

บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

ปริญญานิพนธ์

ของ

ส่นอง สุวรรณวงศ์

นายสมยศฤาดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

๒๕๖๔

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต ได้พิจารณาปัญหานี้แล้ว
เห็นสมควรรับ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

..... ประธาน

..... กรรมการ

กันยายน ๒๕๑๙

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้เนื่องจากผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างดียิ่ง จาก
อาจารย์ คร. วิจิตร ชีระกุล และ อาจารย์ประภาพันธุ์ กรโกสียกจ อาจารย์ทั้งสองท่าน
ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ อย่างใกล้ชิดด้วยจิตศรัทธาตลอดมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่าง
สูงไว้ ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณหัวหน้าส่วนการศึกษา นายอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษา กำนัน
ครูใหญ่และครู ในจังหวัดสงขลาทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก เกี่ยวกับการ
ส่งและรวบรวมข้อมูลจนสำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณอาจารย์ประเสริฐ ชูสิงห์ คุณศุภชัย เอื้ออิสระวิมล คุณประบอล รัตนวงศ์
คุณโกศล ชรรมาชาติ และคุณปรีชา สบแก้ว ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้
สะดวกขึ้น

สนอง สุวรรณวงศ์

สารบัญ

บทที่		หน้า
๑	บทนำ	๑
	ภูมิหลัง	๑
	ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้	๓
	ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	๔
	ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	๔
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	๕
๒	เอกสารและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้	๗
	เกี่ยวกับบทบาท	๗
	เกี่ยวกับความต้องการ	๘
	เกี่ยวกับการบริหาร	๑๐
	เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา	๑๒
	การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน	๑๖
	การบริหารวิชาการ	๒๐
	การบริหารบุคลากร	๒๓
	การบริหารกิจการนักเรียน	๒๕
	การบริหารธุรการ การเงินและบริหาร	๒๘
	องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๓๓
	ผลงานวิจัยในประเทศ	๔๐
	ผลงานวิจัยต่างประเทศ	๔๖
๓	วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	๔๘
	กลุ่มตัวอย่าง	๔๘

๓	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	๕๔
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๕
	การจัดกระทำกับข้อมูล	๕๖
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๗
๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
	การวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
	ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในแต่ละข้อ	
	คำถามตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะ	
	การบริหารการศึกษา ๕ คาบ	๖๐
	ตอนที่ ๒ ประมวลปัญหา ขอสรุป อุปสรรคและข้อเสนอแนะ	
	ที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มตอบในคำถามปลายเปิด	๗๖
	ตอนที่ ๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบหาค่าร้อยละของค่าตอบในแต่ละข้อของคำถาม	
	ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างกับกลุ่ม	
	ประชากรทั้งหมด	๘๒
	ตอนที่ ๔ วิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทและความต้องการ	
	เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ของ	
	องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ของกลุ่มตัวอย่าง	
	ทั้ง ๔ กลุ่ม	๘๖
๕	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	๘๖
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	๘๖
	กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	๘๖
	การรวบรวมข้อมูล	๘๖

บทที่		หน้า
๕	การจัดกระทำกับข้อมูล	๕๗
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	๕๗
	อภิปรายผล	๑๐๔
	ข้อเสนอแนะ	๑๐๗
	บรรณานุกรม	๑๐๑
	ภาคผนวก ๑	๑๑๘
	ภาคผนวก ๒	๑๒๑

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
๑	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกทั้งหมด	๕๐
๒	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการศึกษา แยกตามอำเภอ ตำบลและโรงเรียน	๕๑
๓	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาตำบล แยกตามอำเภอ และตำบล	๕๒
๔	แสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป แยกตามอำเภอ และตำบล	๕๓
๕	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล คำนวณความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	๖๑
๖	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล คำนวณงานบริหารวิชาการ	๖๔
๗	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล คำนวณงานบริหารบุคลากร	๖๗
๘	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล คำนวณงานบริหารกิจการนักเรียน	๗๐
๙	แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล คำนวณงานธุรการ การเงินและบริกร	๗๓

๑๐	แสดงการ อยุ่ละของบพพาทและความตองการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาลทั้ง ๕ คำน ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม และกลุ่มประชากรทั้งหมด	๘๒
๑๑	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของบพพาทและความตองการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล ระหว่างกลุ่มสมาชิก สภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และ กลุ่มประชาชนทั่วไป	๘๒
๑๒	ผลการ เปรียบ เทียบคะแนนเฉลี่ยบพพาทและความตองการ เกี่ยว การบริหารการศึกษาประชาบาล ระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป...	๘๔

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

๑	แสดงแผนภูมิการแบ่งส่วนราชการขององค์การบริหาร ส่วนจังหวัด	๓๘
---	---	----

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ดังนั้น เมื่อเราได้พัฒนาการศึกษาให้เหมือนเป็นการพัฒนาคน (ชนู แสงศักดิ์, ๒๕๐๘ : ๑๑ - ๑๕) การจัดการศึกษาเบื้องต้นสำหรับทวยราษฎร์หรือที่เรียกว่าการศึกษาประชาชนนั้น เริ่มมา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๑ โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าทรงมณฑลให้กระทรวงมหาดไทย ดำเนินการ และต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๕๔ ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ กระทรวงธรรมการกับ กระทรวงนครบาลและกระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายท้องถิ่น ได้ทำความเข้าใจกันว่า การจัดการศึกษาขั้นต้นอันหมายถึงการประถมศึกษา นั้น จะจัดให้มีทุกตำบลและทุกกระแวกบ้านให้เพียงพอ แก่จำนวนเด็กในวัยเรียน โดยกระทรวง มหาดไทยมีหน้าที่เกี่ยวกับด้านการบริหาร การจัดตั้งโรงเรียน การหาครู การหาเงิน มาบำรุงโรงเรียนและการชักนำเด็กให้มาเข้าเรียน ส่วนกระทรวงธรรมการนั้นเป็นผู้วาง ระเบียบ หลักสูตร การตรวจตราการสอนด้านวิชาการและเฉลี่ยเงินมาบำรุงการศึกษาให้่าง ตามสมควร (มหาดไทย, ๒๕๑๕ : ๕ - ๑๕)

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๔๖๔ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ได้ตรา พ.ร.บ. ประถมศึกษา และบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๖๔ ซึ่งถือว่าเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ที่มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมือง แต่ยังคงใช้เฉพาะท้องที่ ตำบลสาเหตุดังกล่าว จึงทำให้การศึกษาประชาชน เป็นที่นิยมของประชาชนกว้างขวางขึ้น ครูประชาบาลก็ได้รับการยกฐานะเป็นข้าราชการสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งแต่วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๔๘๑ เป็นต้นมา กิจกรรมการศึกษาประชาบาลก็เริ่มโอนมาให้ทางราชการโดยตรง

ทั้งๆที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นหน้าที่ของท้องถิ่น และเพื่อให้เป็นไปตามหลักสากลจึงกำหนด เป็นนโยบายของรัฐบาลตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ ให้โอนการศึกษาประชาบาลให้ราชการบริหาร ส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติจัดทำ โดยมุ่งที่จะกระจายอำนาจการปกครองจากส่วนกลางไปสู่ส่วนท้องถิ่น คือ ขั้นแรกโอนการศึกษาให้แก่เทศบาลเฉพาะโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล ส่วนโรงเรียน ที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลก็โอนให้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งการโอนดังกล่าวนี้ได้กระทำ กันเป็นที่เรียบร้อย เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๐๔

สาเหตุในการโอนการศึกษาประชาบาลไปให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น นอกจาก มีเหตุผลเพื่อปรับปรุงการศึกษาแล้ว ยังต้องการให้ท้องถิ่นและประชาชนได้เข้ามามีบทบาท ในการจัดการศึกษาประชาบาล ทั้งนี้เพราะท้องถิ่นและประชาชนย่อมจะทราบปัญหาและความ ต้องการของแต่ละท้องถิ่น ได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่ของส่วนกลาง และเนื่องจากว่าในปัจจุบันนี้ บ้านเมืองได้เจริญก้าวหน้าไปมาก ธุรกิจการงานก็ได้ขยายมากขึ้น เจ้าหน้าที่ของทางส่วน กลางย่อมไม่อาจปฏิบัติงานเพื่อสนองความต้องการต่างๆดังกล่าว ให้เป็นไปด้วยดีและตรงตาม ความประสงค์อันแท้จริงของท้องถิ่นต่างๆได้ (มหาดไทย, ๒๕๑๒ : ๗)

ปัจจุบันนี้หน้าที่ความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาประชาบาล ขึ้นอยู่กับองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทยไม่มีหน้าที่โดยตรงในการดำเนินงาน เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นฝ่ายช่วยเหลือส่งเสริมองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สามารถปฏิบัติงาน ไปได้โดยดี และทำหน้าที่ควบคุมตามความจำเป็นแผนรัฐบาลตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น คือกระทรวงศึกษาธิการช่วยเหลือส่งเสริมด้านวิชาการ ส่วนกระทรวงมหาดไทยนั้นช่วยเหลือ ส่งเสริมควบคุมการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดด้านธุรการ ประสานงานระหว่าง องค์การบริหารส่วนจังหวัดต่างๆด้วยกันเอง และกับหน่วยราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจน รวบรวมความต้องการด้านงบประมาณ เพื่อเสนอสำนักงบประมาณ ส่งเสริมความรู้ความ เข้าใจให้แก่ท้องถิ่นและประชาชนรับผิดชอบและถือว่าเป็นหน้าที่ของตนเองในการจัดการศึกษา ประชาบาล

ในด้านการบริหาร การศึกษาประชาชนนั้น จากการพิจารณาหลักการจัดรูปองค์กรของการบริหารส่วนจังหวัด จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ตลอดจนตัวบทกฎหมายและระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้องแล้ว ส่วนใหญ่มีลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมมือหรือแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนอยู่แล้ว แต่ยังมีปัญหาอยู่ที่ว่าเราจะทราบได้อย่างไรว่าในขณะนี้ประชาชนมีบทบาทและมีความต้องการที่จะเข้าไปร่วมมือเกี่ยวข้องควบคุม หรือช่วยเหลือ ในด้านการบริหาร การศึกษาโรงเรียนประชาบาลต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด เพื่อว่าทางโรงเรียนและองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะได้แสวงหาแนวทางสนองความต้องการดังกล่าวได้ตรงจุด และเชื่อว่าจะเป็นวิถีทางที่จะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาการศึกษาขั้นมูลฐานของชาติให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยะประเทศใดเป็นอย่างดี อีกทั้งจะช่วยให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทร่วมในการบริหารงานของประเทศชาติ ตามระบอบประชาธิปไตยอีกด้วย

ผู้วิจัยเห็นด้วยว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดและโรงเรียน มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งของชุมชนหรือสังคม ซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนในชนบทของประเทศ และสัมพันธ์กับประชาชนส่วนใหญ่ของชาติอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นแรงคลุจใจให้พยายามศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาในโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อันเป็นหน่วยการปกครองที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศทั้งด้านการเมือง การบริหาร เศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะการศึกษาประชาบาลอันเป็นงานสำคัญที่สุดชิ้นหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรแก่การให้ความสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

๑. เพื่อจะศึกษาว่าชุมชนมีบทบาทและความต้องการอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาลในคานต่างๆ เช่น
 - ๑.๑ คานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - ๑.๒ คานการบริหารวิชาการ
 - ๑.๓ คานการบริหารบุคลากร

- ๑.๔ ด้านการบริหารกิจการนักเรียน
- ๑.๕ ด้านการบริหารธุรการ การเงินและบริการ
๒. เพื่อเปรียบเทียบวาทะของกลุ่มนกรรมการศึกษา กลุ่มสมาชิกสภาตำบล
กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดและกลุ่มประชาชนทั่วไป มีบทบาทและความต้องการ
ในด้านต่างๆแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะเป็นหลักฐานยืนยันให้ฝ่ายบริหารการศึกษาประชาบาล ได้ทราบถึง
บทบาทและความต้องการของชุมชน ที่จะให้มีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาประชาบาล
 อีกทั้งจะได้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารการศึกษา และส่งเสริมให้ชุมชนได้มีโอกาส
เข้าไปมีส่วนร่วมตามความประสงค์ และตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

๑. การศึกษาค้นคว้านี้จะศึกษาถึงบทบาทและความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับ
การบริหารการศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา เท่านั้น
๒. จะศึกษางานด้านการบริหารการศึกษาเพียง ๕ ด้าน คือ
 - ๒.๑ งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 - ๒.๒ งานบริหารด้านวิชาการ
 - ๒.๓ งานบริหารด้านบุคลากร
 - ๒.๔ งานบริหารด้านกิจการนักเรียน
 - ๒.๕ งานบริหารด้านธุรการ การเงินและบริการ
๓. ชุมชนที่จะศึกษาได้แก่กลุ่มต่างๆ ๔ กลุ่ม คือ
 - ๓.๑ กรรมการศึกษา
 - ๓.๒ สมาชิกสภาตำบล
 - ๓.๓ สมาชิกสภาจังหวัด

๓.๔ ประชาชนทั่วไป

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

๑. บทบาท หมายถึง กระบวนการที่จะต้องกระทำ ซึ่งแต่ละคนจะมีหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน หรือหมายถึงรูปแบบของพฤติกรรมต่างๆที่แสดงออกมาตามหน้าที่และตำแหน่งที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับ คนๆหนึ่งอาจมีหลายบทบาทก็ได้ และการแสดงบทบาทอาจสามารถที่จะสังเกตและวัดพฤติกรรมในการกระทำหรือการเข้าไปมีส่วนร่วมในงานต่างๆได้
๒. โรงเรียนประชาบาล หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่ประชาชนในตำบลหนึ่งหรือหลายตำบลร่วมกันจัดตั้ง และดำรงอยู่ด้วยเงินหรือทรัพย์สินของตัวเอง และโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดที่นายอำเภอจัดตั้ง หรือที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดรับโอนมาจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
๓. ชุมชน หมายถึง กลุ่มคนซึ่งตั้งภูมิลำเนาอยู่ในอาณาเขตทางภูมิศาสตร์ที่ค่อนข้างจะแน่นอนและติดต่อกัน มีส่วนสำคัญของชีวิตทั่วไปอย่างเดียวกัน มองเห็นจากชนบทกรรมนิยมประเพณี การพูด การประกอบอาชีพ ในที่นี้หมายถึง กรรมการศึกษา สมาชิกสภาตำบล สมาชิกสภาจังหวัด และประชาชนทั่วไป
๔. การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนประชาบาลให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามที่กำหนดไว้ ๕ ด้านในจุดมุ่งหมาย กล่าวคือ
 - ๔.๑ งานบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่กระบวนการในการดำเนินการต่างๆ เพื่อความเข้าใจตรงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและความร่วมมือร่วมใจต่างๆ
 - ๔.๒ งานบริหารด้านวิชาการ หมายถึง การดำเนินงานด้านวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน การวัดผลการศึกษา

เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์

- ๔.๓ งานบริหารคานบุคคลากร หมายถึง การดำเนินงานด้านที่เกี่ยวกับบุคคล อันได้แก่เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา ครู โดยพิจารณาการคัดเลือก การนิเทศ การบำรุงรักษา การพัฒนา การย้าย การพิจารณาความดีความชอบ การย้าย การให้ออกจากหน่วยงาน
- ๔.๔ งานบริหารคานกิจการนักเรียน หมายถึง การบริหารและการนิเทศต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน การสอนในห้องเรียน เช่น การสำรวจเด็ก การรับนักเรียน การบริการแก่เด็กในคานต่างๆ
- ๔.๕ งานบริหารธุรการ การเงินและการบริการ
 - ๔.๕.๑ งานบริหารธุรการ หมายถึงงานคานสารบรรณ การติดต่อ โต้ตอบ เผยแพร่เอกสาร การบริการครู
 - ๔.๕.๒ งานบริหารการเงิน หมายถึงงานคานการจัดสรรงบประมาณ การก่อสร้าง การซื้อวัสดุ สวัสดิการครู เงินเคื้อพและเงินประเภทอื่นๆ
 - ๔.๕.๓ งานบริหารคานบริการ หมายถึงการจัดสิ่งเอื้ออำนวยในทางวิชาการและสวัสดิการให้แก่ครูและนักเรียน เช่น บริการห้องสมุด ห้องพยาบาล ห้องโสตทัศนศึกษา การจัดอาหารกลางวัน
๕. องค์การบริหารส่วนจังหวัด หมายถึง หน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีสภาพเป็นนิติบุคคลตาม พ.ร.บ. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๔ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่บริหารกิจการส่วนจังหวัด ภายในเขตจังหวัด แต่ต้องเป็นส่วนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

๑. เกี่ยวกับบทบาท

ตามทัศนะของนักมานุษยวิทยา ถือว่าบรรดาพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนนั้นถูกกำหนดโดยวัฒนธรรม (Manifestation of Culture) ซึ่งเป็นเสมือนแกนกลางอันเป็นกำลังหมุนตัวจักรทั้งหลาย และยังถือว่าวัฒนธรรมเป็นผลสืบเนื่องมาจากปฏิกิริยาของพฤติกรรมปกปิด (Covert Behavior) และพฤติกรรมเปิดเผย (Overt Behavior) ของคนที่ติดต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันของคนในรูปของสังคม และยังให้แนวความคิดในเรื่องฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ว่า ฐานะตำแหน่งไม่ใช่ตัวคนแต่เป็นผลรวมของสิทธิหน้าที่ของคนที่จะดำรงฐานะนั้นต้องปฏิบัติ ส่วนบทบาทก็คือการประพฤติปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ดังกล่าว และยังถือว่าฐานะตำแหน่งและบทบาทเป็นแบบฉบับที่เป็นเครื่องหล่อหลอมพฤติกรรมของคน เพื่อให้พฤติกรรมสัมพันธ์ของคนที่เกี่ยวข้องกัน ดำเนินไปตามคัลลอสที่เข้าใจ และผสมผสานสอดคล้องซึ่งกันและกัน (จิตวิทยา สุวรรณะชัย, ๒๕๑๙ : ๑๖๒ - ๑๖๓)

สำหรับความคิดเห็นของนักสังคมวิทยา นักจิตวิทยาสังคม ก็มีแนวความคิดสอดคล้องตรงกันว่า ฐานะตำแหน่งและบทบาทนั้น เป็นสิ่งที่มียอยู่แล้วก่อนที่บุคคลจะเข้าไปสวมตำแหน่งหรือฐานะนั้น ๆ บุคคลที่อยู่ในฐานะตำแหน่งโดยยอมจะทำหน้าที่ทำให้ฐานะตำแหน่งนั้นมีบทบาทไปตามแบบฉบับ และคน ๆ หนึ่งจะต้องมีฐานะตำแหน่งที่ตัวเองจะต้องเข้าดำรง เป็นชุด ๆ ส่วนจะมากน้อยแค่ไหนก็แล้วแต่คน ๆ นั้น หรือชนิดของสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่ในสังคมชนบท และสังคมเมืองฐานะตำแหน่งและบทบาทของแต่ละคนย่อมแตกต่างกัน (จิตวิทยา สุวรรณะชัย, ๒๕๑๙ : ๑๖๖ - ๑๖๘)

บุญไฉ่ สาคร (๒๕๑๒ : ๗) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ไว้เกี่ยวกับการวิจัยบทบาทของเกษตรกรจังหวัดกำแพงเพชรว่า บทบาทและหน้าที่ เป็นสิ่งที่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่ง

ใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปถูกคนอื่นลงความเห็นว่าเขาจะต้องทำสิ่งซึ่งเรียกว่า
บทบาทหน้าที่กำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับ นอกจากนั้นบทบาทหน้าที่ยังหมาย
รวมถึงหน้าที่หรือเงื่อนไขที่จะต้องกระทำ และบรรดาสถานีต่างๆที่ใครมาพร้อมกับตำแหน่ง
สิทธิหน้าที่ประจำตำแหน่งแต่ละตำแหน่งเกี่ยวข้องกับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่งอื่น ที่เกี่ยวข้อง
กันภายในระบบสังคมเดียวกัน

ฉะนั้นพอจะสรุปได้ว่าบทบาทนั้น ก็คือบรรดาพฤติกรรมต่างๆที่บุคคลต้องกระทำตาม
ฐานะของคนในสังคม โดยมีวัฒนธรรมของสังคมหรือชุมชนเป็นตัวกำหนด ซึ่งบุคคลแต่ละคน
นั้นอาจมีหลายบทบาทก็ได้ในเวลาเดียวกัน และบทบาทเหล่านั้นจะแสดงออกมาในลักษณะของ
ความต้องการอย่างเห็นได้ชัดเจน

๒. เกี่ยวกับความต้องการ

ความต้องการ คือ การที่สิ่งมีชีวิตทำอะไรไปบางอย่างซึ่งทำให้ร่างกายไม่อยู่ใน
สมดุล (Deewan, ๑๙๖๙ : ๔) ดังนั้นนักจิตวิทยาจึงได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ออก
เป็น ๒ อย่าง คือ ความต้องการทางสังคม กับ ความต้องการส่วนบุคคล (อาานนท์ อารามิรมณ์,
๒๕๑๕ : ๔) สำหรับความต้องการส่วนบุคคลนั้นยังแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ ความ
ต้องการด้านอินทรีย์ อันเป็นธรรมชาติของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย ซึ่งต้องการปัจจัยสี่ กับ
ความต้องการที่จะสร้างบุคลิกภาพ เป็นความต้องการภายในรวมทั้งอารมณ์ จิตใจ
แอสสัมฤทธิ์และความต้องการให้คนอื่นรักตน (สุภา จันทรเฒ และ สุรางค์ จันทรเฒ,
มปป. : ๒๖)

กิลฟอร์ด (Guilford, ๑๙๕๙ : ๙) ได้อธิบายว่า ความต้องการ (Need)
เป็นความปรารถนาของคนที่มีชีวิตของมนุษย์ เช่น ความต้องการการยกย่องนับถือ
ความต้องการความสะดวกสบายและอื่นๆ ส่วน ละม้ายนาศ ศรีพิพัฒน์ (๒๕๑๒ : ๒ - ๓)
ได้ให้ทัศนะต่อไปว่า เมื่อความต้องการทางจิตใจของบุคคลไม่ได้รับการตอบสนอง บุคคลก็
จะมีพฤติกรรมต่างๆกันออกไป เช่น ปฏิกริยาถดถอย (Withdrawal)

ปฏิกิริยาเพ้อฝัน (Fantasy) ปฏิกิริยาก้าวร้าว (Aggressive)

เมอร์เรย์ (Murray) ได้กำหนดเรื่องราวความต้องการของมนุษย์ และได้แบ่งลักษณะความต้องการของมนุษย์ไว้ ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. ความต้องการขั้นปฐมภูมิ หรือความต้องการทางกาย (Primary or Viscerogenic Needs) เป็นความต้องการทางร่างกายโดยตรง ได้แก่ ความต้องการอาหาร อากาศ การพักผ่อน เพศ ชัยถาย ฯลฯ

๒. ความต้องการขั้นทุติยภูมิ หรือความต้องการทางจิต (Secondary or Psychogenic Needs) เป็นความต้องการที่เกิดขึ้นเมื่อร่างกายไม่ได้รับความพึงพอใจ หรือขบวนการของอินทรีย์ไม่สมดุลกัน ซึ่งลักษณะความต้องการทางจิตนี้ เมอร์เรย์ ได้แยกออกเป็นส่วยย่อยดังนี้

- ความต้องการเกี่ยวกับสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น ต้องการเกี่ยวกับการสะสม ความเป็นระเบียบ การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ
- ความต้องการแสดงถึงความทะเยอทะยาน ปรารถนาจะมีอำนาจหรือความสำเร็จ การมีชื่อเสียง อยากเด่น อยากให้คนยกย่อง
- ความต้องการมีอิทธิพลเหนือคนอื่น การเลียนแบบเพื่อให้ทัดเทียมกับคนอื่น การต่อสู้เพื่ออิสรภาพ
- ความต้องการที่จะก้าวร้าวบุคคลอื่นๆ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หลีกเลี่ยงการถูกตำหนิติเตียนที่จะมีมาถึงตน
- ความต้องการเป็นมิตรกับผู้อื่น ได้แก่ การผูกมิตร การสังสรรค์ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นและการขอความช่วยเหลือจากคนอื่น
- ความต้องการที่จะเกี่ยวข้องกับทางสังคม อันได้แก่การพักผ่อนหย่อนใจ การสำรวจ การแสวงหาความรู้ อยากรู้ อยากเห็นและต้องการให้ความรู้แก่คนอื่น (Hilgard, ๑๙๖๒ : ๑๒๕-๑๒๖)

การสำรวจความสนใจหรือความต้องการใดๆของประชาชนนั้น วิทยุไทย สาทร (๒๕๑๖ : ๒๔๒) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า เพื่อที่จะให้โรงเรียนได้วางตัวให้เหมาะสมในการที่จะช่วยเหลือประชาชน ควรให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นผู้ดำเนินงาน ซึ่งอาจจะจัดเป็นกิจกรรมดังต่อไปนี้ขึ้น เพื่อสำรวจความคิดเห็นของประชาชนได้ เช่น วิธีการสัมภาษณ์ สุ่มแบบสอบถามหรือแบบสำรวจไปให้ประชาชนบางกลุ่มตอบ จัดตั้งคณะกรรมการโรงเรียนขึ้น โดยมีตัวแทนของประชาชนเป็นกรรมการ และจัดอภิปรายเรื่องต่างๆที่ประชาชนสนใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมฟัง

๓. เกี่ยวกับการบริหาร

คำว่า " การบริหาร " มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่างกัน ดังเช่น สมพงศ์ เกษมสิน (๒๕๑๓ : ๑๓ - ๒๔) ได้กล่าวว่า "การบริหารคือการใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรการบริหาร (Administrative resource) อันได้แก่ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ มาประกอบกันตามกระบวนการการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ " แต่ตามทัศนะของ ชูบ กาญจนประกร (สมพงศ์ เกษมสิน, ๒๕๑๓ : ๑๓) ได้อธิบายว่า " การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคล (group) ตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ฉะนั้นการบริหารนี้จึงใช้กำกับแสดงให้เห็นลักษณะการบริหารงานแต่ละประเภทได้เสมอ แล้วแต่กรณีไป แต่ถ้ามองการทำงานโดยบุคคลคนเดียว เรา ก็เรียกว่าเป็นการทำงานเฉยๆเท่านั้น " ซึ่งความหมายดังกล่าวนี้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิทยุไทย สาทร ที่ให้ความหมายของการบริหารไว้ว่า " การบริหารหมายถึง กิจกรรมต่างๆที่บุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปร่วมมือกัน ว่ากิจกรรมหรือกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างร่วมกัน (วิทยุไทย สาทร, ๒๕๑๖ : ๖)

พนัส หันนาคินทร์ (๒๕๑๓ : ๓) มีความเห็นว่า ในทางทฤษฎีผู้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารไว้มากมาย บางท่านถือว่าการบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม

(Social Process) ที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม แตกต่างกันคือการบริหารงานเป็นวิธีแก้ปัญหา (Problem Solving) อย่างหนึ่ง สำหรับความคิดเห็นส่วนตัว หนึ่ง หันนาคินท์ เห็นว่า "การบริหารนั้นหมายถึง การที่ผู้บริหารใช้อำนาจที่มีอยู่ จัดการดำเนินงานของสถาบันนั้นให้ดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ"

จากความหมายของการบริหารที่ได้นำมาเสนอไว้นี้ จะเห็นได้ว่า การบริหารมีลักษณะเด่นเป็นสากลอยู่หลายประการ คือ

- การบริหารอาศัยปัจจัยบุคคล เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด
- การบริหารจะต้องใช้ทรัพยากรการบริหาร เป็นองค์ประกอบพื้นฐาน
- การบริหารมีลักษณะการดำเนินการ เป็นกระบวนการ
- การบริหารเป็นการดำเนินการร่วมกันของกลุ่มบุคคล ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือของกลุ่ม (Group Cooperation) เพื่อให้เกิดพลังร่วมของกลุ่ม (Group Effort) ในอันที่จะให้เกิดการระดมสรรพคุณประเสริฐ
- การบริหารมีลักษณะเป็นการร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีเหตุผล (Rational)

ตามทัศนะของ กุลลิค (Gulick) และ เออร์วิก (Urwick) ได้สรุปกระบวนการบริหารไว้ใน "Paper on the Science of Administration" ในปี ค.ศ. ๑๙๓๗ ว่า กระบวนการบริหารย่อประกอบด้วยขั้นตอน ๗ ประการ หรือที่เรียกย่อ ๆ ว่า "POSDCORB Model" ซึ่งหมายถึง การวางแผน (Planning) การจัดองค์การหรือหน่วยงาน (Organizing) การจัดหามูลบุคคลและเจ้าหน้าที่ (Staffing) การอำนวยการควบคุมหรือสั่งการ (Directing) การร่วมมือประสานงาน (Coordinating) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) การจัดท่างประมาณและการเงิน (Budgeting)

๔. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (Educational Administration) หมายถึงกิจกรรมต่างๆที่บุคคลร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน หรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ ค่านิยมหรือคุณธรรมทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน (กัญญา สาทร, ๒๕๑๔ : ๑๒)

ในหนังสือการบริหารแบบต่างๆนั้น อมร รัชศาสตร์ ได้สรุปไว้ในรายงานการประชุมทางวิชาการ ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๑ - ๕ สิงหาคม ๒๕๑๐ ของกรมสามัญศึกษา ว่า การบริหารแบบต่างๆนั้นแบ่งได้ ๓ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑. การบริหารแบบรวมอำนาจ (Concentration) เป็นการบริหารที่รวมกิจการหรือบริการทุกอย่างไว้ที่ส่วนกลาง มีพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรมที่กว้างขวางมากและมีกิจกรรมที่จัดทำมากด้วย ส่วนอำนาจในการตัดสินใจหรือการวินิจฉัยชี้ขาด ขึ้นอยู่กับองค์การส่วนกลางเพียงองค์การเดียวเท่านั้น เป็นการลดอำนาจการใช้ดุลยพินิจของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสิ้นเชิง

๒. การบริหารแบบกระจายอำนาจ (Decentralization) เป็นการบริหารที่มอบอำนาจให้ท้องถิ่นจัดทำกิจการหรือบริการทุกอย่างได้ ภายในขอบเขตของแต่ละท้องถิ่น ท้องถิ่นมีอิสระในการปกครองตนเอง เจ้าหน้าที่อาจเป็นผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งขึ้นหรือโดยการแต่งตั้งจากส่วนกลาง แต่ให้อำนาจในการทำกิจกรรมและอำนาจในการจัดการมากขึ้น โดยส่วนกลางหรือรัฐบาลได้สละอำนาจในการวินิจฉัยสั่งการให้แก่ท้องถิ่น และหน่วยงานในระดับต่ำ ส่วนกลางไม่มีอำนาจเปลี่ยนแปลงแก้ไข และท้องถิ่นก็ไม่จำเป็นต้องทำตามส่วนกลางเสมอไป

๓. การบริหารแบบแบ่งอำนาจ (Deconcentration) มีลักษณะคล้ายกับการกระจายอำนาจ แต่จะแตกต่างกันในข้อที่เจ้าหน้าที่ขององค์การแบบการแบ่งอำนาจนั้น

เป็นตัวแทนของส่วนกลางมาประจำยังส่วนภูมิภาค การวินิจฉัยสั่งการขึ้นอยู่กับ การวินิจฉัยของ ส่วนกลางตามลำดับชั้น คือ ส่วนกลางยอมเปลี่ยนแปลงคำวินิจฉัยได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๑๐ : ๒๔ - ๓๕)

เมื่อเราพิจารณาถึงการบริหารการศึกษาก็จะเห็นได้ว่า อาศัยแบบของการบริหาร ดังที่กล่าวมานี้เป็นหลักเช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะใช้หลักการอันหนึ่งอันใดโดยเฉพาะ หรือใช้ แบบผสมผสานกันก็ได้ ทั้งนี้แล้วแต่ความเหมาะสมของสังคมความต้องการของประชาชน และระบบการปกครองของประเทศ

สำหรับ กอ สวัสดิ์พานิช ได้อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบของการบริหารการศึกษา แบบกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นของสหรัฐอเมริกาว่า องค์การท้องถิ่นเป็นผู้จัดการศึกษาเอง นับตั้งแต่การสร้างโรงเรียน การจ้างครู การจัดหลักสูตร การวัดผลและการกำหนดแบบ เรียน รัฐบาลกลางไม่มีสิทธิสั่งการแก่โรงเรียน องค์การท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบเองทั้งสิ้น โดยแต่งตั้งกรรมการศึกษาของท้องถิ่นไปดำเนินการแทน การวางแผนการศึกษาและควบคุม การศึกษาอาศัยองค์การอาชีพ เช่น สมาคมครู สมาคมผู้บริหารการศึกษา ส่วนกระทรวง ศึกษาธิการนั้นทำงานในด้านการวิจัย และให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นแนวทางเท่านั้น (ชนู แสงศักดิ์, ๒๕๐๔ : ๔๒) และนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการบริหาร การศึกษาแบบกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นดังนี้

๑. ประชาชนมีความรับผิดชอบในการปรับปรุงการศึกษาโดยตรง เมื่อประชาชน มองเห็นความจำเป็นในค่านนี้ จึงสามารถปรับปรุงการศึกษาได้รวดเร็ว เพราะทุกคนจะช่วยกันเสียสละเพื่อส่วนรวม
๒. สามารถจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น หรือชุมชน ได้มาก เพราะอำนาจในการจัดเป็นของท้องถิ่นเอง
๓. สามารถทดลองและเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาได้รวดเร็ว ตามความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนที่แตกต่างกันได้สะดวก
๔. ท้องถิ่นสามารถปรับปรุงและขยายการศึกษาของตนได้ ตามฐานะของชุมชน ในท้องถิ่นโดยไม่จำกัดขอบเขต

๕. สามารถค้นปัญหาการบริหารการศึกษาได้มาก เช่น ปัญหาการสั่งงาน ขาด
ความล่าช้าในการทำงานที่มีหลายระดับขั้นตอน

ส่วนการบริหารการศึกษาประชาบาลนั้น กรมการปกครอง (๒๕๑๓ : ๑๓ - ๑๔) ได้ให้ทัศนะว่าการบริหารการศึกษาจะบรรลุจุดประสงค์ได้ ผู้บริหารจะต้องรู้และเข้าใจบทบาทและความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ จึงจะจัดสนองความต้องการได้เหมาะสมและถูกต้อง เชื่อปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมและปลูกฝังให้การศึกษาเจริญก้าวหน้าได้ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ มงคล ศรีไพรวรรณ (๒๕๑๕ : ๒๕ - ๓๑) ได้เสนอแนะไว้ว่า การที่ให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ย่อมจะช่วยให้การจัดการศึกษาจัดได้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่น และเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่นทั้งในด้านสังคมและเศรษฐกิจ ส่วนการที่รัฐบาลจะดำเนินการการศึกษาเองทั้งหมดนั้น ย่อมจะไม่สามารถดูแลและควบคุมได้อย่างทั่วถึง และจะจัดการศึกษาให้เท่าเทียมกันก็จะทำได้ยาก แต่การกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไปให้ท้องถิ่นดำเนินการนั้น จะเป็นการถูกต้องตามแนวทางการปกครองระบบประชาธิปไตย และการจัดทํานั้นก็เป็นไปตามกฎหมายที่จะให้องค์การศึกษาประชาบาลให้ท้องถิ่นจัดทำ

จาวิส (Javis, ๑๙๖๘ : ๘-๙) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า การบริหารการศึกษาในด้านต่างๆจะสำเร็จตามจุดประสงค์ได้ ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ในเรื่องการจัดองค์การเป็นอย่างดี เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และนอกจากนั้นจะต้องเป็นผู้ที่สนใจวิเคราะห์ปัญหางานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน และความสัมพันธ์กับชุมชนประกอบด้วย จะต้องมีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคทางการบริหาร และหลักมนุษยสัมพันธ์ อีกจะต้องมีความรู้ในด้านมนุษยวิทยา จิตวิทยา ปรัชญา และมนุษยศาสตร์ประกอบด้วย จึงจะสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรมการปกครอง (๒๕๑๓ : ๑๓) ได้แบ่งงานซึ่งเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาของโรงเรียนประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ว่า ประกอบด้วย งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน

งานธุรการ การคลังและงบประมาณ

จากการวิจัยของ ชานัญมรงค์ หิรัญรามเคซ (๒๕๑๖ - ๒๕๑๗ : ๗๐ - ๘๐) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารการศึกษาประชากรของประเทศไทย ผลปรากฏว่า

๑. ทางด้านประสิทธิภาพ ปรากฏว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถบริหารได้ดีกว่า แต่มีไคหมายคามว่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า เหมือนเมื่อกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รวมอำนาจในการบริหาร
๒. ทางด้านความเหมาะสม ทั้งกระทรวงศึกษาธิการและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ไม่เหมาะสมด้วยกันทั้งสองฝ่ายที่จะเป็นผู้บริหาร การศึกษาประชากรของประเทศ แต่ควรให้เป็นเรื่องของทางราชการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยให้ราษฎร ได้มีการ เลือกตั้งผู้บริหาร เข้ามาบริหาร การศึกษาประชากรเอง สำหรับด้านประสิทธิภาพ ปรากฏว่ากระทรวงมหาดไทยก็ยังไม่อาจบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนทางด้านกระทรวงศึกษาธิการนั้น ผลการวิจัย ปรากฏว่าการรวมอำนาจไม่อาจ เป็นเครื่องประกันความมีประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษาได้ ตรงกันข้ามกลับจะเป็นการรื้อถอนประสิทธิภาพในการบริหารการศึกษาโดยส่วนรวมของประเทศเสียด้วยซ้ำไป เพราะไม่อาจควบคุมดูแลได้ทั่วถึง

สกุล อินทุโสภณ (๒๕๑๑ : ๑๔๑ - ๑๔๔) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาภาคบังคับ และได้สรุปผลการวิจัยโดยกล่าวถึงปัญหาด้านต่างๆในการบริหาร การศึกษาภาคบังคับไว้ว่า ภายหลังที่มีการโอนการศึกษาประชากรแล้ว เสถียรภาพของครูประชากร ไม่นั่นคงเหมือนข้าราชการครูที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากมีครูบังคับบัญชามากขึ้น ครูไม่พอใจสภาพการบังคับบัญชา เพราะไม่ทราบว่าจะปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะถูก บังคับบัญชา ไม่ค่อยสนใจ เรื่องการเรียนการสอน แต่จะสนใจเกี่ยวกับการพ่น้ำหนักครูที่ทำงานด้านอื่น มากกว่า การพิจารณาความดีความชอบควร จะได้มีการพิจารณาจากหลายฝ่าย หรือจากการพิจารณาของบุคคลที่ใกล้ชิดกับ เหตุการณ์ มิฉะนั้นจะทำให้ขาดความยุติธรรม นอกจากนั้นปัญหา

การประสานงานระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย ในเรื่องหลักสูตร การผลิตครูและการรับช่วงการศึกษาขั้นต่ำไปสู่ชั้นสูงยังมีน้อย การจัดหลักสูตรยังไม่เหมาะสม กับท้องถิ่น เพราะจัดเหมือนกันหมดทั้งประเทศ ทนายบริหารการศึกษาทุกหน่วยควรจะต้อง ประสานงานกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดอย่างใกล้ชิด และยังได้พบอีกว่าการจัดการศึกษา ภาคบังคับนั้น ขาดการวางแผนล่วงหน้าอย่างรัดกุม ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ระบบการศึกษาถึงอ่านาใจส่วนกลางเป็นส่วนใหญ่ ประชาชนมิได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการศึกษาภาคบังคับไม่อำนวยความสะดวกให้แก่การประกอบอาชีพของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากงบประมาณการศึกษาไม่เพียงพอ ประชาชนยากจนจึงขาดความสนใจและไม่เห็น ความสำคัญของการจัดการศึกษาภาคบังคับ ถึงแม้ว่าขณะนี้ตามหลักการจะได้กระจายอำนาจ การบริหารไปสู่ท้องถิ่นแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังถูกควบคุมจากเจ้าหน้าที่ส่วนกลางอยู่มาก

๕. การบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงต้องคล้อยตามสังคม เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันโรงเรียนอาจจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคมอีกด้วย ในฐานะที่มีหน้าที่เตรียมสมาชิกของสังคม คือ เยาวชน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นสมาชิก ที่สมบูรณ์แบบของสังคมอยู่แล้ว ให้เหมาะสมกับสภาพแห่งความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอของสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะการจัดการประถมศึกษา นั้น การที่จะให้ทาง ราชการเป็นผู้ให้แก่ประชาชนเพียงฝ่ายเดียว จะไม่สามารถพัฒนาชุมชนให้รวดเร็วเท่าที่ควร ได้ ทางที่ถูกแล้วประชาชนในชุมชนควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาคด้วย เพื่อให้เป็น ไปตามความต้องการของชุมชนมากที่สุด นอกจากจะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาแล้ว ยังอาจจะใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความเป็นอยู่ และฐานะ เศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่นได้อีกด้วย (ภิญโญ สาคร, ๒๕๑๖ : ๔๓๘) ฉะนั้นจึง จะเห็นได้ว่า งานบริหารโรงเรียนด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งประการหนึ่ง เพราะโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เป็นสถาบันซึ่งสังคมสร้างขึ้นเพื่อรับหน้าที่ในการฝึก อบรมเยาวชน ถ่ายทอดวัฒนธรรมของสังคมตลอดจนรักษาและเพิ่มพูนวิทยาการต่างๆสำหรับ

สังคมนั้นๆ ดังนั้นถ้าโรงเรียนจะทำหน้าที่ของคนให้สมบูรณ์ ก็จะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดี ให้เกิดขึ้นกับชุมชนด้วย และตามความเห็นของ ฟิชค์ (Fishk) ถือว่าโรงเรียนเป็นผู้นำ ของชุมชน จึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องยอมรับว่า ประชาชนมีส่วนเป็นเจ้าของโรงเรียนและอุปถัมภ์โรงเรียน จึงต้องยอมรับความช่วยเหลือ ต่างๆจากชุมชนด้วยเช่นเดียวกัน (วิทยุ สาสตร, ๒๕๑๒ : ๖๕)

นาฏเจลีว สุมาวงศ์ (๒๕๑๓ : ๑๔ - ๒๓) ให้แนวความคิดเกี่ยวกับงานบริหาร การศึกษาในด้านการสัมพันธ์กับชุมชนว่า เป็นเรื่องสำคัญที่เป็นที่สนใจของผู้บริหารการศึกษา โดยทั่วไป ความพยายามที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หรือชุมชน กับโรงเรียนก็มีมากขึ้นตามลำดับ ด้วยความคาดหวังที่จะให้ประชาชนเห็นความสำคัญของการ ศึกษา และเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับรัฐบาล ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนา การศึกษาและพัฒนาชุมชนไปด้วยในขณะเดียวกัน

สตูฟส์ (Stoops, ๑๖๕ : ๒๓๓ - ๒๓๔) ได้ให้ความเห็นว่า แต่ละ โรงเรียนในชุมชนต่างก็มีจุดมุ่งหมาย มีความต้องการ และมีรูปแบบเฉพาะตนในสังคม ศาสนา การค้าย การอุตสาหกรรม และการรื่นเริงบันเทิงต่างๆที่แตกต่างกันไป และชุมชนนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในระบบโรงเรียนในท้องถิ่นของตน โรงเรียน เปรียบเสมือนกระบอกน้ำที่จะระเหิดให้เห็นภาพของชุมชนนั้นๆ หลักสูตรที่ใช้ในโรงเรียน ก็จะต้องแสดงให้เห็นจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ที่จะฝึกอบรมเด็กแต่ละคนให้เป็นไปตามที่ ปรารถนา ความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนนั้นจะทำให้ นักการศึกษา มีความเข้าใจ และให้ความ ร่วมมือในการบริการสาธารณะต่างๆ ครูใหญ่เป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดีได้ โดยการแจ้งข่าวสารข้อมูล ให้การสนับสนุนวิธีการศึกษาในวิถีทางที่เป็นประชาธิปไตย และพยายามแก้ไขความไม่เข้าใจต่างๆระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ยิ่งไปกว่านั้น สตูฟส์ (Stoops) ยังเชื่อว่า ชุมชนก็สามารถที่จะให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนได้เป็นอย่างดี ในด้านการส่งเสริมและสวัสดิการแก่นักเรียน การจัดการเรียน การสอน การแนะแนวและการบริการด้านสุขภาพอนามัย การช่วยเหลือใจใส่ดูแลและควม คำนึงถึงระเบียบวินัยและค่านิยมๆ ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมต่างๆของนักเรียนเหล่านี้เป็นต้น

สุริย คุปตันันต์ (๒๕๑๖ : ๕๔) ได้แนะนำถึงโอกาสที่โรงเรียนจะสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคมได้ ๓ ทางคือ การให้การศึกษาแก่เยาวชน การให้บริการทางการแพทย์ต่างๆแก่ชุมชน และการร่วมกันทำกิจกรรมระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และหลักการอันนี้สอดคล้องตรงกับความคิดเห็นของ สตูปส์ (Stoops, ๑๖๑ : ๕๑๕ - ๕๑๘) ซึ่งได้สรุปหลักสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ ๕ ประการ เช่น

๑. ต้องมีทั้งการรับและการให้ข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน
๒. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะได้นผล อยู่ที่ใช้วิถีทางหลายๆอย่างในเวลาเดียวกัน
๓. ต้องพยายามทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด
๔. งานที่จัดทำนั้นควร เป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่องกัน
๕. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน

นาฏเนลิยา สุมาวงค์ (๒๕๑๖ : ๒๐ - ๒๓) ได้ให้แนวความคิดและทัศนะว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ตั้งขึ้นด้วยเงินภาษีอากรของประชาชนและเงินที่ประชาชนบริจาค ดังนั้นย่อมถือได้ว่า " โรงเรียนเป็นของชุมชน โดยชุมชนและเพื่อชุมชน " เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ตามข้อความในอัญญประกาศนี้ โรงเรียนกับชุมชนจะต้องร่วมมือกันในการสร้างสรรค์ความเจริญให้แก่ชุมชน ซึ่งอาจจะกระทำได้โดยวิธีการต่อไปนี้

๑. จัดให้มีกรรมการศึกษาของโรงเรียน จากการเลือกตั้งโดยประชาชน
๒. เปิดโอกาสให้ชุมชนได้ใช้อาคารเรียน สถานที่ของโรงเรียนนอกเวลาเรียน หรือในวันหยุดเกี่ยวกับการให้การศึกษา และการประชุมหรือจัดงานพิธีต่างๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมของชุมชน
๓. จัดหลักสูตรให้สัมพันธ์กับความต้องการของชุมชน เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริงๆ

๔. จัดกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทกับทางโรงเรียนได้มากยิ่งขึ้น เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดงละคร การแข่งขันกีฬา หรือเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมทางสังคม

ในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อให้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมากขึ้นนั้น ตามหลักการที่กล่าวมาแล้ว วิทยุไทย สาร (๒๕๑๖ : ๔๔๐ - ๔๔๑) ได้สรุปไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ จะต้องปฏิบัติภารกิจต่างๆ ดังนี้

๑. ประชุมชี้แจงครูให้เห็นความสำคัญที่โรงเรียนจะต้องปรับปรุงตนเอง ให้มีส่วนสัมพันธ์กับชุมชน
๒. ตั้งกรรมการโรงเรียนโดยคัดเลือกมาจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และมีความสนใจเกี่ยวกับการศึกษา การพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
๓. สำนวณความต้องการและความจำเป็นที่ชุมชนจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านต่างๆ
๔. สำนวณทรัพยากรในชุมชนนั้นว่ามีอะไรที่จะนำมาใช้ประโยชน์ได้บ้าง ทั้งในด้านการทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรมนุษย์หรือกำลังคน เพื่อจะนำมาใช้ประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชน
๕. สำนวณสภาพอนามัยด้านสุขภาพ การป้องกัน การรักษาสุขภาพ ว่ามีอะไรบกพร่องควรที่โรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือ หรือรายงานขอความช่วยเหลือไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อดำเนินการ
๖. สำนวณลักษณะสังคมและวัฒนธรรม เพื่อที่ทางโรงเรียนจะได้เข้าไปร่วมมือได้อย่างถูกต้อง
๗. จัดให้มีการประชุมร่วมอภิปรายระหว่างครูกับประชาชน เกี่ยวกับปัญหาบทบาทของโรงเรียนและขอชุมชนเอง ในฐานะที่โรงเรียนกับชุมชนนั้นเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับจากกันและกัน
๘. จัดให้ประชาชนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยใช้โรงเรียนเป็นศูนย์กลาง รวมทั้งการพัฒนาอาชีพ พัฒนาความรู้และการพักผ่อนหย่อนใจ

๘. วางโครงการสัมพันธ์กับชุมชนในด้านกิจกรรมต่างๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อปฏิบัติได้ตามแผนทุกระยะ
๑๐. พยายามสอดแทรกกิจกรรมต่างๆ ในการสอน เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถที่จะออกไปดำรงชีวิตในชุมชนของตน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความรักความหวงแหนในชุมชนของตนและประเทศชาติ
๑๑. ประเมินผลการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนเป็นระยะๆ ที่สำคัญคือ ทุกสิ้นปีการศึกษา รวมทั้งการวางแผนทางแก้ไขปรับปรุงตลอดเวลา

๖. การบริหารวิชาการ

ในการบริหารงานวิชาการนั้น ผู้บริหาร การศึกษาคควรจะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตร ประมวลการสอน อุปกรณ์ การการสอน แบบเรียน ห้องสมุดโรงเรียน การวัดผลการศึกษา และการสอนต่างๆ ที่ทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะเหตุว่าในการจัดการศึกษานั้น ถือว่างานด้านวิชาการเป็นงานหลักและเป็นงานที่สำคัญมาก วิชาการต่างๆ ที่เพิ่มพูนขึ้นและเปลี่ยนแปลงอยู่เป็นประจำ จะช่วยในการพัฒนาสติปัญญาความนึกคิดของผู้เรียน ตลอดจนสามารถฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล อันจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาของตนเองและของสังคม ในการดำรงชีวิตได้อย่างราบรื่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ คาวเรื่อง รัตนิน (๒๕๑๔ : ๑๔) ได้อธิบายไว้ว่า งานบริหารวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา นั้น ได้แก่ การควบคุมดูแล หลักสูตร การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การจัดครูสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดฝึกชมรมครูประจำการ เผยแพร่วิชาการ การวัดผลการศึกษา การวิจัยค้นคว้า การประเมินมาตรฐานโรงเรียนเพื่อการปรับปรุงโรงเรียน ตลอดจนการตรวจเยี่ยมและนิเทศการศึกษาแก่โรงเรียน

วิญญู สาทร (๒๕๑๖ : ๒๕๒) ได้ให้ความหมายงานการบริหารด้านวิชาการว่าเป็นการบริหารกิจกรรมทุกภารกิจของโรงเรียน ที่เกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียน การสอนนักเรียนให้ได้ดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด ความจริงผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะรับผิดชอบและเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียน

หรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง จะต้องให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ ครูใหญ่เป็นผู้ว่า
ในด้านนี้โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนและให้คำแนะนำแก่ครู ประสานงานให้
ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน ซึ่งความคิดเห็นอันนี้ เอกวิทย์
ณ.กลาง (๒๕๑๕ : ๑๑๓) ก็ได้นับสนุนและให้ความเห็นว่า งานวิชานั้นควรจะรวม
การฝึกฝนครูประจำการ การจัดครูเข้าทำการสอน การจัดชั้นเรียน การวัดผลการ
ศึกษา การค้นคว้าวิจัย การประมวลสถิติข้อมูลทางการศึกษา การทดลองทางการศึกษา
การจัดทำแบบเรียน การทำและการใช้คู่มือครู การสาธิตแบบอย่างและวิธีอันพึงประสงค์
การเผยแพร่ความรู้ การปรับปรุงด้านการเรียนการสอน การประเมินมาตรฐานโรงเรียน
และการนำเอาผลการประเมินนั้นมาใช้ปรับปรุงโรงเรียนให้ก้าวหน้า การควบคุมดูแลเกี่ยว
กับภาคเรียน หลักสูตร การสอน เครื่องใช้ในการเรียนการสอน การควบคุมดูแลเกี่ยว
กับวินัย ระเบียบการปกครองโรงเรียนตามสมควร การดำเนินงานทางวิชาการที่กระทรวง
หรือกรมขหมาย และรวมถึงการตรวจเยี่ยมและนิเทศโรงเรียน

ช่วง บัณฑิต (๒๕๐๖ : ๕๑) มีความคิดเห็นแนวเดียวกับ เอกวิทย์ ณ.กลาง
แต่ได้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาในด้านต่างๆไว้ด้วยเช่น

๑. จัดให้มีการวัดผลงานต่างๆทุกด้าน เพื่อพิจารณาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นเรื่อยๆ
๒. จัดให้มีการวัดผลในด้านการพัฒนาการของเด็ก เพื่อพิจารณาว่าการศึกษา
การปกครองและการอบรมที่นำไปนั้น บังเกิดผลดีแก่เด็กเพียงใด เป็นไป
ตามความมุ่งหวังหรือไม่ จะได้เป็นแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป
๓. จัดให้มีการวัดผลในด้านความเจริญก้าวหน้าของครู และเจ้าหน้าที่อื่นๆ

ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ (๒๕๑๖ : ๖๘ - ๗๖) ได้ให้ทัศนะว่า งานบริหาร
วิชานั้นผู้บริหารจะต้องให้มีเสรีภาพทางวิชาการในสถาบันการศึกษา นั่นคือ จะต้องมีการ
กระจายอำนาจให้แก่โรงเรียนหรือผู้ที่ทำหน้าที่วิชาการเต็มที่ เป็นการสนับสนุนให้เกิด
ความรู้และวิธีการใหม่ๆที่ได้ผลดีกว่าวิธีเดิม อันจะทำให้สถาบันใดก้าวหน้าต่อไปโดยมิหยุด
ยั้ง เสรีภาพทางวิชาการที่แท้จริงนั้นจะต้องครอบคลุมลักษณะ ๖ ประการ คือ

๑. เสรีภาพที่จะสอบถามเกี่ยวกับความหมายและขอบเขตของแนวความคิดใดๆ
๒. เสรีภาพที่จะทำการค้นคว้า เพื่อนำไปสู่ค่าความจริงที่ต้องการ
๓. เสรีภาพที่จะแสดงออกทั้งทางวาจาและการเขียน เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่ได้จากการค้นคว้าวิจัยนั้นๆ
๔. เสรีภาพที่จะอภิปรายแนวความคิดใหม่ของตน โดยปราศจากการข่มขู่
๕. เสรีภาพที่จะสอนหรือถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับผลการค้นคว้าและการวิจัยในแนวหรือสาขาที่ตนสามารถ
๖. เสรีภาพในฐานะที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง มีสิทธิหน้าที่ภายในขอบเขตของกฎหมาย

งานบริหารวิชาการนั้น การนิเทศการศึกษานี้มีความสำคัญมาก เพราะเป้าหมายในการทำงานของศึกษานิเทศก์คือ ส่งเสริมครูให้เจริญก้าวหน้าทางวิชาการ ให้การทำงานในหน้าที่ของครูดีขึ้น การนิเทศจะช่วยให้วิธีสอน วัสดุที่จะนำมาใช้ประกอบการสอน การจัดโรงเรียน การบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น วิธีการนิเทศที่ใช้กันแพร่หลายมี ๔ อย่าง คือ การนิเทศโดยตรง ได้แก่การปฏิบัติงานเยี่ยมเยียนโรงเรียน พยายามพบปะกับครู ศึกษานิเทศของครู ให้ข้อคิดเห็นต่างๆ การช่วยเหลือโดยการอบรมครู การช่วยเหลือในเรื่องวัสดุและข่าวสาร เช่น รวบรวมเรื่องราวที่เป็นความรู้ต่างๆพิมพ์เป็นเอกสารเผยแพร่แก่ครู การสาธิตการสอนให้ครูเมื่อเวลาอบรมครู หรือเวลาทำงานร่วมกับโรงเรียน การสาธิตเป็นสิ่งที่ดีถ้าเลือกใช้ได้ถูกต้องถูกจังหวะ และสอดคล้องกับหลักสูตร (ดาวเรือง รัตนิน, ๒๕๑๔ : ๒๑)

ประยูร อาษานาม (๒๕๑๑ : ๔๔) ได้ทำการวิจัยศึกษาความคิดเห็นของครู ประถมศึกษาและอาจารย์ในสถาบันการฝึกหัดครู เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษา ได้พบว่า ทั้งสองฝ่ายคือครูที่สอนในระดับประถมศึกษาและอาจารย์ที่สอนระดับฝึกหัดครู มีความเห็นว่า การจัดประถมศึกษานั้นควร เน้นด้านความรู้มากกว่าด้านอื่นๆ จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเหล่านี้ มองเห็นความสำคัญทางด้านวิชาการเป็นอย่างมาก แต่ในบรรดาโรงเรียนประถมทั่วไปนั้น ผู้บริหารการศึกษาหรือครูใหญ่ มักจะฉะเฉดหน้าที่

ทางด้านการจัดการ โดยมอบหมายให้ครูใหญ่หรือครูเป็นผู้ดูแลแทน แต่ตนเองกลับมาสนใจทางการบริหารด้านการจัดการมากกว่า โครงการต่างๆของโรงเรียนจึงมักเป็นโครงการบูรณาการ การปรับปรุงทางด้านการจัดการจึงมีโอกาสน้อยมาก

จากรายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาสำหรับรัฐบาลในอนาคต (๒๕๑๔ : ๑๔ - ๑๕) ได้เสนอแนะไว้ว่า เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ ก็เป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวาง จากผลการวิเคราะห์หลักสูตร ประถมศึกษา ของคณะกรรมการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุว่า หลักสูตรที่ใช้อยู่ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๐๑ นั้น กำหนดความมุ่งหมายไว้มากเกินไป เกินกำลังครูทั่วไปจะปฏิบัติได้ เพราะครูจะลุล่วงตามความมุ่งหมายอันมากมายนั้นได้ ทั้งนี้เพราะความมุ่งหมายดังกล่าวมิได้คำนึงความสอดคล้องกับลำดับวุฒิภาวะของเด็ก เป็นสากลเกินไปมิได้ตั้งอยู่บนความเป็นจริงแห่งแผ่นดินไทย และมีลักษณะเป็นแค่โครงสำหรับไปเขียนแบบเรียนมากกว่าที่จะเป็นหลักสูตรที่แท้จริง เพราะมิได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ชี้สอนไว้อย่างใด และที่ซ้ำร้ายไปกว่านั้นก็คือ ในขณะที่หลักสูตรมุ่งเน้นความรู้สึกลึกค่านิยมต่างๆ แต่แบบเรียนและข้อเท็จจริงในกระบวนการเรียน มุ่งเน้นไปทางความรู้ ความจำ ฉะนั้นความมุ่งหมายอันกว้างขวางดังกล่าวในหลักสูตร จึงหาได้บรรลุผลอันปลายทางแต่ประการใดไม่

๘. การบริหารบุคคลากร

เสนาะ ทิเภาว (๒๕๑๔ : ๓) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานบุคคลนั้นเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ หรือเป็นหัวใจของการบริหาร ทั้งนี้เพราะว่า การบริหารบุคคลนั้นได้แก่การจัดระเบียบและดูแลบุคคลให้ทำงาน เพื่อให้บุคคลใช้ประโยชน์และความรู้ความสามารถของแต่ละคนให้มากที่สุด ให้มีประสิทธิภาพการทำงานสูงสุดอันจะเป็นผลทำให้องค์กรอยู่ในฐานะได้เปรียบในด้านการแข่งขัน และได้รับผลมากที่สุด การบริหารบุคลากร เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับการวางแผน การจัดรูปงาน การอำนวยการ และการควบคุมหน้าที่ทางด้านการรับเข้าทำงาน, การพัฒนา การปรับปรุงรักษาสถานงาน

และการใช้แรงงานเพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้นับถืองานทุกระดับให้มากที่สุด ทั้งต้องสนองความต้องการใน วัตถุประสงค์ของชุมชนอย่างเหมาะสม

บุญญา สาธร (๒๕๑๖ : ๑๓๑) ได้แสดงแนวคิดที่ว่า งานบริหารบุคคล คือ การใช้คนให้ทำงานให้ได้ผลดีที่สุดภายในเวลาอันสั้นที่สุด โดยสิ้นเปลืองเงินทองและวัสดุ น้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันคนที่ทำงานนั้นก็มีความสุข มีความพอใจที่จะให้ผู้บริหารใช้ พยายามที่จะทำงานตามที่ผู้บริหารต้องการ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การบริหารให้บรรดาบริการต่างๆ ของฝ่ายผู้ให้การศึกษาดำเนินไปกล้วยดี และเกิดประโยชน์สมตามความมุ่งหมายของวงการ ศึกษา โดยอาศัยเทคนิคในการคัดเลือกบุคคลที่มาทำงานให้เหมาะสม และเทคนิคในการ พัฒนาบุคคลที่มีอยู่แล้ว ให้มีความรู้ความสามารถที่จะทำงานให้เกิดประโยชน์ ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้คนเหล่านั้นมีความเจริญก้าวหน้า และได้รับผลตอบแทนเป็นที่พอใจ มีความ สู้ใจในการทำงาน นอกจากนั้นยังได้กล่าวเสริมอีกว่าการบริหารงานบุคคล คือ หัวใจของ การบริหาร เพราะงานทุกบริการของหน่วยงานทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานใหญ่ หรือ เล็ก จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและได้รับผลสำเร็จสมตามเป้าหมายหรือไม่เพียงใด ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของบุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคนทุกฝ่าย ถ้าหากผู้บริหารขาดความสามารถ ในการบริหารบุคคล แม้จะมีวัสดุอุปกรณ์นานาชนิด มีเงินงบประมาณจำนวนมากสนับสนุน และมีคนเป็นจำนวนมากในหน่วยงานก็เหมือนไม่มีอะไรสักอย่าง เพราะคนที่ใช้วัสดุอุปกรณ์ ไม่เป็น ขาดสมรรถภาพ ไม่มีวิชาในการปฏิบัติงาน ไม่มีความจงรักภักดีต่อหน่วยงาน และขาดความรับผิดชอบ ต่างก็จะขัดแย้งกันหาประโยชน์จากเงินงบประมาณที่มีอยู่ หา ประโยชน์จากอำนาจหน้าที่ซึ่งได้มาโดยตำแหน่ง และทะเลาะเบาะแว้งกัน แยกแยะความ สามัคคี ต่างคนต่างอยู่ และทำงานไปวันๆโดยไม่ร่วมมือกัน โครงการทั้งหลายที่ผู้บริหาร วางไว้ก็จะล้มเหลว เพราะมีคนที่เหมือนไม่มีคน ในเมื่อคนเหล่านั้นไม่ร่วมมือและหย่อน สมรรถภาพ

สตัดล (Stahl, ๑๙๖๒ : ๒๕) ได้ให้ความหมายของการบริหารบุคคลว่า คือ ผลรวมของความเกี่ยวข้องของทรัพยากรบุคคลในองค์การ ซึ่งมีความแตกต่างกันให้เกิด

ประโยชน์ ขององค์กรได้มากที่สุด เพราะการบริหารเป็นวิธีปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ส่วน สุกิจ จุลละนันท์ (๒๕๐๕ : ๑๘ - ๑๙) มีความเห็นว่า การบริหารบุคคลเป็น กระบวนการวางแผนนโยบาย ระเบียบ และกรรมวิธีในการดำเนินการเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ ปฏิบัติงานในองค์กร โดยให้ใ้บุคคลที่เหมาะสมและบำรุงรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ที่มี ประสิทธิภาพ ให้มีปริมาณเพียงพอเพื่อการปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ชูศักดิ์ เทียงตรง (๒๕๑๓ : ๔) ได้ศึกษาค้นคว้าและให้ทัศนะเกี่ยวกับการบริหาร บุคคลไว้ว่า " การบริหารงานบุคคล คือ การบริหารทรัพยากรมนุษย์โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อให้ได้คนดี มีคุณวุฒิและความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ มาทำงานด้วยความ สนใจ พึงพอใจอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล "

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบริหาร งานบุคคลมิได้มีความหมายเพียงแค่ว่า ตามความเข้าใจดั้งเดิมที่ว่าการบริหารบุคคล หมายถึง การบรรจุ แต่งตั้งบุคคลเข้าทำงานเท่านั้น เพราะตามความเป็นจริงแล้ว การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการที่จะต้องมี นโยบาย แผนการ ตั้งแต่ก่อนที่จะรับ บุคคลเข้าทำงาน ค้นหาบุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมกับงานมาทำการสอบคัดเลือก คัดเลือก หรือแข่งขัน จนกระทั่งถึงการพัฒนาให้ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้ใช้เวลา กำลังกาย กำลังใจ ให้กับงานอย่างแท้จริง ตลอดจนบำรุงรักษามูลค่าของบุคคลที่มีคุณค่าต่อองค์กรให้คงอยู่ แม้ว่าเขา นั้นจะพ้นจากหน้าที่ไปแล้ว ก็ยังจะต้องจัดการเกี่ยวกับเรื่องบำเหน็จ บำนาญ เพื่อเป็น รางวัลในฐานะที่ได้ทำงานเป็นระยะเวลานานอีกด้วย ฉะนั้นความหมายของการบริหารงาน บุคคลจึงถือว่ากว้างขวางและสำคัญมาก

นิโกร (Nigro, ๑๙๕๕ : ๓๓) ได้อธิบายว่า " การบริหารบุคคล หมายถึง ศิลปะในการเลือกสรรคนใหม่และใช้คนเก่า ในลักษณะที่จะให้ได้ผลงานและการบริการจาก การปฏิบัติงานของบุคคลเหล่านั้นมากที่สุด ทั้งในค่านิยมและคุณภาพ " นอกจากนั้นเขายังได้กล่าวถึงขอบเขตของการบริหารงานบุคคลไว้เป็นข้อๆดังนี้

๑. พัฒนาโครงสร้างที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนการที่วางไว้

๒. จัดการจำแนกตำแหน่งอย่างมีระบบและยืดหยุ่นได้ รวมทั้งกำหนดอัตราเงินเดือนที่ต้องเปรียบเทียบและแข่งขันกับอัตราเงินเดือนขององค์กรอื่นๆ
๓. วางแผนการสรรหาบุคคลที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้สมัครงานทั้งวิธีที่ลึกซึ้งและจู่โจม
๔. จัดระบบเลือกสรรที่สามารถเลือกบุคคลที่เหมาะสมกับงาน
๕. วางแผนการฝึกอบรมสำหรับผู้เข้ามารับราชการแล้ว ด้วยจุดมุ่งหมายที่จะเสริมสร้างความชำนาญ และเพื่อเตรียมเขาเหล่านั้นให้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตัวเอง เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจอีกด้วย
๖. วางโครงการประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อหาทางส่งเสริมปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการคนหาผู้ที่ปฏิบัติงานดีเด่นเพื่อการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือตำแหน่งให้
๗. แผนการเลื่อนขั้นเงินเดือน ต้องตั้งอยู่บนฐานแห่งระบบคุณธรรมและการสร้างสรรค์ เพื่อวัตถุประสงค์ที่จะสนองตอบความปรารถนาของคนที่มีฝีมือ และให้พนักงานนั้นเป็นอาชีพรวมทั้งได้ก้าวหน้าไปด้วยความสามารถ ในการทำงานของเขาจนถึงตำแหน่งสูงสุดที่เขาควรจะไปถึง
๘. สนับสนุนให้มีความทุ่มเทงาน หรือยังกับบัญชาได้เคยชินกับหลักมนุษยสัมพันธ์ และใช้หลักมนุษยสัมพันธ์ในการบริหารงาน
๙. วางโครงการอย่างสมบูรณ์ เพื่อยุ้บรักษาขวัญและวินัยของข้าราชการ บุคลากรให้ได้อยู่เสมอ

สมพงศ์ เกษมจีน (๒๕๑๖ : ๙) ได้ให้ความเห็นว่า กระบวนการในการบริหารบุคคลนั้นน่าจะประกอบด้วย

๑. การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารบุคคล
๒. การสรรหาบุคคล
๓. การกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าจ้าง
๔. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการพัฒนาเห็นใจ

๕. การปกครองบังคับบัญชา
๖. การพัฒนาบุคคล
๗. การจัดประโยชน์ แก่ผู้อื่น
๘. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารบุคคล

อาจกล่าวโดยสรุปว่า การบริหารบุคลากรมีวัตถุประสงค์ที่จะส่งเสริม ให้คนทำงานได้เต็มกำลังขงวุฒิ ในการทำงานร่วมกันเป็นหมู่เป็นคณะ ก็มุ่งที่จะให้ร่วมแรงร่วมใจกันทำงาน เพื่อให้ได้ผลงานส่วนรวมที่ดี เพราะฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าการบริหารงานบุคคลเป็นอุปกรณต่อการบริหารงานส่วนรวมนั้นเอง การบริหารงานส่วนรวมมุ่งที่จะให้เกิดผลงานอันเป็นบริการของรัฐต่อประชาชน การบริหารงานบุคคลก็มุ่งสู่จุดหมายปลายทางอันเดียวกัน (เพ็ญศรี วายวานนท์ , ๒๕๑๕ : ๒๔๕)

๘. การบริหารกิจการนักเรียน

งานบริหารค่านกิจการนักเรียน ถือได้ว่าเป็นงานสำคัญอีกอย่างหนึ่งของผู้บริหารการศึกษา เพื่อให้กิจการนักเรียนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยยึดหลักการว่า โรงเรียนควรพยายามให้เด็กที่อยู่ในวัยเรียนทุกคนได้มีโอกาส เป็นนักเรียนอย่างเสมอภาค และยุติธรรม เพราะการศึกษาช่วยให้เด็กเติบโตขึ้นมาเป็นพลเมืองดีของชาติ การศึกษาช่วยให้บุคคลมีความรู้และความฉลาดไหวพริบ รู้จักแก้ปัญหาต่างๆของตนเอง รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ เพื่อช่วยให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต

การบริหารกิจการนักเรียน (Pupil personnel administration) หมายถึง การบริหารและการนิเทศบรรดากิจการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ในส่วนที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในห้องเรียน การบริหารกิจการนักเรียนเริ่มตั้งแต่การสำรวจนักเรียน ที่มีอายุในเกณฑ์บังคับตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษาหรือที่เรียกว่า สำมะโนนักเรียน (School Census) การรับเข้าเรียนจนกระทั่งเด็กสำเร็จการศึกษาออกจากโรงเรียนไป กิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจะต้องพิจารณาจัดให้มีขึ้น และคอยควบคุมดูแลได้แก่

๑. การจัดทำสำมะโนโรงเรียนและการทำนายปริมาณนักเรียน เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การจัดหาอาคารสถานที่ อุปกรณ์ ไว้ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนในแต่ละปี และเพื่อประโยชน์ในการจัดโปรแกรมอย่างอื่นล่วงหน้า
๒. การรับนักเรียน การแบ่งกลุ่มและการเลื่อนชั้น (admission classification and promotion) การรับเข้าเรียนนั้นควรจะมีการตรวจโรค การป้องกันโรค โดยขอความร่วมมือจากสถานอนามัยที่ใกล้เคียง สำหรับการแบ่งกลุ่มนักเรียนนั้นอาจจะกระทำได้ ตามความเหมาะสมของท้องถิ่น และความต้องการของท้องถิ่น ประกอบกับกองพิจารณาถึงระดับชั้นเรียนด้วย
๓. รายงานเกี่ยวกับนักเรียน (Pupil Records and Reports) ในเรื่องที่เกี่ยวข้องผลการเรียน เวลามาเรียน ทะเบียนนักเรียน สมุดประจำชั้น นัชชีเรียกชื่อนักเรียน จะต้องจัดทำให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อความสะดวกแก่การตรวจ ติดตามผลและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน
๔. การรักษาระเบียบวินัยของโรงเรียน (School Discipline) รวมทั้งวิธีการที่จะให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างเคร่งครัด
๕. บริการแนะแนวนักเรียน (Guidance Services) เป็นการบริการการศึกษาแก่เด็ก เพื่อช่วยเหลือเด็กเป็นพิเศษในการส่งเสริมพัฒนาการงานต่าง ๆ ของนักเรียน ตามความพร้อมและความสามารถของเด็กแต่ละคน
๖. กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน (Student Activities) ได้แก่กิจกรรมประกอบหลักสูตร หรือนอกหลักสูตร (Extra-class activities) อันได้แก่สถานนักเรียน ชุมนุมวารสาร การลูกเสือ อนุภาษาค การละคร การทัศนศึกษา การแข่งขันกีฬาและอื่น ๆ (บุญโญ สาขร, ๒๕๐๖ : ๒๐๘ - ๒๓๑)

ส่วน แคมป์เบลล์ (Campbell, ๑๙๕๒ : ๑๕๕. - ๑๕๘.) ก็มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกัน แต่ได้เน้นเพิ่มเติมในด้านบริการต่างๆว่ามีความสำคัญ ในงานบริหารกิจการนักเรียน ซึ่งได้แก่การศึกษาจิตวิทยาเด็ก การบริการแนะแนวและที่ปรึกษา การทดสอบความถนัดความสามารถ การแก้ไขความบกพร่องทางการพูดและการฟัง การบริการด้านสุขภาพอนามัย การจัดการศึกษาซ่อมเสริมและการจัดการศึกษาพิเศษแก่ผู้พิการทางกาย ทางจิตใจและทางอารมณ์ ตลอดจนการส่งเสริมเด็กที่มีความถนัดเป็นพิเศษเฉพาะด้าน

๔. งานบริหารธุรการ การเงินและบริการ

ผู้บริหารการศึกษาในระดับโรงเรียนประถมศึกษา หรือโรงเรียนประชาบาลส่วนมากมักใช้เวลาไปในการทำงานด้านธุรการ ซึ่งประกอบด้วยงานสารบรรณ การเงิน บัญชี อาคารสถานที่ และการให้บริการต่างๆแก่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและประชาชน โดยทั่วไป มากกว่าการบริหารงานด้านวิชาการและอื่นๆ ทั้งๆที่วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของโรงเรียนคือการให้การศึกษา หรืองานวิชาการนั่นเอง แต่อย่างไรก็ตามการบริหารการศึกษาจะสำเร็จราบรื่นได้ก็ต้องอาศัยความร่วมมือของฝ่ายธุรการ การเงิน และการบริการเป็นอันดับแรก โดยทั่วไปงานด้านธุรการนี้ส่วนใหญ่มักจะใช้ทองคำใหญ่เป็นที่ปฏิบัติงาน และเพื่อเป็นแนวทางของผู้บริหารการศึกษา จึงขอแยกกล่าวเกี่ยวกับงานด้านต่างๆดังนี้

๔.๑ งานธุรการโรงเรียน

การบริหารงานด้านธุรการ เป็นงานบริการที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสื่อกลางหรือเป็นศูนย์กลาง ที่เปรียบเสมือนหัวใจสำคัญในการบริหาร การศึกษาอีกด้านหนึ่ง กล่าวคือ งานธุรการเป็นงานหนังสือ ซึ่งนับตั้งแต่คิด ร่าง เขียน พิมพ์ จดจำ ทำสำเนา รับ ส่ง บันทึก ย่อ เรื่อง เสนอ สั่ง การตอบ เก็บเข้าที่ ค้นหา และรวมถึงการติดต่อโต้ตอบ ประสานงาน รู้จักกาลเทศะ รู้จักหน้าคน ท้า สูง ผู้ที่มีชื่อว่างานธุรการดีเท่ากับเป็นผู้จัดการดี ทั้งทางหนังสือทางพูด ในการ

ติดต่อกับ จักรเย็บและสั่งการเป็น จึงจะเป็นนักธุรการที่ดี (บุญชู เชนพนัส , ๒๕๐๙ : ๑๐)

สำหรับ วิทยุสื่อสาร (๒๕๑๖ : ๓๐๖ - ๓๓๓) ที่มีแนวความคิดคล้ายคลึงกัน แต่ได้เพิ่มเติมว่างานธุรการนั้นจะต้องครอบคลุมถึง การจัดทำทะเบียนและบัญชีต่างๆ ที่เกี่ยวกับหลักฐานของทางราชการ การเบิกจ่ายพัสดุ ทรัพย์สิน การซ่อมแซม การควบคุมเวลา การจัดทำสถิติการปฏิบัติราชการของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ การติดต่อประสานงานกับฝ่ายอื่นๆ ตลอดจนการดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสำนักงานด้วย

๔.๒ งานด้านการเงินของโรงเรียน

งานทุกอย่างในโรงเรียนจะประสบความสำเร็จได้ยาก หากขาดเงินหรืองบประมาณในการใช้จ่าย ฉะนั้นจึงถือได้ว่าเรื่องของการเงินเป็นเรื่องที่สำคัญอีกเรื่องหนึ่ง หากผู้บริหารไม่มีความรู้ ไม่มีความเข้าใจแล้ว อาจจะทำให้เกิดความบกพร่องและความเสียหายแก่ตนเองและหน่วยงานได้ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาหาความรู้ และทำความเข้าใจให้ถ่องแท้

วิเชียร จันทรสุริยา (๒๕๑๕ : ๓) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า ในการจัดงบประมาณเพื่อการศึกษา นั้น สำนักงานงบประมาณได้แบ่งงบประมาณออกเป็น ๑๐ ประเภท คือ

๑. ประเภทเงินเดือน ได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่งประจำ

๒. ประเภทค่าจ้างประจำ ได้แก่ เงินที่จ่ายเป็นรายเดือนให้แก่ลูกจ้างประจำ ในลักษณะคาคอชแทนการปฏิบัติงาน

๓. ประเภทค่าจ้างชั่วคราว ได้แก่ เงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างในลักษณะคาคอชแทน

๔. ประเภทค้ำคชแทน ได้แก่เงินที่จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนบุตร ค่าอาหาร
เวลา ค่าเบี้ยประชุม

๕. ประเภทค่าใช้จ่ายอื่น ได้แก่เงินที่จ่ายเพื่อแลกกับค่าบริการ เช่น ค่า
ไปรษณีย์ ค่าเช่าสถานที่ ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ ค่าเช่าที่พัก ค่าซ่อมแซมทรัพย์สิน
ต่างๆ ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด

๖. ประเภทค่าวัสดุ ได้แก่เงินที่จ่ายเป็นค่าสิ่งของ ซึ่งเมื่อใช้แล้วสิ้น
เปลืองหมดไป หรือหมดสภาพไปในระยะเวลาไม่นานนัก เช่น ค่าเครื่องเขียน
แบบพิมพ์ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง

๗. ประเภทค่าครุภัณฑ์ ได้แก่เงินที่จ่ายเป็นค่าสิ่งหาทรัพย์สินถาวร
มีอายุยืนนาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ตู้ ยานพาหนะ เครื่องพิมพ์ต่างๆ

๘. ประเภทที่ดินและสิ่งก่อสร้าง ได้แก่เงินที่จ่ายเป็นค่าสร้างอาคาร
เรียน บ้านพักครู โรงฝึกงานและอาคารประกอบอื่นๆ

๙. ประเภทเงินอุดหนุน ได้แก่เงินที่จ่ายเป็นค่าการกุศลต่างๆ สำหรับ
งบประมาณการศึกษามียอดตั้งจ่ายไว้เพื่อเป็นทุนอุดหนุนการศึกษา ให้แก่นักเรียน
ฝึกหัดครูในท้องถิ่นกันดาร

๑๐. ประเภทรายจ่ายอื่นๆ ได้แก่เงินที่เข้าหมวดใดหมวดหนึ่งไปไม่ได้ เช่น
ค่าภาษีเงินได้ ค่ารักษาพยาบาล เงินช่วยการศึกษาบุตร (เงินค่าบำรุงการศึกษา
นอกเหนือจากค่าเล่าเรียน) และอื่นๆ (มีลักษณะคล้ายเงินงบกลาง)

แต่สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาหรือโรงเรียนประชาบาลนั้น โดยทั่วไป
การบริหารด้านการเงินของโรงเรียน มักจะเกี่ยวข้องกับเงินบำรุงการศึกษาของโรงเรียน
อำนาจการเก็บรักษาเงิน การจ่ายหรือการกอหนึ่ผูกพันเท่านั้น แต่ถึงอย่างไรก็ตามผู้
บริหารการศึกษาก็น่าจะสนใจ และศึกษาเกี่ยวกับหลักการจัดงบประมาณไว้อย่าง เพื่อประ
กษการพิจารณาใช้จ่ายเงินให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ดังเช่น

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (๒๕๐๓ : ๒๐๖) ได้เสนอหลักการในการจัดงบประมาณไว้ ๖
ประการ สรุปได้ดังนี้

๑. หลักการคาคกาลไกล หมายความว่า หน่วยราชการใดจะทำงานอย่างไร ใช้จ่ายเงินเท่าไร จะต้องคิดวางแผนไว้เป็นการล่วงหน้า
๒. หลักประชาธิปไตย คือต้องให้ราษฎรผู้เสียภาษีหรือผู้เป็นเจ้าของเงินมีส่วนรู้เห็น และให้ความเห็นชอบทั้งในคานรายไคและรายจ่าย
๓. หลักคุณภาพ งบประมาณจะต้องสมดุลย์กัน แต่มิได้หมายความว่ารายไคกับรายจ่ายจะต้องเท่ากันทุกปี อาจจะมีขาดดุลบ้างตามความจำเป็น แต่แล้วก็ต้องพยายามให้เกินดุลบ้าง เพื่อป้องกันประเทศมีหนี้สินอันพันตัว
๔. หลักยุติธรรม คือให้มีความยุติธรรมทั้งคานรายไค และรายจ่าย
๕. หลักสารัตถประโยชน์ ต้องคำนึงถึงประโยชน์ปัจจุบันและอนาคต
๖. หลักประสิทธิภาพ เกี่ยวกับการควบคุมงบประมาณรายจ่ายแะรายไค ที่ส่วนราชการผู้มีหน้าที่จะต้องระมัดระวัง สอดส่องให้เกิดประสิทธิภาพขึ้น

๔.๓ งานคานบริการต่างๆ

เนื่องจากว่าโรงเรียนเป็นเสมือนศูนย์ประชาคม ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรจัดบริการต่างๆให้แก่ประชาชนตามสมควร ทั้งทางคานวิชาการและบุคลากร ในโอกาสที่เหมาะสม เช่น บริการห้องสมุดให้ประชาชนเข้ามาใช้ จัดที่พักผ่อนหย่อนใจในบริเวณโรงเรียน ให้ยืมสถานที่หรือวัสดุของโรงเรียนใช้ การจัดทัศนศึกษา การประกวดศิลปหัตถกรรม การแข่งขันกีฬา การแสดงผลงานของนักเรียน การจัดสอนหรือบรรยายอบรมพิเศษให้แก่นักเรียนและประชาชนเป็นครั้งคราวตามโอกาสอันควร ซึ่งสิ่งเหล่านี้ผู้บริหารการศึกษาไม่ควรละเลยหรือเพิกเฉยเป็นอันขาด ตรงกันข้ามควรถือเป็นหน้าที่ เพราะโรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคมดังกล่าวแล้ว (วิทยุโฆษ สาทร , ๒๕๑๖ : ๓๐๖ - ๓๓๓)

พนัส หันนาคินทร์ (๒๕๑๓ : ๒๑๔ - ๒๓๒) ได้แนะนำเกี่ยวกับงานคานบริการต่างๆว่า ในการให้การศึกษาแก่นักเรียนนั้น โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องจัดบริการต่างๆ เพื่อให้การศึกษาเล่าเรียนของนักเรียนเป็นไปด้วยความสะดวกและได้ผลเต็มที่

บริการ เหล่านี้ นอกจากจะเป็นไปเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียน ให้ได้รับประโยชน์จากการศึกษาของโรงเรียนอย่างเต็มที่แล้ว ยังอาจใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการศึกษาโดยตรงแก่นักเรียนไปในตัวด้วย บริการต่างๆที่โรงเรียนควรจัดให้มีขึ้นมีดังนี้ การบริการสุขภาพ การบริการเกี่ยวกับการป้องกัน การบริการเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล การจัดอาหารกลางวัน การจัดร้านค้าภายในโรงเรียน การจัดให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน

๑๐. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตาม พ.ร.บ.ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๔๙๔ ระบุให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีสภาจังหวัดเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ประกอบด้วยสมาชิกซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรภายในกำหนด มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการส่วนจังหวัดในเขตปกครอง นอกเหนือจากเขตเทศบาล สุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ใหญ่ลย์ ขางเรียน , ๒๕๑๗ : ๑๔๓)

ในด้านการบริหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีเจ้าหน้าที่ของตนเองอย่างครบครัน เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารจึงได้แก่ข้าราชการประจำที่ส่วนกลางส่งมาประจำยังส่วนภูมิภาค โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการบริหารส่วนจังหวัด เหตุผลที่ไม่มีเจ้าหน้าที่เป็นของตนเองนั้น เนื่องจากงบประมาณส่วนจังหวัดมีไม่พอที่จะจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และเครื่องมือ เครื่องใช้ เพื่อดำเนินกิจการของตนเองได้

การดำเนินงานของสภาจังหวัด สมาชิกสภาจังหวัดมีอำนาจที่จะตั้งกระทู้ถามผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งในฐานะของหัวหน้าฝ่ายบริหารของสภาจังหวัด ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสภาจังหวัดและเรื่องอำนาจหน้าที่ของส่วนภูมิภาค แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดมีสิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ ในเมื่อเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ควรจะเปิดเผย และอาจจะส่งเฟิกถกถามติซึ่งมิใช่ข้อบัญญัติจังหวัดได้ เมื่อเห็นวามตินันมีลักษณะเป็นการเมืองแห่งรัฐ หรือฝ่าฝืนกฎหมาย และในการนี้ห้ามมิให้สภาจังหวัดอภิปรายคำสั่งเฟิกถกถามนั้น

ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด ผู้ว่าราชการจังหวัด
ดำรงตำแหน่ง ๒ ฐานคือ ในฐานะหัวหน้าของฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วน
จังหวัด และในฐานะตัวแทนของส่วนกลางคอยควบคุมดูแลการดำเนินการบริหารราชการ
แผ่นดินในจังหวัดกับส่วนกลาง

ในด้านการเงิน ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายได้กำหนดให้กระทรวงมหาดไทยเป็น
ผู้ควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด กระทรวงมหาดไทยมีอำนาจวางระเบียบให้องค์การบริหารส่วน
จังหวัดปฏิบัติ เช่น การงบประมาณ การเบิกจ่าย การรักษา การตรวจเงิน การ
จ้างและการจัดหาพัสดุต่างๆ เป็นต้น

วิญญู สาธร (๒๕๑๖ : ๓๔๕) ได้แสดงแนวคิดไว้ว่า โดยหลักการกระจาย
อำนาจแห่งทฤษฎีการปกครอง ที่ต้องการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหาร
การศึกษา จึงมีการโอนการศึกษาในระดับประถมศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการ ไปให้
กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงมหาดไทยก็มอบให้เป็นหน้าที่ขององค์การบริหารส่วน
จังหวัดดำเนินการ ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลและการ อำนวยความสะดวกจากกรมการ
ปกครอง และกองการศึกษาประชาบาล

หน้าที่ของกรมการปกครองในการบริหาร การศึกษาในท้องถิ่น มีดังนี้

๑. กำหนดนโยบายว่าจะให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดบริหารงานอย่างไร จึง
จะได้ผลตามความมุ่งหมาย
๒. จัดสรร เงินอุดหนุนให้แก่จังหวัดตามความจำเป็น เป็นการหางบประมาณ
ให้ เพื่อใช้จ่ายในการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามความ
ต้องการ ของประชาชนโดยผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภาจังหวัด
๓. ควบคุมการบริหารงานของจังหวัดให้ตรงตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย
โดยเฉพาะ ตลอดจนการใช้จ่ายเงินตามโครงการ ให้สอดคล้องกับความ
ต้องการ ของท้องถิ่น
๔. ส่งเสริมสวัสดิการในโรงเรียน ทั้งของครูและนักเรียนในเรื่องอาคาร
สถานที่และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่จำเป็นต่างๆ

๕. ช่วยประสานงานระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ
คุรุสภา องค์กรบริหารส่วนจังหวัดและสำนักงานประมาณ
๖. พยายามให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดสามารถทำงานให้ตรงตามเป้าหมาย
มากขึ้น สามารถปกครองตนเองได้มากขึ้น เพื่อแบ่งเบาภาระรัฐบาล

เพื่อความสะดวกในการจัดการศึกษาประชากรของกรมการปกครอง กรมการ
ปกครองจึงได้ตั้งกองการศึกษาประชากรขึ้น เพื่อรับงานด้านการศึกษาโดยเฉพาะ และ
ดูแลการศึกษาประชากรในส่วนภูมิภาคเพียงด้านเดียว กองการศึกษาประชากรแบ่ง
หน่วยงานออกเป็น ๓ แผนก คือ แผนกสารบรรณ แผนกงบประมาณการรายจ่ายและ
แผนกประสานงาน ซึ่ง ๓ แผนกมีงานจะต้องรับผิดชอบ คือ

๑. ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานการบริหารการ
ศึกษาประชากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
๒. เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดและของบประมาณเงินอุดหนุน แจกจ่ายเงิน
อุดหนุนไปยังจังหวัด ตลอดจนตรวจสอบการดำเนินการใช้จ่ายเงินงบ
ประมาณให้เป็นไปตามแผนงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่ละแห่ง
๓. จัดทำทะเบียนและตรวจสอบทรัพย์สินของโรงเรียน
๔. ดำเนินการเกี่ยวกับอัตราค่าจ้าง เงินเดือน บำเหน็จ เครื่องราชอิสริ
ยาภรณ์ และอื่นๆของข้าราชการครู
๕. เป็นเจ้าหน้าที่ธุรการ ประสานงานการฝึกอบรมครูประชากรตามโครง
การที่ได้กำหนดไว้
๖. จัดทำสถิติต่างๆเกี่ยวกับโรงเรียน ครู นักเรียน

เดกิงศักดิ์ พัทธโน (๒๕๑๕ : ๒๐๒) ได้กล่าวว่า กระทรวงมหาดไทย
มีกองการศึกษาประชากรซึ่งสังกัดกรมการปกครอง เป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานโดยมีชัย
เชตรับผิดชอบ คือ

- ก. ส่งเสริมให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหาร การศึกษาอย่างเต็มที่

- ข. ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ให้มากที่สุด
- ค. ส่งเสริมให้ข้าราชการและประชาชนในท้องถิ่น ได้มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา
- ง. ช่วยเหลือเกี่ยวกับการศึกษาแก่ท้องถิ่น ในด้านการบริหารบุคคล การเงิน และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ
- จ. ส่งเสริมสวัสดิการให้แก่เจ้าหน้าที่ ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา ราชการและนักเรียน
- ฉ. เป็นศูนย์กลางประสานงานด้านการบริหาร การศึกษาระหว่าง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- ช. ตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน ในฐานะที่เป็นผู้ให้การสนับสนุนแก่องค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๕ - ๒๕๑๙) ได้กล่าวถึงนโยบายในการจัดการประถมศึกษา ในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้มี ๓ ประการ คือ

- ๑. จัดให้เด็กที่มีอายุในเกณฑ์บังคับได้เข้าเรียนโดยทั่วถึงกัน
- ๒. เร่งรัดขยายการศึกษาประถมศึกษาตอนปลายให้มากยิ่งขึ้น
- ๓. ปรับปรุงคุณภาพของครูในด้านความรู้และการฝึกอบรม ขยายปริมาณพร้อมทั้งส่งเสริมสวัสดิการครู และแก้ไขภาวะการขาดแคลนครูในท้องถิ่นกันดาร
- ๔. ปรับปรุงงานในด้านการบริหาร การติดตามการสอนของครูและการนิเทศการศึกษา เพื่อให้การปฏิบัติงานของครูมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- ๕. ปรับปรุงหลักสูตร แบบเรียน วิธีการสอน การวัดผลและอุปกรณ์การสอน เพื่อให้การศึกษาสนองความต้องการของท้องถิ่นให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะให้นานาเกษตรกรรม
- ๖. ปรับปรุงโรงเรียนให้มีลักษณะเป็นโรงเรียนชุมชน โดยระดมทรัพยากรของโรงเรียนมาใช้ให้สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

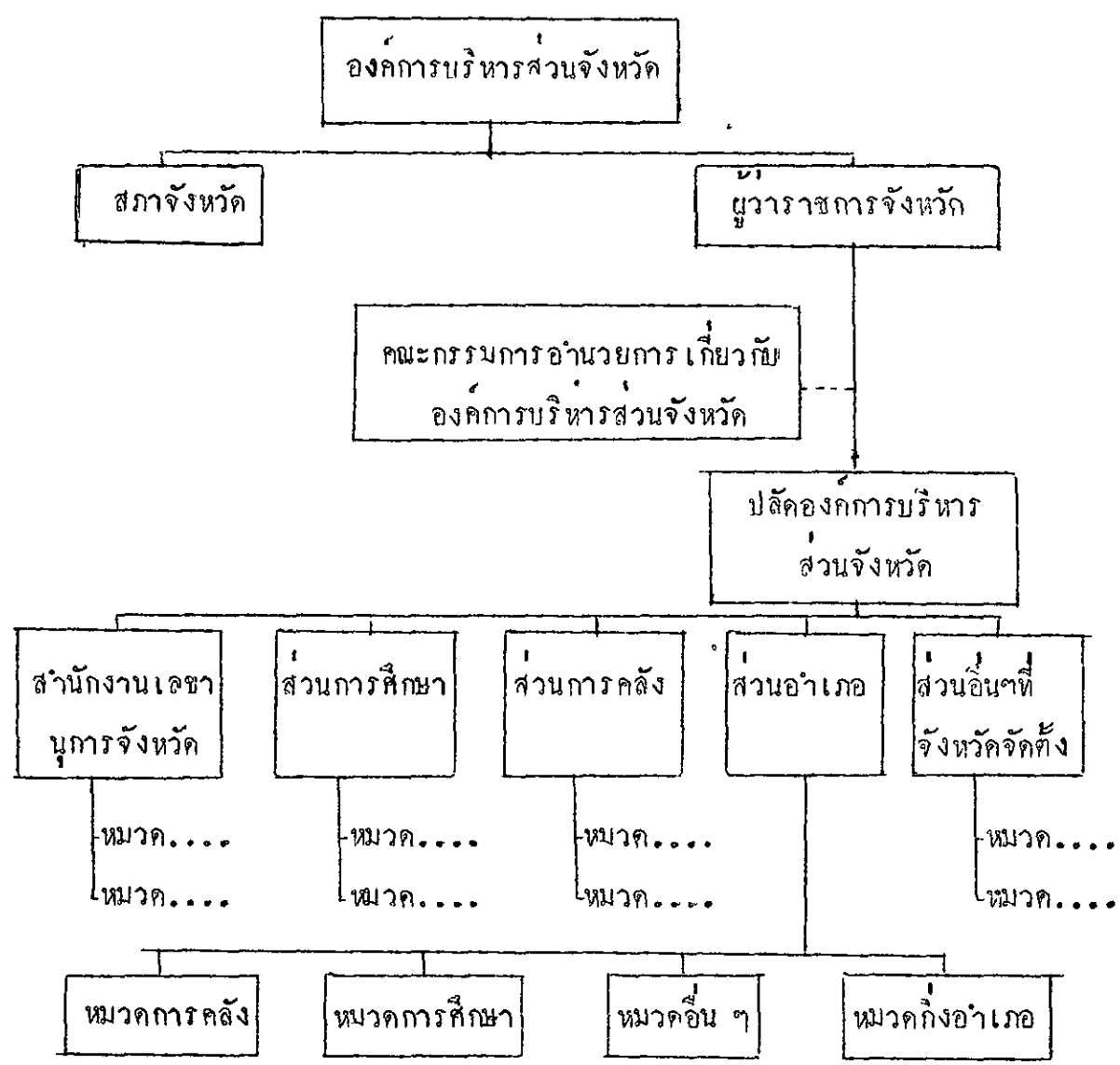
๗. ส่งเสริมให้ประชาชนและท้องถิ่น เข้ามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ , ๒๕๑๔ : ๔๔ - ๔๕)

เพื่อเป็นเครื่องยืนยันให้เห็นว่า การบริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความเกี่ยวพันและเกี่ยวข้องกับฝ่ายต่างๆอะไรบ้างนั้น สนิท วิไลจิตต์ (๒๕๑๕ : ๕) ได้อธิบายไว้ว่า งานบริหารการศึกษาของท้องถิ่นแบ่งออกเป็น ๒ ฝ่าย คือ

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารมีศึกษาธิการจังหวัดเป็นผู้ช่วย และให้คำปรึกษา ส่วนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานก็มีหัวหน้าส่วนการศึกษาและนายอำเภอ การปฏิบัติงานของผู้ว่าราชการจังหวัดต้องเป็นไปตามมติของสภาจังหวัด
๒. สภาจังหวัด ประกอบด้วยสมาชิกที่ราษฎรในท้องถิ่นเลือกตั้งขึ้นมา ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ และควบคุมการบริหารงานของผู้ว่าราชการจังหวัด และงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาประชาบาล มีทั้งเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางและเงินรายได้ของจังหวัด เงินที่ประชาชนบริจาค เงินทุกประเภทดังกล่าวจะใช้จ่ายได้จะต้องออกเป็นข้อบัญญัติจังหวัด โดยผ่านการพิจารณาของสมาชิกสภาจังหวัดเสียก่อน ผู้ว่าราชการจังหวัดจะนำมาใช้จ่ายโดยพลการไม่ได้ เงินอุดหนุนที่กรมการปกครองจัดสรรไปให้ก็จัดสรรเป็นเงินก้อน องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอิสระที่จะกำหนดรายละเอียดเอาเอง โดยมีสภาจังหวัดเป็นผู้ควบคุมให้เป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่นทุกประการ ฉะนั้นในการจ่ายเงินงบประมาณแม้ว่ากระทรวงมหาดไทยเป็นผู้จัดสรร แต่ไม่มีอำนาจในการใช้จ่ายแต่อย่างใด

ปิฎก โสธร (๒๕๑๖ : ๓๔๓ - ๓๔๕) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการจัดองค์การบริหารการศึกษาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ว่า ผู้มีตำแหน่งสูงสุด คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบงานในจังหวัด โดยเป็นฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีฐานะเป็นตัวแทนของท้องถิ่น มีปลัดจังหวัดเป็นปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด

รับผิดชอบในการจัดการศึกษาประชาชน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหัวหน้าส่วน การศึกษาติดต่อประสานงานระหว่างจังหวัดกับกรมการปกครอง และกรมสามัญศึกษา ในระดับอำเภอ มีนายอำเภอเป็นหัวหน้าบังคับบัญชาโดยมีหัวหน้าหมวดการศึกษา เป็นผู้ บริหารลดหลั่นกันลงไป ดังแสดงไว้ในภาพประกอบที่ ๑ ต่อไปนี้

ที่มา : กองการศึกษาประชาชน กรมการปกครอง , มี.ย. ๒๕๑๓

โกวิท วารีกุล (๒๕๑๔ : ๓ - ๔) ได้สรุปหน้าที่และความรับผิดชอบ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานการศึกษาประชากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยจัดแบ่งเป็นระดับต่างๆดังนี้

๑. ระดับจังหวัด เป็นหน้าที่ของส่วนการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีหัวหน้าส่วนการศึกษาของจังหวัดรับผิดชอบต่อผู้ว่าราชการจังหวัด
๒. ระดับอำเภอ เป็นหน้าที่ของหมวดการศึกษาอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีหัวหน้าหมวดการศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือนายอำเภอ ในกิจการต่างๆที่เกี่ยวกับการศึกษา
๓. ระดับโรงเรียน การบริหารการศึกษาระดับโรงเรียนนั้น มีครูใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบต่อนายอำเภอ ฉะนั้นครูใหญ่จึงเป็นเจ้าหน้าที่ชั้นต้นในการจัดการศึกษาประชากร และมีผู้ช่วยครูใหญ่ คณะครูในโรงเรียนเป็นผู้ช่วยเหลือในการดำเนินการ เพื่อให้การบริหารการศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมาย

ระบิล สีตสุวรรณ (๒๕๐๘ : ๔๕ - ๔๖) ได้กล่าวว่า หน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ นั้น ถ้าจะกล่าวอย่างย่อๆก็มีเพียง ๖ ประการ คือ การบริหารทั่วไป งานเสมียน การจัดวางตัวบุคคล การนิเทศ กิจกรรมพิเศษ ความรับผิดชอบต่อชุมชน และอื่นๆ ซึ่งหากจะกล่าวโดยละเอียดแล้วงานครูใหญ่จะมีประมาณ ๔๐ เรื่องหรืออาจจะมากกว่านั้น

ผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการวิจัยในประเทศ

ธรรมบุญ คันทะเทมีย์ (๒๕๑๔ : ๑๔๖ - ๑๔๘) ได้วิจัยพฤติกรรมผู้บริหาร การศึกษาประชากร ในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดปรากฏว่า การบริหาร การศึกษาประชากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ยังไม่บรรลุผลเต็มตามความมุ่งหมายที่ ได้วางไว้

เกิ่งศักดิ์ พัทธโน (๒๕๑๔ : ๑๔๘ - ๑๕๒) ทำการวิจัยเรื่องการเข้ามีส่วนร่วม ของประชาชน ในการศึกษาประชากรพบว่าประชาชนส่วนใหญ่นิยมเสียสละแรงงานมากกว่าอย่างอื่น ในการเข้าร่วมเกี่ยวกับการศึกษาประชากรและการเข้าร่วมเสียสละต่างๆ มักจะเกิดจากการจงใจ หรือการชักจูงของครูเสียเป็นส่วนใหญ่ ถัดลงมาก็คือกำนันผู้ใหญ่ บ้าน ส่วนความรู้สึกของประชาชนที่เกิดขึ้นมาเองนั้นมีเพียง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ แสดงว่า ความรู้สึกที่จะเขามาร่วมมีบทบาทหรือความต้องการยังอยู่ในระดับต่ำ จึงจำเป็นจะต้องใช้ วิธีชักจูงหรือจงใจโดยผ่านทางครู กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหากจะให้ประชาชนเสียสละ แรงงานแต่เพียงอย่างเดียว จะมีผู้เสียสละแรงงานถึง ๔๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลือ จะเสียสละเงินและวัสดุ

ดาวเรือง รัตนิน (๒๕๑๔ : ๔๔) ก็ได้ทำการวิจัยงานบริหาร การศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และพบว่าโรงเรียนต่างๆมีการปฏิบัติงานในด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับปรัชญาของการ จัดการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงควรจะได้มีการยืดหยุ่นผ่อนปรนเกี่ยวกับระเบียบ ข้อ บังคับต่างๆ โรงเรียนควรจะได้จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ครูควรออกไปเยี่ยมเยียน นักเรียนและครูปกครอง อีกทั้งจะต้องเข้าร่วมในงานเทศกาลต่างๆของชุมชนตามโอกาส โรงเรียนควรมีแผนงานสัมพันธ์กับชุมชนในระยะยาว และมีกระบวนการต่อเนื่องติด ความผลงานให้ได้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ นอกจากนี้โรงเรียนอาจขอความร่วมมือ จากองค์การ สมาคม หน่วยงานอื่นๆและหน่วยงานของรัฐตามควรแก่กรณี ครูใหญ่และ

คณะครูจะมีส่วนช่วยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโรงเรียนได้ โดยการกระทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี เปิดการอบรมทางวิทยาการเพื่อแนะนำแก่ชุมชนบ้างเป็นครั้งคราว หาแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่นมาเป็นประโยชน์แก่โรงเรียน หาทางชักจูงชุมชนให้เห็นคุณค่าของการศึกษาและเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนให้มากขึ้น โรงเรียนควรมีกรรมการศึกษาของโรงเรียน สมาคมครูผู้ปกครอง เพื่อช่วยประสานงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนการบริหารงานอีก ๔ ด้านคือ การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร กิจกรรมนักเรียน งานธุรการการเงินและบริการ นั้น โรงเรียนปฏิบัติงานโดยลดี แต่ปรากฏว่าชุมชนได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องยังน้อยมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุวิธ แก้วเกตุ (๒๕๑๔ : ๖๔ - ๗๐) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับงานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ปรากฏผลดังนี้

๑. โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อย จนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีการปฏิบัติงานด้านนี้เลย
๒. การปฏิบัติงานด้านวิชาการของโรงเรียน มีน้อยกว่าด้านการบริหารธุรการ ซึ่งอาจจะเกิดจากครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน
๓. บุคคลในโรงเรียนมีปริมาณงานในหน้าที่อยู่ในระดับสูงมาก
๔. กลุ่มผู้บริหาร, นักวิชาการและประชาชนเข้าใจว่างานธุรการ การเงิน และการบริการ เป็นงานหนัก จึงให้ความสำคัญแก่งานในค่านี้นี้มากกว่าด้านอื่นๆ

สมักร หนูไฟโรจน์ (๒๕๑๔ : ๒๐๑) ทำการวิจัยงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ ซึ่งสุ่มตัวอย่างจังหวัดในภาคใต้ได้ ๓ จังหวัดคือ สงขลา ภูเก็ต และพังงา โดยทำการทดสอบผู้บริหาร นักวิชาการ และประชาชนรวม ๓๖๓ คน และได้สรุปผลการวิจัยไว้ดังนี้

๑. งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหารมีความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้ดีแล้ว แต่นักวิชาการและประชาชนมีความเห็นว่าโรงเรียนให้ความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยไป
๒. งานวิชาการ ผู้บริหารและประชาชนเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่นักวิชาการเห็นว่ายังมีได้ปฏิบัติให้ดีกว่าที่ควร
๓. งานบุคคล ผู้บริหาร นักวิชาการและประชาชน ลงความเห็นสอดคล้องตรงกันว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ดี
๔. งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารและนักวิชาการมีความเห็นคล้ายคลึงกันว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนประชาชนเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับดีพอสมควร
๕. งานธุรการ การเงินและบริการ ผู้บริหารและประชาชนมีความเห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับที่ดี แต่นักวิชาการให้ความเห็นว่าเป็นโรงเรียนปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
๖. โครงสร้างระบบบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังปฏิบัติงานไม่ถูกต้องเท่าที่ควร การแบ่งหน้าที่ยังมีความสับสน ไม่ได้มาตรฐานใกล้เคียง ส่วนลักษณะปัญหาในโรงเรียนต่างๆส่วนใหญ่คล้ายคลึงกัน

ส่วน จันทราณี สงวนนาม (๒๕๔ : ๑๕๐) ได้ทำการวิจัยงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคกลาง ซึ่งได้กลุ่มตัวอย่าง ๔ จังหวัด โดยสอบถามผู้บริหาร นักวิชาการและประชาชนรวม ๕๗๒ คน ทดสอบในเขต ๑๖ โรงเรียน ผลของการวิจัยส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับของ สมักร หนูไพโรจน์ แต่ที่น่าสนใจเป็นพิเศษคือ

๑. โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในด้านวิชาการ บุคลากร กิจการนักเรียน ธุรการ การเงินและบริการ ค่อนข้างมากและปฏิบัติมียกเว้นความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น ที่ปรากฏว่าโรงเรียนยังปฏิบัติค่อนข้างน้อย

๒. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ที่สนใจต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่นของตน ส่วนมากจะเป็นผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นเพศชายมากกว่าผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิง

ปรึคา เชื้อตระกูล : (๒๕๑๔ : ๑๔๙) วิจัยเกี่ยวกับงานบริหารของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคกลาง โดยทดสอบผู้บริหาร นักวิชาการและผู้ปกครองนักเรียน รวมทั้งหมด ๔๐๔ คน สรุปผลการวิจัยและสิ่งที่ค้นพบดังนี้

๑. ผลการวิจัยได้ข้อสรุปออกมาเกือบเป็นเอกฉันท์จากกลุ่มประชากรว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินมากเหมาะสมเป็นอันดับหนึ่ง แต่ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนน้อยที่สุด

๒. พิจารณาการบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน สรุปได้ดังนี้

- ๒.๑ งานชุมชน ผู้บริหาร นักวิชาการและประชาชนเห็นว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนและให้ความช่วยเหลือโรงเรียนน้อย โรงเรียนก็ให้ความช่วยเหลือชุมชนน้อยด้วย ในการให้ความร่วมมือกับหน่วยราชการอื่นดีมากในความเห็นของนักวิชาการ แต่ผู้บริหาร เห็นว่าดีปานกลาง
- ๒.๒ งานวิชาการ ผู้บริหารเข้าใจเรื่องหลักสูตรดีมาก เกี่ยวกับประโยชน์ที่เด็กได้รับจากโรงเรียน ประชาชนเห็นว่าได้ประโยชน์มาก ผู้บริหารเห็นว่าได้ประโยชน์ปานกลาง นักวิชาการเห็นว่ายังน้อย และเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของครูใหญ่ ผู้บริหารและประชาชนเห็นว่าปฏิบัติงานค่อนข้างมาก นักวิชาการเห็นว่าปานกลาง การพัฒนาครูด้านวิชาการ ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนทำได้ปานกลาง แต่นักวิชาการ เห็นว่ายังน้อย
- ๒.๓ งานบริหารบุคคล ผู้บริหารเห็นว่าตนเองมีบทบาทในการบริหารบุคลากรน้อย แต่เกี่ยวกับความเหมาะสมในการปฏิบัติงานด้านนี้ของโรงเรียน ผู้บริหาร เห็นว่าดีมาก แต่นักวิชาการและประชาชน เห็นว่าดีปานกลาง

- ๒.๔ งานกิจการนักเรียน เกี่ยวกับการเกณฑ์เด็กเข้าเรียนมีปัญหาน้อย ทั้งตามความเห็นของผู้บริหารและนักวิชาการ ส่วนการปฏิบัติงาน คำนี้นี้เหมาะสมหรือไม่นั้น นักวิชาการและประชาชนเห็นว่าอยู่ใน ระดับปานกลาง แต่ผู้บริหาร เห็นว่าน้อย
- ๒.๕ งานคานธุการและการเงิน ผู้บริหารและประชาชนเห็นว่าโรงเรียน ปฏิบัติตามระเบียบ เกรงครัดและมีความเหมาะสมในการปฏิบัติค่อนข้างมาก แต่นักวิชาการ เห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง
๓. เกี่ยวกับโครงสร้างระบบบริหารในโรงเรียนค่อนข้างเหมาะสม แต่มีปัญหา เรื่องจำนวนบุคลากรในโรงเรียนมีไม่พอแก่ตำแหน่ง เพราะโรงเรียน ส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดปานกลาง
๔. เกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์อำนวยความสะดวกต่างๆในโรงเรียน ประถมศึกษาสังกัดเทศบาลในภาคกลาง ปรากฏว่าได้รับความเอาใจใส่ จากเทศบาลดีที่สุดเท่าที่งบประมาณเทศบาลจะอำนวย แต่ทางวิชาการได้ ได้รับความช่วยเหลือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องยังน้อย

จากรายงานการศึกษาเบื้องต้น เรื่องระบบบริหารการประถมศึกษาของไทย ได้สรุปผลของการสัมมนาเรื่องปัญหาในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของครูใหญ่ โรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วราชอาณาจักร วันที่ ๕ ณ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๒ ปรากฏว่า ปัญหาการบริหาร งานโรงเรียน ในส่วนที่สัมพันธ์กับชุมชนมี ๒ ประการ คือ

๑. ปัญหาที่เกิดจากโรงเรียน อันได้แก่
- ๑.๑ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ เป็นอุปสรรคต่อการสนองความ ต้องการของชุมชน เช่น การจำกัดอายุเด็กในเกณฑ์บังคับ การจัดสรร งบประมาณสาขา การจำกัดเวลาและอำนาจในการออกไปสู่หิ

- ๑.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่ดีพอ เพราะครูอยู่ต่าง
ท้องถิ่น ไม่มีโอกาสคลุกคลีกับประชาชน โรงเรียนขาดอุปกรณ์ที่จะ
เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ชุมชน และไม่คอยเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้า
ร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น
- ๑.๓ ประชาชนขาดความศรัทธาในตัวครูและผู้บริหาร เพราะการวางตัว
ที่ไม่เหมาะสม และการใช้เวลาราชการไปศึกษาต่อภาคค่ำ ทำให้
ขาดความเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่รับผิดชอบ
- ๑.๔ โรงเรียนขาดแหล่งทรัพยากรในท้องถิ่น เนื่องจากตั้งอยู่ไกลแหล่ง
ทรัพยากร ขาดบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ ไม่รู้จักใช้
ทรัพยากรที่มีอยู่

๒. ปัญหาที่เกิดจากชุมชน

- ๒.๑ ประชาชนในชุมชนส่วนมากมองไม่เห็นคุณค่าทางการศึกษา เพราะ
ประชาชนได้รับการศึกษาค่ำ ฐานะยากจน ขาดประชาสัมพันธ์
อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ความเชื่อมั่นทางศาสนาขัดกัน
- ๒.๒ ประชาชนมีความเข้าใจผิด คิดว่าการพัฒนาโรงเรียนเป็นหน้าที่
ของรัฐโดยตรง จึงไม่คอยเข้ามาร่วมมือ
- ๒.๓ สิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนเสื่อมโทรม มีแหล่งอบายมุข การพนัน
มีโจรผู้ร้ายชุกชุม และมีปัญหาสืบเนื่องมาจากสถานการณ์ทาง
การเมือง
- ๒.๔ ผู้บริหารระดับท้องถิ่นขาดการสนับสนุนในเรื่องของการศึกษาเท่าที่
ควร ทำให้ประชาชนไม่เข้าใจ และเห็นคุณค่าทางการศึกษาน้อย
ไป ขาดการประชาสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับท้องถิ่นและ
โรงเรียน (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ , ๒๕๑๙ : ๙๐)

โทชิโอ (Toshio, ๑๔๕๓ : ๖) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องทัศนคติของ
ประชาชนต่อรัฐบาล ซึ่งได้ทำการวิจัยกับประชาชนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ
ประเทศไทย พบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่มีความคิดว่ารัฐบาลเป็นแหล่งเงินที่จะต้องให้

ความช่วยเหลือแก่ชนบท การพัฒนาชนบทนั้นไม่ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในเรื่องการเงิน แต่อาจจะให้ความร่วมมือในเรื่องแรงงาน

ผลงานวิจัยของต่างประเทศ

จากการศึกษาความผลงานของต่างประเทศนั้น สมิท (Smith, ๑๙๙๖ : ๒๓๙๙ - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของตัวแทนประชาชน ในการวางแผนและพัฒนาการศึกษา พบว่า

๑. สมาชิกคณะกรรมการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและประชาชนมีความต้องการที่จะแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆอันจะนำไปให้เกิดผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษา
๒. คณะกรรมการจากประชาชนจะไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ที่ทางโรงเรียนดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว โดยที่คณะกรรมการไม่ได้มีส่วนร่วมเห็นหรือรับรู้
๓. คณะกรรมการโรงเรียนและผู้บริหารเห็นพ้องต้องกันว่า โรงเรียนจะเจริญก้าวหน้าขึ้นกว่าเดิมมาก หากได้มีคณะกรรมการดังกล่าวเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน

เบเคอรา (Becerra, ๑๙๙๕ : ๖๔๔๙ - A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทและความเข้าใจระหว่างผู้บริหารกับตัวแทนของชุมชน ในการวินิจฉัยปัญหา เขาได้พบว่าการตัดสินใจปัญหาใดๆที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ผู้บริหารและตัวแทนชุมชนจะต้องร่วมมือกัน ทุกฝ่ายจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทางการศึกษาตามหน้าที่ บทบาท และนโยบายที่ได้ตกลงกันไว้ และนอกจากนั้นยังพบอีกว่า

๑. ผู้บริหารจะต้องเข้าใจและสนใจเกี่ยวกับความแตกต่างของชุมชน อีกทั้งจะต้องพร้อมที่จะเข้าร่วมกับชุมชนได้ในทุกโอกาส
๒. หักสนคติในทางที่ไม่พึงประสงค์ของแต่ละฝ่าย จะเป็นปัญหาสำคัญหรือเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่ง ในการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการการตัดสินใจร่วมกัน

๓. ในการเข้าร่วมของชุมชนหรือประชาชน ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ จะต้องมีการฝึกฝนอบรมและเตรียมการ ก่อนพอสมควร
๔. ผู้บริหารจะต้องเป็นบุคคลที่ยอมรับตนเอง และไม่ควรจะคาดหวังเกี่ยวกับ ผลที่ควรจะได้รับให้สูงเกินไป ในการเข้าร่วมกับชุมชนแต่ละครั้ง

สำหรับ บรูซ (Bruce, ๑๙๗๑ : ๖๑๒๒-A) ได้วิจัยบทบาทของครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เขาได้พบว่า ความคาดหวังของ ทางโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชน สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมทาง โรงเรียน สำหรับความคาดหวังของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ตามผลการวิจัยของ บรูซ (Bruce) มีดังนี้

๑. ครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองของนักเรียน ได้มีส่วนร่วมเข้ามาร่วมเกี่ยวกับ กิจกรรมหรือการวางโครงการ ของโรงเรียนร่วมกัน
๒. ครูใหญ่หวังที่จะให้ท้องถิ่น สังคม องค์การศาสนา ได้หันมาให้ความสนใจ เกี่ยวกับการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอนเด็กให้มากยิ่งขึ้น
๓. ครูใหญ่หวังที่จะให้การทำงานมีความคาบเกี่ยวกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และอยากจะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาต่างๆของเด็กด้วย
๔. ครูและผู้ปกครองมีความต้องการที่จะให้ครูใหญ่ มีที่พักหรือที่อยู่อาศัยอยู่ภายในบริเวณโรงเรียน
๕. ครูใหญ่เห็นว่าการสื่อความหมาย ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีอุปสรรคอยู่อย่างหนึ่ง คือการที่ทำให้ความหมายของสิ่งหนึ่งสิ่งใดถูกเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเนื่องมาจากการถ่ายทอดข่าวหรือการส่งข่าวเกิดความผิดพลาด

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วทั้งของในประเทศ และจากต่างประเทศจะเห็นได้ว่า ชุมชนมีความต้องการที่จะเข้ามามีบทบาทในการบริหารโรงเรียน และในทำนองเดียวกันโรงเรียนก็มีความประสงค์ที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารการศึกษา

ดังนั้นหากทั้งสองฝ่ายได้รับการสนับสนุนและร่วมมือกันอย่างจริงจังแล้ว การจัดการศึกษาของท้องถิ่นก็จะเกิดผลดีตามความมุ่งหมาย และตรงตามความต้องการของทั้งสองฝ่าย

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขต จังหวัดสงขลาทั้ง ๑๐ อำเภอ คือ อำเภอเมืองสงขลา อำเภอหาดใหญ่ อำเภอรโนค อำเภอเทพา อำเภोजะนะ อำเภอนาหวี อำเภอสะบ้ายอย อำเภอสะเคา อำเภอรัศมิ อำเภอสิงพระ จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเลือกมา ๔๐๐ คน

การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Random sampling) ดังนี้

- ๑.๑ กลุ่มกรรมการศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยสุ่มมาจากโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในตำบลต่างๆจำนวน ๑๑๒ ตำบล สุ่มมาเพียง ๒๐ ตำบล ตำบลละ ๑ โรงเรียน โรงเรียนละ ๕ คน รวม ๑๐๐ คน
- ๑.๒ กลุ่มสมาชิกสภาตำบลของตำบลต่างๆจาก ๑๑๒ ตำบล สุ่มมาเพียง ๒๐ ตำบล ตำบลละ ๕ คน รวม ๑๐๐ คน
- ๑.๓ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด จะใช้กลุ่มประชากร (Population) ทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด ๓๐ คน
- ๑.๔ กลุ่มประชาชนโดยทั่วไปในชุมชน จะสุ่มจากตำบลต่างๆ ๑๑๒ ตำบล สุ่มมาเพียง ๓๔ ตำบล ตำบลละ ๕ คน รวม ๑๗๐ คน การสุ่มประชาชนทั่วไปนั้น จะทำการสุ่มจากทะเบียนราษฎร ณ.ที่ว่าการอำเภอ ซึ่งตำบลนั้นๆสังกัดอยู่ ถ้าหากว่าการสุ่มครั้งใดสุ่มถูกบุคคลที่อ่านหนังสือไม่ได้ ก็จะต้องทำการสุ่มใหม่จนกระทั่งได้บุคคลที่อ่านหนังสือออก

ตาราง ๑ ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกมาทั้งหมด

อำเภอ	จำนวนตำบลทั้งหมด		กรรมการศึกษา	สมาชิกสภา ตำบล	สมาชิกสภา จังหวัด	ประมาณทั่วไป
	ทั้งหมด	สุ่มมาได้				
เมือง	๑๓	๘	๑๐	๑๕	๖	๒๐
หาดใหญ่	๒๒	๑๓	๒๕	๒๐	๘	๒๐
ระโนด	๑๓	๑๑	๑๐	๒๐	๘	๒๕
เทพา	๗	๔	๑๕	-	๒	๕
จะนะ	๑๓	๑๐	๑๐	๑๕	๒	๒๕
นาทวี	๘	๕	๕	๕	๑	๑๕
สะบ้าย้อย	๘	๘	๑๕	-	๑	๒๕
สะเคา	๔	๓	-	๕	๒	๑๐
รัษฎา	๘	๔	๕	๑๐	๒	๕
สติงพระ	๑๑	๗	๕	๑๐	๒	๒๐
รวม	๑๑๒	๙๔	๑๐๐	๑๐๐	๓๐	๑๙๐

ตาราง ๒ ตารางแสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกรรมการศึกษา แยกตาม
อำเภอ ตำบล และโรงเรียน

อำเภอ	ตำบล	กรรมการศึกษาของโรงเรียน	จำนวน
เมืองสงขลา	จิงโศ	วัดเลียบ	๕
	พะวง	บ้านบางคาน	๕
หาดใหญ่	พะตง	บ้านทุ่งปรือ	๕
	ทุ่งใหญ่	บ้านทุ่งใหญ่	๕
	ฉลุง	บ้านฉลุง	๕
	คลองหรีง	บ้านคนปริง	๕
ระโนด	คูเต่า	วัดบางสีก	๕
	ระวะ	วัดแจ้ง	๕
	บ่อตรุ	วัดสี่หยัง	๕
สทิงหมี่	จะแห่น	บ้านคอฉอมคอก	๕
	บ้านโหนด	บ้านห้วยบอน	๕
	คูหา	บ้านลองควน	๕
จะนะ	จะโหนด	บ้านทางควาย	๕
	นาหวา	บ้านหวาหรีง	๕
เทพา	ท่าม่วง	นิคมสร้างตนเองเทพา ๑	๕
	วังใหญ่	บ้านวังใหญ่	๕
	ลำไพล	วัดปริง	๕
นาทวี	ท่าประคู้	วัดท่าประคู้	๕
รัตภูมิ	ท่าชะบวง	บ้านคลองเขาลอน	๕
สทิงพระ	จะทิงพระ	บ้านพังเกา	๕

ตาราง ๓ ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาตำบล แยกอำเภอและตำบล

อำเภอ	ตำบล	จำนวน	
เมืองสงขลา	บ่อข่าง	๕	
	ปากร่อ	๕	
หาดใหญ่	ร่ำแดง	๕	
	น่าน้อย	๕	
	ทุ่งขมิ้น	๕	
	พะตง	๕	
ระโนด	บางกล่ำ	๕	
	ระวะ	๕	
	ระโนด	๕	
	บ่อตรุ	๕	
จะนะ	คลองแดน	๕	
	นาทับ	๕	
	นาหวา	๕	
	คลองเปี้ยะ	๕	
นาทวี	สะท้อน	๕	
รัษฎา	คูหาใต้	๕	
สทิงพระ	กำแพงเพชร	๕	
	บ่อดาน	๕	
	คูซด	๕	
สะเคา	ปรีก	๕	

ตาราง ๔ ตารางแสดงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนโดยทั่วไป แยกตาม
อำเภอ และตำบล

อำเภอ	ตำบล	จำนวน	อำเภอ	ตำบล	จำนวน
เมืองสงขลา	รำแดง	๕	จะนะ	น้ำขาว	๕
	เกาะแต้ว	๕		จะโหนด	๕
	ทุ่งหวัง	๕		นาหว้า	๕
	ชิงโค	๕		บ้านนา	๕
หาดใหญ่	คลองส	๕	เทพา	คลองเปี้ยะ	๕
	คลองอุทะเกา	๕		ลำไพล	๕
	คลองหรั่ง	๕		ประกอบ	๕
	ท่าช้าง	๕		ท่าประค	๕
ระโนด	ตะเคียบะ	๕	รัตภูมิ	ทับช้าง	๕
	ระโนด	๕		ควนโส	๕
	พังยาง	๕		ชุมพล	๕
	วัดสน	๕		สนามไชย	๕
สทียายอย	ทาบอน	๕	สะเคา	กระคังงา	๕
	สทียายอย	๕		วัดจันทน์	๕
	บ้านโหนด	๕		ทุ่งหมอ	๕
	จะแทน	๕		สำนักแต้ว	๕
	ทุ่งพอ	๕			
	เปียน	๕			

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ คาวเรือง รัตน์ (๒๕๑๘ : ๑๓๕ - ๑๔๔) เกียรติศักดิ์ นาคะประสิทธิ์ (๒๕๑๙ : ภาคผนวก) และผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นการเพิ่มเติม เพื่อให้ตรงตามความมุ่งหมาย

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว ได้ส่งให้คณะกรรมการที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจเพื่อให้คำแนะนำแก้ไข เกี่ยวกับข้อคำถามก่อน เมื่อแก้ไขข้อคำถามเรียบร้อยแล้ว จึงจัดทำแบบสอบถามฉบับจริง สำหรับส่งต่อไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มประชากรซึ่งได้ทำการเลือกไว้ สำหรับแบบสอบถามนั้นแบ่งออกเป็น ๓ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรายละเอียดส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทและความต้องการ ของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง ๕ ด้าน คือ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคลากร การบริหารงานกิจการนักเรียน การบริหารงานธุรการ การเงินและการบริการ โดยให้ผู้ตอบประมาณค่าความต้องการของตนเอง ลงในช่องว่างทางขวามือของแต่ละข้อ ดังตัวอย่าง

ท่านมีความต้องการ เกี่ยวกับ เรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๐ ท่านต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์การสอนให้แก่โรงเรียน		✓			
๐๐ ให้ทางโรงเรียนจัดงานหาเงินให้แก่โรงเรียนบ่อยๆ				✓	
๐๐๐ ให้โรงเรียนพัฒนาชุมชนกับราษฎรในท้องถิ่นให้มากกว่าที่เป็นอยู่	✓				

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อต้องการทราบ ปัญหา ข้อสรุป อุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบ เห็นว่านอกเหนือไปจากแบบสอบถาม โดยจะเว้นที่ว่างไว้ซึ่งแบ่งออกเป็น ๕ ด้าน เหมือนตอนที่ ๒

การเก็บรวบรวมข้อมูล

จะดำเนินการ เป็นขั้นตอนดังนี้

๑. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือนำตัวจากคณบดีมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา เพื่อขออนุญาตเข้าชี้แจงและขอความร่วมมือจากที่ประชุมนายอำเภอ หัวหน้าหมวดการศึกษา ในวันประชุมประจำเดือนที่จังหวัด ทั้งนี้เพื่อความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับการส่งแบบสอบถาม และวิธีดำเนินการวิจัย
๒. ขอหนังสืออนุญาตจากผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา ในการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยจะส่งผ่านนายอำเภอและหัวหน้าหมวดการศึกษาอำเภอ ซึ่งผู้วิจัยจะเป็นผู้นำแบบสอบถามไปมอบให้ด้วยตนเองทั้ง ๑๐ อำเภอ ตั้งแต่วันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๘ ถึงวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๑๙

- ๒.๑ สำหรับกลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป จะส่งมอบ
 หัวหน้าหมวดการศึกษา เพื่อส่งต่อไปยังครูใหญ่โรงเรียนต่างๆในเขต
 ของกลุ่มตัวอย่างช่วยดำเนินการให้ เมื่อเรียบร้อยแล้วครูใหญ่
 ก็จะส่งคืนหัวหน้าหมวดการศึกษา ตามวันเวลาที่กำหนดให้ตามความ
 เหมาะสม ผู้วิจัยจะรับคืนแบบสอบถามจากหัวหน้าหมวดการศึกษา
 ด้วยตนเอง ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มกราคม ๒๕๑๙
- ๒.๒ สำหรับกลุ่มสมาชิกสภาตำบล และกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด จะส่งมอบ
 นายอำเภอของแต่ละอำเภอ เพื่อทางอำเภอจะจัดส่งผ่านให้กำนัน
 ของแต่ละตำบลในเขตของกลุ่มตัวอย่างช่วยดำเนินการให้ เมื่อเรียบ
 รอยแล้วก็ส่งคืนนายอำเภอตามวันเวลาที่กำหนดให้ตามความเหมาะสม
 ผู้วิจัยจะไปรับคืนแบบสอบถามจากนายอำเภอด้วยตนเอง ในวันที่
 ๑๙ - ๒๑ มกราคม ๒๕๑๙

การจัดกระทำกับข้อมูล

๑. เมื่อรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรทั้งหมดแล้ว ตรวจสอบ
 แบบสอบถาม โดยเลือกเอาเฉพาะคำตอบที่สมบูรณ์สำหรับนำไปใช้ในการ
 วิจัย
 ๒. แจกแจงและนับคำตอบโดยการพิจารณาให้คะแนนในตอนที ๒ เพื่อตัดสิน
 ว่า กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากรมีความต้องการมากน้อยเพียงใด
 โดยมีเกณฑ์การตัดสินให้คะแนนดังนี้
มากที่สุด	๕ คะแนน
มาก	๔ คะแนน
ปานกลาง	๓ คะแนน
น้อย	๒ คะแนน
น้อยที่สุด	๑ คะแนน

๓. หาค่าเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการของแต่ละงาน ของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง
๔. หาค่าความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง ที่จะเข้าไปมีบทบาทในการบริหารการศึกษา ประชาบาล เป็นรายข้อ โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์
๕. เปรียบเทียบความแตกต่าง ของบทบาทและความต้องการ ในงานต่าง ๆ ของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ค่าเฉลี่ยฐาน

หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง

๒. หาค่ารอยละ

หาค่ารอยละ เป็นรายข้อทดสอบแต่ละกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา เพื่อสรุปผลตามกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มประชากร

๓. การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_{\text{between}}}{MS_{\text{within}}} \quad (\text{Lindquist, 1956 : 55 - 56})$$

Summary Table

Source of Variation	df	Sum of Square	Mean Square	F
Treatments (A)	a-1	$SS_A = \sum_{j=1}^a \frac{T_j^2}{n_j} - \frac{T^2}{N}$	$MS_A = \frac{SS_A}{a-1}$	$\frac{MS_A}{MS_W}$
Within group (W)	N-a	$SS_W = SS_T - SS_A$	$MS_W = \frac{SS_W}{N-a}$	
Total	N-1	$SS_T = \sum_{j=1}^a \sum_{i=1}^{n_j} X_{ij}^2 - \frac{T^2}{N}$		

เมื่อ F แทน ค่าที่พิจารณาใน F - distribution

N แทน จำนวนบุคคลในกลุ่มตัวอย่าง

SS แทน Sum of Squares

MS แทน Mean Square

ถ้าสถิติ F มีนัยสำคัญ ก็จะทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม โดยใช้ Studentized Range Statistic ตามวิธีของ Newman - Keuls (Winer, 1962 : 77) เป็นสถิติ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
SS	แทน	Sum of Square
MS	แทน	Mean Square
df	แทน	degree of freedom
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F.distribution
q	แทน	Studentized q Statistic
$\bar{h}$	แทน	Hamonic Mean
สส.จ.	แทน	กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด
สส.ท.	แทน	กลุ่มสมาชิกสภาตำบล
กก.ศ.	แทน	กลุ่มกรรมการศึกษา
ปช.ท.	แทน	กลุ่มประชาชนทั่วไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายจะเสนอเป็นตอนๆ ดังต่อไปนี้

- ตอนที่ ๑ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแต่ละข้อของคำถาม ตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการบริหาร ๕ ด้าน
- ตอนที่ ๒ ประมวลปัญหา ขอสรุป อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ตอบในคำถามปลายเปิด
- ตอนที่ ๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบหาการรอยละของคำตอบในแต่ละข้อของคำถามของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง กับ กลุ่มประชากรทั้งหมด

ตอนที่ ๔ วิเคราะห์เปรียบเทียบพบาและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร
การศึกษาประชาบาล ระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิก
สภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ในแต่ละข้อคำถามตามกลุ่มตัวอย่าง
จำแนกตามลักษณะการบริหารการศึกษา ๕ ด้าน

ในการวิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย เพื่อสะดวกในการแปลความหมาย
จึงได้กำหนดช่วงคะแนนเฉลี่ย และความหมายของช่วงคะแนนเฉลี่ยนั้นๆไว้ดังนี้

✓ ข้อความใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ - ๑.๔๔ หมายความว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีความต้องการน้อยที่สุด

✓ ข้อความใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ - ๒.๔๔ หมายความว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีความต้องการน้อย

✓ ข้อความใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ - ๓.๔๔ หมายความว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีความต้องการปานกลาง

✓ ข้อความใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ - ๔.๔๔ หมายความว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีความต้องการมาก

✓ ข้อความใดที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายความว่ากลุ่ม
ตัวอย่างมีความต้องการมากที่สุด

ตาราง ๕ แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง ๔ กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ประมวสบทบาทความตองการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ศ.	ปจ.ท.
๑. ให้ครูมาพบ เพื่อแนะนำชี้แจงเรื่องราวการเรียนการสอนของเด็กในปกครองของท่าน	๓.๘๗	๔.๑๖	๓.๘๘	๓.๙๖
๒. มีส่วนร่วมมือในการทำงานและเสียสละเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียนในหมู่บ้านของท่าน	๓.๘๓	๓.๘๖	๓.๕๘	๔.๐๓
๓. ให้ทางโรงเรียนจัดงานเพื่อรักษาประเพณีท้องถิ่น เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมด้วย...	๔.๑๘	๔.๑๖	๒.๘๕	๓.๘๒
๔. ให้ประชาชนเข้าประชุมร่วมกับคณะครู เพื่อนำข้อตกลงในที่ประชุมไปดำเนินการปรับปรุงโรงเรียน.....	๔.๓๗	๔.๒๖	๔.๐๘	๔.๑๒
๕. ให้โรงเรียนเปิดสอนและฝึกฝนอาชีพแก่ประชาชนและเด็กนอกเวลาเรียน.	๔.๐๖	๓.๘๔	๓.๙๘	๓.๙๖
๖. ให้โรงเรียนเชิญบุคคลบางคนในท้องถิ่นที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพบางอย่าง มาแนะนำเพื่อนบ้าน.....	๔.๒๕	๔.๐๓	๓.๘๓	๓.๘๗
๗. ใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมในท้องถิ่น.....	๔.๓๑	๔.๑๐	๓.๘๘	๔.๐๓
๘. ให้โรงเรียนจัดสอนและฝึกฝนประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถอ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น	๔.๓๗	๔.๔๔	๔.๓๒	๔.๓๗

ประวตพบาทความตองการ	คาคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ก.	ปช.ท.
๙. ใหัคณะครูเลือกกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้น เอง โดยไม่ตองขอความคิดเห็นจากประชาชน...	๑.๘๙	๒.๘๙	๒.๘๙	๒.๔๔
๑๐. รวมมือกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือเด็กยาก จนและเด็กพิการ	๔.๖๘	๔.๑๙	๓.๘๙	๔.๐๓
๑๑. เสียสละเงินส่วนตัวเพื่อชื้อยาแกไ่วที่โรงเรียน สำหรับบริการนักเรียนที่เจ็บป่วย	๓.๘๙	๓.๖๖	๓.๔๒	๔.๓๙
๑๒. แจ้งให้ครูทราบ เมื่อเห็นนักเรียนทำผิดระเบียบของ โรงเรียน	๔.๘๙	๔.๔๖	๔.๒๐	๔.๑๒
๑๓. ให้โรงเรียนดำเนินการต่างๆตามความตองการ ของชุมชน	๔.๔๖	๔.๑๖	๓.๔๘	๓.๔๐
๑๔. รวมมือกับคณะครูเพื่อชักชวนเพื่อนบ้าน เมื่อมีการ พัฒนาโรงเรียนและพัฒนาหมู่บ้าน	๔.๔๖	๔.๔๔	๔.๓๖	๔.๒๘
๑๕. เป็นกรรมการในการจัดงานของโรงเรียน.....	๓.๘๙	๓.๔๙	๓.๖๘	๓.๔๔

ข้อมูลจากตาราง ๕ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด มีความตองการมาก
ที่สุด คือการแจ้งให้ครูและทางโรงเรียนทราบ เมื่อเห็นเด็กนักเรียนทำผิดระเบียบของ
โรงเรียน รองลงมาคือ ตองการรวมมือกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือเด็กยากจน
และเด็กพิการ ส่วนความตองการน้อยที่สุด คือ การที่จะมอบให้คณะครูเลือกกรรมการ
ศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

กลุ่มสมาชิกสภาตำบล มีความเห็นว่าสิ่งที่สำคัญที่สุดได้แก่ การแจ้งให้ครู และทางโรงเรียนทราบ เมื่อเห็นเด็กนักเรียนทำผิดระเบียบของโรงเรียน รองลงมา คือ ร่วมมือกับคณะครูเพื่อชักชวนเพื่อนบ้านเมื่อมีการพัฒนาโรงเรียน หมู่บ้าน และอยาก จะให้โรงเรียนจัดสอนฝึกฝนประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถอ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้นกว่า ปัจจุบัน ส่วนความต้องการที่น้อยที่สุดนั้น คือ การที่จะมอบให้คณะครูเลือกกรรมการการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

กลุ่มกรรมการศึกษา มีความต้องการร่วมมือกับคณะครูเพื่อชักชวนเพื่อนบ้านเมื่อมีการพัฒนาโรงเรียน หมู่บ้าน มากที่สุดเป็นอันดับที่ ๑ ส่วนความต้องการรองลงมาได้แก่ ต้องการให้โรงเรียนจัดสอนและฝึกฝนประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถอ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น และต้องการแจ้งให้ครูทราบ เมื่อเห็นเด็กนักเรียนทำผิดระเบียบของโรงเรียนเป็นอันดับที่ ๓ สำหรับความต้องการน้อยที่สุด คือ การที่จะมอบให้คณะครูเลือกกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไปนั้น มีความต้องการอยากจะให้ทางโรงเรียนจัดสอนและฝึกฝนประชาชนในท้องถิ่น ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ และต้องการเสียสละเงินส่วนตัวเพื่อซื้อยาเก็บไว้ที่โรงเรียน สำหรับบริการแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยมากที่สุด รองลงมาต้องการร่วมมือกับคณะครูเพื่อชักชวนเพื่อนบ้านเมื่อมีการพัฒนาโรงเรียน หมู่บ้าน ส่วนความต้องการอันดับที่ ๓ ได้แก่การแจ้งให้ครูทราบ เมื่อเห็นนักเรียนทำผิดระเบียบของโรงเรียน และต้องการให้ประชาชนเข้าร่วมประชุมกับคณะครู เพื่อนำข้อตกลงในที่ประชุมไปดำเนินการปรับปรุงโรงเรียน ส่วนความต้องการอันดับสุดท้าย คือ การที่จะมอบให้คณะครูเลือกกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

ตาราง ๒ แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง
๔ กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ด้านการบริหารวิชาการ

ประมวสบทบาทความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ศ.	ปท.ท.
๑. ร่วมพิจารณาเลือกวิชาเรียนที่เปิดสอนนักเรียน ประถมศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	๔.๕๖	๓.๘๐	๓.๘๘	๓.๙๕
๒. ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ เมื่อโรงเรียน จะนำเด็กไปทัศนจร (ทัศนศึกษา).....	๔.๐๖	๓.๕๖	๓.๒๘	๓.๔๖
๓. ให้ความร่วมมือเพื่อกวดขันให้เด็กรักษาสภาพของ ตัวเองที่บ้าน และทำความสะอาดตามที่ทาง โรงเรียนได้อบรมสั่งสอน	๔.๖๘	๔.๑๙	๔.๒๓	๔.๑๑
๔. ให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้ เพียงอย่างเดียวก...	๒.๔๓	๒.๓๕	๒.๕๖	๒.๓๑
๕. ให้ทางโรงเรียนแจ้งผลการเรียนและความประ พฤติของเด็กให้ท่านทราบทุกระยะ	๔.๖๘	๔.๔๓	๔.๑๐	๔.๒๐
๖. ร่วมมือกับ คณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่าน หนังสือ ทำการบ้านและทำงานตามที่ครูมอบหมาย	๔.๙๕	๔.๔๔	๔.๓๕	๔.๓๖
๗. ให้โรงเรียนจัดประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการเรียน การสอนในปัจจุบัน	๔.๓๑	๔.๐๙	๓.๙๕	๓.๔๓
๘. ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนด สิ่งที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน	๓.๖๘	๓.๔๑	๓.๕๘	๓.๒๑
๙. ให้ความร่วมมือค่อทางโรงเรียนโดยการบริจาคเงิน เพื่อซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียน	๓.๘๑	๓.๙๕	๓.๓๒	๓.๖๓
๑๐. ให้โรงเรียนดำเนินการ เพื่อเปิดโรงเรียนศึกษา ผู้ใหญ่ในท้องถิ่นของท่าน	๔.๑๒	๓.๘๙	๓.๘๘	๓.๕๖

ตาราง ๖ (ต่อ)

ประมวลบทบาทความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ก.	ปช.ท.
๑๑. ให้โรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือประชาชนโดยเฉพาะ แพร่ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์	๔.๖๒	๔.๖๓	๔.๖๔	๔.๖๔
๑๒. ให้ครูในโรงเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธี สอนใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	๔.๙๕	๔.๓๕	๔.๔๙	๔.๕๐
๑๓. มีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ประกอบการเรียน การสอนให้แก่โรงเรียน	๔.๑๘	๓.๙๘	๓.๖๖	๓.๙๑
๑๔. ให้ทางโรงเรียนทำการทดสอบนักเรียนให้มาก กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	๓.๙๕	๓.๙๑	๓.๘๓	๓.๘๐

จากตาราง ๖ แสดงว่ากลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด มีความต้องการมากที่สุดเป็นอันดับ ๑ ได้แก่การร่วมมือกับคณะครูเพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ ทำการบ้าน ทำงานตามที่ครูมอบหมาย และต้องการให้ครูในโรงเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น รองลงมาเป็นอันดับ ๒ คือต้องการให้ความร่วมมือในการกวดขันให้เด็กรักษาสุขภาพของตัวเองให้มากขึ้น และให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียน ความประพฤติของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ ทูกระยะ ส่วนความต้องการอันดับที่ ๓ คือต้องการร่วมพิจารณาเลือกวิชาเรียนที่เปิดสอนนักเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น สำหรับความต้องการที่น้อยที่สุดคือ การที่จะให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว

กลุ่มสมาชิกสภาตำบล มีความต้องการมากเป็นอันดับ ๑ ได้แก่ต้องการ
ร่วมมือกับคณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ ทำการบ้าน ทำงานตามที
ครุมอบหมาย และต้องการให้ทางโรงเรียนแจ้งผลการ เรียนและความประพฤติของ
เด็กใหญ่ปกครองทราบทุกระยะ เป็นลำดับที่ ๒ ส่วนการให้โรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือ
ประชาชนโดยเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์นั้น เป็นความต้องการอันดับที่ ๓
สำหรับความต้องการลำดับสุดท้าย คือ การที่จะให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้ เพียงอย่าง
เดียว

กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการให้ครูไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ ๆ
เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น มากที่สุดเป็นลำดับที่ ๑ รองลงมาคือ
ต้องการร่วมมือกับคณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ ทำการบ้านและทำงาน
ตามที่ครุมอบหมาย และต้องการให้ทางโรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือประชาชนโดยเผยแพร่
ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ เป็นลำดับที่ ๓ ส่วนความต้องการลำดับสุดท้าย คือ
การที่จะให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้ เพียงอย่างเดียว

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีความเห็นว่า การให้ครูไปรับการอบรมเกี่ยวกับ
วิธีสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น เป็นสิ่งจำเป็นมากที่สุด
รองลงมาคือ ต้องการร่วมมือกับคณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ
ทำการบ้าน และทำงานตามที่ครุมอบหมาย ส่วนความสำคัญอันดับที่ ๓ คือต้องการให้
โรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือประชาชน โดยเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์ สำหรับ
ความต้องการน้อยที่สุด ได้แก่ การที่จะให้ครูสอนนักเรียนด้านวิชาความรู้ เพียงอย่าง
เดียว

ตาราง ๘ แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง ๔ กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล คำนวณบริหาร
บุคลากร

ประวณบทบาทความตองการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ศ.	ปช.น.
๑. ให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษามาตรวจเยี่ยมโรงเรียน ในท้องถิ่นของท่าน มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ..	๔.๖๒	๔.๒๑	๔.๑๐	๔.๒๔
๒. มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกครูมาสอนให้เหมาะ สมกับโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน	๔.๗๕	๔.๐๘	๔.๐๕	๓.๗๐
๓. มีส่วนร่วมพิจารณา เมื่อมีการโยกย้ายและสับ เปลี่ยน ครูในโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน	๔.๔๓	๓.๕๔	๓.๕๖	๓.๒๐
๔. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ คัดเลือกบุคคลที่จะ เป็นครูใหญ่ของโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน	๔.๒๕	๓.๗๘	๔.๐๔	๓.๔๗
๕. ให้ทางโรงเรียนแนะนำครูที่บรรจุใหม่ให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้รู้จัก	๔.๔๓	๔.๓๔	๔.๑๗	๔.๐๕
๖. ร่วมมือกับครูใหญ่ในการสอดส่องดูแลความประพฤติ และการทำงานของครู - ภารโรง	๔.๕๖	๔.๑๔	๓.๗๔	๓.๖๕
๗. มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของครู เพื่อให้ครูในท้องถิ่นของท่านได้รับความยุติธรรม..	๔.๐๖	๓.๕๓	๓.๕๖	๓.๕๒
๘. ให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งกรรมการศึกษาของ โรงเรียนขึ้นเอง	๔.๓๑	๔.๑๒	๓.๗๓	๓.๕๕
๙. ให้ทางโรงเรียนทำให้นักเรียนที่ทำความผิดร้าย แรงโดยการ ฆี่ยนตี	๓.๓๗	๓.๒๓	๓.๓๔	๓.๑๗

ตาราง ๗ (ต่อ)

ประมวลบทความความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ศ.	ปช.ท.
๑๐. ให้ครูที่บรรจุใหม่เป็นบุคคลในท้องถิ่นของท่าน	๔.๒๕	๔.๒๘	๔.๒๔	๓.๘๔
๑๑. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหมวดการศึกษา, หัวหน้าส่วนการศึกษา, ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัด	๓.๕๖	๓.๕๙	๓.๕๙	๓.๓๓
๑๒. ให้หัวหน้าหมวดการศึกษา, หัวหน้าส่วนการศึกษา ศึกษาธิการอำเภอ, ศึกษาธิการจังหวัด เป็นบุคคลในจังหวัดของท่าน	๓.๕๖	๓.๔๖	๓.๔๔	๓.๙๕
๑๓. ให้ครูหรือครูใหญ่ไปเรียนต่อเพื่อให้มีวุฒิและความรู้สูงขึ้น	๔.๑๒	๔.๒๓	๔.๑๕	๔.๑๐
๑๔. ช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย	๔.๔๓	๔.๔๐	๔.๔๓	๔.๓๐
๑๕. ช่วยเหลือครูให้มีที่พักอาศัยและให้กำลังใจในการทำงาน	๔.๕๖	๔.๓๘	๔.๒๘	๔.๒๕
๑๖. ให้ความร่วมมือเพื่อแก้ไขและปรับปรุงข้อบกพร่องในการดำเนินงานของโรงเรียน	๔.๖๒	๔.๑๐	๔.๒๖	๔.๐๓
๑๗. ครูใหญ่ที่ทนในท้องถิ่นนับถือและ เป็นกันเองกับคนทั่วไป	๔.๖๒	๔.๖๘	๔.๔๙	๔.๔๒
๑๘. ครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานานและมีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่เป็นอย่างดี	๔.๓๐	๔.๕๓	๔.๓๕	๔.๕๐

จากตาราง ๘ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด ต้องการมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกครูมาสอนให้เหมาะสมกับโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่น มากที่สุด และต้องการให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาออกตรวจเยี่ยมโรงเรียน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งต้องการให้ความร่วมมือในการแก้ไขปรับปรุงซ่อมปรอง ในการดำเนินงานของโรงเรียน สำหรับครูใหญ่ในท้องถิ่นต้องการให้เป็นคนที่ประชาชนในท้องถิ่นนับถือ เป็นกันเองกับคนทั่วไป ซึ่งความต้องการทั้ง ๓ ประการหลังนี้เป็นความต้องการรองลงมา ส่วนความต้องการในอันดับที่ ๓ คือต้องการร่วมมือกับครูใหญ่ในการสอดส่องดูแลความประพฤติ การทำงานของครู - ภารโรง และต้องการช่วยเหลือครูใหญ่ที่พักอาศัย พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำงาน สำหรับความต้องการน้อยที่สุดนั้น คือ การทำโหมนักเรียนที่กระทำคามผิดร้ายแรงโดยการ เขียนตี

กลุ่มสมาชิกสภาตำบล มีความต้องการมากที่สุด คือ ต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับประชาชนทั่วไป รองลงมา คือ ต้องการครูใหญ่ซึ่งเป็นคนที่ทำงานมานานและมีความรู้ เกี่ยวกับการงานในหน้าที่เป็นอย่างดี ส่วนการช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้ายนั้น เป็นความต้องการในอันดับที่ ๓ และความต้องการน้อยที่สุดได้แก่ การทำโหมนักเรียนที่กระทำคามผิดร้ายแรงโดยการ เขียนตี

กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับคนทั่วไป มากที่สุดเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาต้องการช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ส่วนความต้องการอันดับที่ ๓ คือต้องการครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานานและมีความรู้ เกี่ยวกับการงานในหน้าที่เป็นอย่างดี สำหรับการทำโหมนักเรียนที่ทำความผิดร้ายแรงโดยการ เขียนตีนั้น เป็นความต้องการอันดับสุดท้าย

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีความต้องการมากที่สุด คือ ต้องการครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานานและมีความรู้ เกี่ยวกับการงานในหน้าที่เป็นอย่างดี รองลงมา คือ ต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับคนทั่วไป และสิ่งที่ต้องการเป็นอันดับที่ ๓ คือ การช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ส่วนความต้องการที่น้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมพิจารณาเมื่อมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนครูในโรงเรียนในท้องถิ่นของคน

ตาราง ๔ แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง ๔ กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ด้านงานบริหาร
กิจการนักเรียน

ประมวลบทบาทความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ศ.	ปช.ท.
๑. ให้นักเรียนในปกครองของท่านเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น.....	๔.๕๐	๔.๑๘	๔.๒๔	๔.๒๘
๒. มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ	๔.๓๐	๔.๐๓	๓.๙๙	๓.๙๕
๓. ให้ทางโรงเรียนจัดสอนวิชาลูกเสือ อนุสาชาดในโรงเรียนอย่างแท้จริง				
๔. ลงทุนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อเปิดร้านขายเครื่องเขียนเครื่องใช้แก่นักเรียนในราคาถูก..	๔.๓๐	๓.๘๒	๓.๘๙	๓.๖๘
๕. ชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์บังคับให้เข้าเรียน ให้นำเด็กเหล่านั้นไปเข้าเรียนตามกำหนด ..	๔.๖๘	๔.๕๕	๔.๒๙	๔.๓๔
๖. ร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดงานวันสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กยึดมั่นในคำสอนของศาสนา	๔.๔๓	๔.๔๓	๔.๓๒	๔.๑๖
๗. ให้ทุนช่วยเหลือเด็กยากจนแต่ตั้งใจเรียน ตามศรัทธาของท่าน				
๘. ให้โรงเรียนชี้แนะแนวทาง ให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในภายหน้าตามที่เด็กต้องการ	๔.๕๐	๔.๒๕	๔.๓๖	๔.๒๘
๙. ให้ความร่วมมือในการแจ้งสำรวจเด็กเข้าเรียนก่อนโรงเรียนเปิดหลายๆเดือน	๔.๓๑	๔.๓๙	๔.๐๘	๓.๙๑

ตาราง ๘ (ต่อ)

ประวตพพาทความตองการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ก.	ปธ.ท.
๑๐. มีส่วนสนับสนุนในการนำเด็กมารับการตรวจและป้องกันโรคซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น	๔.๔๖	๔.๔๖	๔.๒๖	๔.๒๔
๑๑. มีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียน	๔.๓๑	๔.๖๐	๓.๙๔	๓.๙๐
๑๒. เสียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน ...	๓.๖๘	๓.๖๔	๓.๓๔	๓.๕๐
๑๓. ให้นักเรียนเลือกตั้งกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เพื่อช่วยเหลืองานต่างๆของโรงเรียน..	๔.๓๑	๓.๘๐	๓.๕๓	๓.๖๓

จากตาราง ๘ เมื่อพิจารณาจากข้อมูลแล้วจะเห็นว่า กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด มีความต้องการสูงสุด คือ ต้องการชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์ บังคับให้เข้าเรียน ใค่นำเด็กไปเข้าเรียนตามกำหนด รองลงมาได้แก่ต้องการมีส่วนร่วมสนับสนุนในการนำเด็กมารับการตรวจและป้องกันโรค ซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น ส่วนความต้องการเป็นลำดับที่ ๓ คือ ต้องการให้นักเรียนในปกครองของตนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น และให้โรงเรียนชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในภายหน้าตามที่ต้องการ สำหรับความต้องการต่ำสุด คือ การเสียสละเงินเพื่อสนับสนุนเป็นทุนของโรงเรียน ในการจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน

กลุ่มสมาชิกสภาตำบล ต้องการชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์ บังคับให้เข้าเรียน ใค่นำเด็กไปเข้าเรียนตามกำหนด มากเป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาเป็นอันดับ ๒

ได้แก่ ต้องการสนับสนุนในการนำเด็กมารับการตรวจและป้องกันโรค ซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น และอันดับที่ ๓ คือ ร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดงานวันสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กยึดมั่นในคำสอนของศาสนา ส่วนอันดับสุดท้ายหรือความต้องการน้อยที่สุด คือ การเสียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน

กลุ่มกรรมการศึกษา มีความประสงค์ที่จะให้โรงเรียนได้ชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคตตามที่เด็กต้องการ มากที่สุดเป็นอันดับ ๑ ส่วนอันดับที่ ๒ คือ ต้องการร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดงานวันสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กยึดมั่นในคำสอนของศาสนา และต้องการชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์บังคับให้เข้าเรียน ให้นำเด็กเหล่านั้นไปเข้าเรียนตามกำหนด เป็นอันดับที่ ๓ ส่วนความต้องการหรือความประสงค์อันดับสุดท้าย คือ การเสียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีความต้องการที่จะชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์บังคับให้เข้าเรียน ให้นำเด็กไปเข้าเรียนตามกำหนดมากที่สุด รองลงมาต้องการให้ทางโรงเรียนชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคตตามที่เด็กต้องการ และให้นักเรียนในปกครองของตนเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น ส่วนความต้องการที่น้อยที่สุดเป็นอันดับสุดท้าย คือ การเสียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน

ตาราง ๔ แสดงค่าคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่าง
ทั้ง ๔ กลุ่ม เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ด้านธุรการ
การเงินและบริการ

ประมวลบทบาทความต้องการ	ค่าคะแนนเฉลี่ย			
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ก.	ป.บ.ท.
๑. แนะนำพ่อแม่ของเด็กให้แจ้งแก่ทางโรงเรียนก่อน นำเด็กไปเรียนโรงเรียนอื่น	๔.๒๕	๔.๑๔	๔.๑๐	๓.๕๐
๒. ให้เด็กสมัครคัดเลือกเข้าเรียนที่โรงเรียนเพื่อประกอบ หลักฐานในการเรียนต่อของเด็กที่จบ ป.๔ และ ป. ๕	๔.๐๖	๓.๙๑	๓.๙๑	๓.๔๘
๓. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน	๔.๓๑	๔.๒๓	๔.๑๐	๓.๕๖
๔. ให้ประชาชนได้รับทราบถึงผลงานต่างๆที่ทางโรงเรียนได้จัดทำในรอบปี	๔.๕๖	๔.๒๓	๔.๑๓	๓.๕๖
๕. มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนจัดตั้งสมาคมครู - ผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่า	๔.๐๖	๓.๕๕	๓.๓๑	๓.๖๕
๖. มีส่วนร่วมจัดงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น	๔.๓๙	๔.๐๑	๓.๙๕	๓.๘๘
๗. เป็นกรรมการควบคุมการจัดซื้อสิ่งของเครื่องใช้และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน ..	๔.๑๒	๓.๕๑	๓.๘๐	๓.๕๘
๘. ให้จัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง	๔.๕๐	๔.๒๑	๔.๐๒	๓.๘๖
๙. มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุดเพื่อให้เป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ของนักเรียนและประชาชน	๔.๕๖	๔.๓๙	๔.๐๐	๔.๑๙

ตาราง ๘ (ต่อ)

ประมวสพทพาทควมตองการ	การคะแนนเนถย			
	สส.จ.	สส.ค.	กก.ก.	ปว.ท.
๑๐. มีส่วนรวมทศครในการพิจารณาของบประมาณ สำหรับโรงเรียน	๔.๓๙	๔.๐๙	๓.๙๔	๓.๖๑
๑๑. เสียเงินบำรุงการศึกษาเพิ่มขึ้น ถ้าหากนัก เรียนได้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนมากกว่า เดิม	๓.๔๑	๓.๕๐	๓.๑๖	๓.๓๙
๑๒. รวมมือทศทางโรงเรียนในการซ่อมแซมรักษา อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน	๓.๘๙	๔.๐๙	๓.๑๐	๓.๘๙
๑๓. ใหทางโรงเรียนนำเด็กและประชาชนไปทัศน จร (ทัศนศึกษา) นอกสถานที่ในวันหยุดราชการ	๓.๒๔	๓.๐๒	๒.๙๙	๓.๐๘
๑๔. รวมมือทศคณะครูและนักเรียนจัดสถานที่สำหรับ พักผ่อนหย่อนใจภายในบริเวณโรงเรียนหรือ ในท้องถิ่น	๓.๘๓	๓.๘๒	๓.๕๔	๓.๕๕
๑๕. รวมมือทศคณะครูจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนและ จัดแข่งขันกีฬาประชาชนทุกปี	๔.๑๘	๔.๑๒	๓.๙๑	๓.๙๓

ข้อมูลในตารางที่ ๘ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด ต้องการให้
ประชาชนได้รับทราบถึงงานต่างๆ ที่ทางโรงเรียนได้จัดทำในรณปี และต้องการมี
ส่วนรวมทศทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ของ
นักเรียนและประชาชนมากที่สุด รองลงมา คือ ต้องการให้มีการจัดการศึกษาเพื่อผล
ประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ส่วนความต้องการเป็นอันดับที่ ๓ ได้แก่ การมีส่วนร่วม

จัดงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือการจัดการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น และมีส่วนร่วม
กับครูในการพิจารณาของงบประมาณสำหรับโรงเรียน ส่วนการนำเด็กและประชา
ชนไปทัศนajari (ทัศนศึกษา)นอกสถานที่ในวันหยุดราชการนั้น เป็นความต้องการอันดับ
สุดท้าย หรือต้องการน้อยที่สุด

กลุ่มสมาชิกสภาตำบล มีความต้องการมากที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วม
ทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งสำหรับค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน
และประชาชน รองลงมา คือ ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการ
ก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน และต้องการรับทราบเกี่ยวกับงานต่างๆที่โรงเรียน
ได้จัดทำในรอบปี ส่วนความต้องการอันดับถัดมา คืออันดับที่ ๓ นั้น ต้องการให้มี
การจัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง

กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการให้ประชาชนได้รับทราบถึงงานต่างๆที่ทาง
โรงเรียนได้จัดทำในรอบปี มากที่สุด และต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุม
ดูแลการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน และแนะนำพ่อแม่ของเด็กให้แจ้งแก่
ทางโรงเรียนก่อนนำเด็กไปเรียนโรงเรียนอื่น ส่วนความต้องการอันดับที่ ๓ ต้องการ
ให้จัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง ส่วนความต้องการต่ำสุดได้แก่
การนำเด็กและประชาชนไปทัศนajaranนอกสถานที่ในวันหยุดราชการ

กลุ่มประชาชนทั่วไป มีความต้องการมากที่สุด คือ ต้องการมีส่วนร่วม
ทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุด เพื่อเป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ของนักเรียนและ
ประชาชน รองลงมา คือ ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการ
ก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน และต้องการรับทราบถึงงานต่างๆที่โรงเรียนได้
จัดทำในรอบปี ส่วนความต้องการถัดลงมา คือ การร่วมมือกับคณะกรรมการแข่งขันกีฬา
นักเรียนและกีฬาประชาชนทุกปี สำหรับความต้องการที่น้อยที่สุดได้แก่ การที่ทาง
โรงเรียนนำเด็กและประชาชนไปทัศนajaran (ทัศนศึกษา)นอกสถานที่ในวันหยุดราชการ

ตอนที่ ๒ ประมวลปัญหา ขอสรรูป อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่มได้ออกในคำถามปลายเปิด ทั้ง ๔ กลุ่ม คือ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป

๑. กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด

จากแบบสอบถามสมาชิกสภาจังหวัด ๑๖ ฉบับ มีผู้ตอบแสดงความกิตติเห็นมา ๑๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๗๕ พอสรุปได้ดังนี้

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มนี้มีความต้องการที่จะให้ชุมชนมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยมีความประสงค์อยากจะนิเทศงานในกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน เช่น ประชุมร่วมกันเพื่อวางนโยบาย ร่วมแก้ปัญหา ร่วมพัฒนาโรงเรียน นอกจากนั้นยังต้องการจะให้ทางโรงเรียนได้ชี้แจงให้ประชาชนโดยทั่วไป ได้เห็นถึงความสำคัญของการบริหาร การศึกษาแก่เด็กและประชาชน โดยนักประชุมผู้ปกครองและประชาชนอย่างน้อยปีละครั้ง

เกี่ยวกับงานบริหารด้านวิชาการ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดเห็นว่าโรงเรียนยังขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำงานเพื่องาน ครูไม่คอยตรงเวลา การสอนยังใช้วิธีการเก่า จึงต้องการให้ครูหาวิธีสอนใหม่ๆมาสอนเด็ก ให้โรงเรียนกวาดชั้นการเรียนการสอนให้มากขึ้น ให้ความรู้ใหม่ๆแก่เด็ก เช่น ความรู้ด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมให้เหมาะสมกับระดับชั้นของเด็ก การสอนซ่อมเสริมแก่เด็กเรียนช้า ควรจัดให้มีขึ้นในโรงเรียน ไม่ควรสอนแต่ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว ต้องการให้มีการประเมินผลการสอนของครู เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

เกี่ยวกับงานด้านการบริหารบุคคล ต้องการให้ผู้บริหาร ครู ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้มีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้นกว่าปัจจุบัน การปฏิบัติงานของครูควรให้มีความตั้งใจมากขึ้น ไม่ควรให้ครูทำงานอื่นนอกเหนือจากการสอนให้มากนัก และต้องเพิ่มครูให้สอดคล้องกับอัตราของนักเรียน หรือห้องเรียน นอกจากนั้นยังต้องการให้ผู้บริหารได้เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของครูอีกด้วย การโยกย้ายครูควรมีคณะกรรมการร่วมกันพิจารณาหรือกันก่อน ไม่ใช่ทำโดยความคิดเห็นของผู้บริหารชั้นสูงเพียงคนเดียว

เกี่ยวกับงานบริหารกิจการนักเรียน มีความต้องการจะให้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่เหมาะสม และมีประโยชน์แก่นักเรียน การจัดควรร่วมกันหลายฝ่าย เช่น ครู นักเรียน ประชาชน กรรมการศึกษา โดยให้นักเรียนมีบทบาทมากที่สุด สำหรับเรื่องการเงินนั้น ไม่ควรรบกวนผู้ปกครองหรือนักเรียนให้มากนัก ควรจะให้ทางราชการสนับสนุนตามความจำเป็น

เกี่ยวกับงานบริหารธุรการ การเงินและบริการ กลุ่มนี้มีความต้องการจะให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้พิจารณาเพิ่มงบประมาณสนับสนุนการศึกษาประชาบาล ให้มากกว่าปัจจุบัน เพื่อชุมชนจะได้เห็นความสำคัญและได้ให้การสนับสนุนกิจการของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น การเงินของโรงเรียนควรมีหลักฐานการรับ - จ่าย และแสดงรายรับรายจ่ายให้ประชาชนทราบทุกระยะ เพื่อเพิ่มความศรัทธาจากประชาชน การบริการห้องสมุดและค่านาสาธารณะสุขในโรงเรียน อยากจะให้ปรับปรุงและรับดำเนินการโดยด่วน

๒. กลุ่มสมาชิกสภาตำบล

จากแบบสอบถามสมาชิกสภาตำบล ๕๖ ฉบับ มีผู้ตอบแสดงความคิดเห็นมา ๒๕ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๔ พอสรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มนี้มีความประสงค์จะให้ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการในการประชุมปรึกษา เกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆของโรงเรียนให้บ่อยครั้ง อย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา และต้องการให้โรงเรียนเรียกประชุมผู้ปกครองปีละครั้ง นอกจากนั้นยังมีความต้องการให้ครูได้ออกเยี่ยมเยียนประชาชน เป็นกันเองกับประชาชนและผู้ที่ มาติดต่อกับโรงเรียน แจ้งข่าวความเคลื่อนไหวทางการศึกษาให้ประชาชนในท้องถิ่นทราบ และชี้แจงให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษา ส่วนการปิดภาคเรียนนั้นควรปิดตามฤดูกาลของท้องถิ่น เพื่อเด็กจะได้ช่วยผู้ปกครองทำงานในระหว่างปิดภาค

ด้านการบริหารวิชาการ กลุ่มสมาชิกสภาตำบลเห็นว่าโรงเรียนได้กระทำดีพอสมควร แต่มีความต้องการที่จะให้โรงเรียนได้ส่งเสริมการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น มีครูที่มีความรู้ทางวิชาชีพโดยตรง การสอนควรสอนตามเหตุการณ์ที่เป็นจริง ครูต้องให้ฝึกปฏิบัติ

โดยเฉพาะครูที่สอน ป.๑ และ ป.๒ ต้องเป็นคนที่มีความชำนาญเป็นพิเศษ อยากจะให้โรงเรียนเน้นการอ่านให้มาก การสอนต้องให้เด็กเกิดความคิดไม่อย่างจะให้สอนเพื่อเน้นความจำ ต้องการให้สอนเรื่องเป็นประโยชน์แก่เด็กและสังคม โรงเรียนต้องแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ควรมีการสอนซ่อมเสริมแก่เด็กที่เรียนช้า

ด้านการบริหารบุคลากร กลุ่มนี้มีความต้องการที่จะให้ผู้บริหารได้ควบคุม การทำงานของครูในโรงเรียนให้เอาจริงเอาจังต่อการทำงานในหน้าที่ให้มากขึ้น ครูใหญ่ของแต่ละโรงเรียนควรมีส่วนในการคัดเลือกครู ครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องได้รับการอบรมให้ความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอ การทำงานของครูผู้บริหารจะต้องให้ความสนใจคอยบริการสิ่งต่างๆที่ครูต้องการเสมอ และอยากให้ผู้บริหารก็ควรมีความสัมพันธ์กันมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ต้องการให้ทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงความสำคัญของกิจกรรม ที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่เด็กให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมควรให้มากกว่านี้ และเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมอาชีพในท้องถิ่น ต้องการให้โรงเรียนส่งเสริมให้มีสถานนักเรียนขึ้นในโรงเรียนทุกโรงเรียน ส่วนรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะต้องสนับสนุนเงินงบประมาณหรือให้เงินอุดหนุน เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียนอย่างเพียงพอ

ด้านการบริหารธุรการ การเงินและบริการ กลุ่มนี้ต้องการให้โรงเรียนได้แนะนำ หรือแจ้งให้ประชาชนทราบถึง เรื่องที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ส่วนเรื่องต่างๆที่โรงเรียนได้กระทำไปแล้วในฉบับนี้ ก็จะต้องแจ้งแก่ประชาชนด้วย สำหรับการควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ และงานด้านธุรการ การเงินบางอย่างควรให้โรงเรียนได้ตัดสินใจบ้าง ไม่ควรถือเป็นอำนาจของผู้บริหารชั้นสูงทั้งหมด นอกจากนี้ยังต้องการให้โรงเรียนมีแผนกแนะแนวและบริการด้านสาธารณสุข แต่การบริการชุมชนนั้นโรงเรียนจะต้องทำโครงการร่วมกับชุมชน

๓. กลุมกรรมการศึกษา

จากแบบสอบถาม ๗๓ ฉบับ มีผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ๔๑ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖๖ สรุปได้ดังนี้

เกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มนี้มีความต้องการให้ทางโรงเรียนนี้แจ้งให้ประชาชนทราบ เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา ต้องการให้ครูผู้ปกครอง ร่วมกระทำพิธีทางศาสนา วันสำคัญของชาติ ทั้งสมาคมครูผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน การทำกิจกรรมใดๆของโรงเรียนต้องปรึกษาประชาชน และให้ประชาชนเข้าร่วมด้วย ต้องการให้ครู เป็นกันเองกับประชาชน โดยเฉพาะกับวัดนั้นทางโรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นเป็นพิเศษ

ด้านการบริหารวิชาการ โรงเรียนจะต้องจัดสอนวิชาชีพระจำท้องถิ่น และวิชาชีวะที่เด็กสนใจให้เด็กสามารถนำไปใช้ได้ ครูต้องทำงานให้ตรงเวลา ตั้งใจสอนใ้มากขึ้น สอนให้ตรงตามหลักสูตร หลักสูตรต้องมีการปรับปรุงให้ทันกาลสมัย ควรมีการสอนซ่อมเสริมแก่เด็กที่เรียนช้า และจะต้องแจ้งผลการเรียนของเด็กทุกคนให้ครูผู้ปกครองทราบอย่างน้อยภาคเรียนละครั้ง การสอนต้องเน้นการอ่านการพูดเป็นพิเศษ อุปกรณ์การสอนจะต้องมีให้เพียงพอ

ด้านการบริหารบุคลากร กลุ่มนี้ต้องการให้ผู้บริหารมีความยุติธรรมแก่ครูทุกคน ผู้บริหารจะต้องเป็นคนที่มีความรู้ทางการบริหาร เป็นอย่างดี อีกทั้งจะต้องเป็นผู้ที่ไ้รับเลือกจากครูในเขตพื้นที่นั้นๆ ผู้บริหารควรออกตรวจเยี่ยมสอดส่องดูแลเอาใจใส่ ให้ครูอยู่ในระเบียบวินัยใ้มากขึ้น นอกจากนั้นยังต้องการให้ครูไ้รับการช่วยเหลือ ด้านสวัสดิการใ้มากขึ้น เื่อช่วยใ้ในการทำงาน การบริหารเกี่ยวกับโรงเรียนควรใ้ประชาชนร่วมด้วย โดยจัดใ้มีสภาการศึกษาอำเภอและจังหวัด ซึ่งเป็นบุคคลที่ไ้รับเลือกมาจากประชาชนโดยตรงและเป็นบุคคลที่ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา สำหรับทำหน้าที่ควบคุมการศึกษาของอำเภอและจังหวัด นอกจากนั้นยังต้องการใ้ทางราชการใ้จัดการเพิ่มครู ให้เพียงพอกับจำนวนห้องเรียนและนักเรียน

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน กลุ่มคณะกรรมการศึกษามีความเห็นใ้ การจัดกิจกรรมของนักเรียนต้องการใ้เชิญประชาชนเข้าร่วมด้วย หลังการจัดกิจกรรมควร

รายงานผลให้ประชาชนทราบ กิจกรรมต่างๆต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ของเด็กและชุมชนนั้นๆ การจัดควรจัดบ่อยๆ เช่น เวทีวิทยากรนามบรรยาย จัดวันเกษตรของโรงเรียน ส่วนด้านการเงินนั้นต้องการให้รัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดสนับสนุนโดยตรง

ด้านวิชาการ การเงินและบริหาร กลุ่มคณะกรรมการศึกษา ก็มีความต้องการให้เพิ่มงบประมาณสำหรับการจัดการศึกษาประชาบาลให้มากกว่าปัจจุบัน อยากให้มีการประชุมผู้ปกครองเป็นประจำปี ส่วนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเงินของโรงเรียนนั้น ต้องการให้หลักฐานตามระเบียบของทางราชการ การเบิกจ่ายหรือรับจ่ายควรแจ้งให้ประชาชนทราบเป็นคราวๆ การทำงานล่วงเวลาหรือการไปราชการของครูประชาบาล ต้องมีเงินค่าตอบแทนเหมือนข้าราชการแกนนอกๆ สำหรับด้านบริหารนั้นต้องการให้โรงเรียนได้ให้บริการแก่ประชาชนให้มากขึ้น เช่น การบริการห้องสมุด หาทุนสำหรับเด็กเรียนดีแต่ยากจน การให้ชุมชนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียน การส่งเสริมอาชีพและการแก้ปัญหาทางการศึกษาของเรื่อก็คงด้วย

๔. กลุ่มประชาชนทั่วไป

จากแบบสอบถาม ๑๓๒ ฉบับ มีผู้ตอบแสดงความคิดเห็น ๘๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๘๘ สรุปได้ดังนี้

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน กลุ่มนี้เห็นว่ายังน้อยมากจะต้องปรับปรุงแก้ไข จึงมีความต้องการที่จะให้ประชาชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยให้มีการประชุมปรึกษาหารือและทำงานร่วมกัน เช่น การพัฒนาโรงเรียน ทัศนาวัด พัฒนาหมู่บ้าน และนอกจากนั้นยังต้องการจะให้ครูเป็นกันเองกับประชาชน ให้ความสนใจแก่ประชาชนทุกระดับชั้นที่มาติดต่อกับโรงเรียน โรงเรียนจะต้องสัมพันธ์กับวัดอย่างใกล้ชิด และพยายามหาโอกาสนัดแนะกับประชาชนเพื่อประชุมร่วมกันให้มากที่สุดเท่าที่เวลาและโอกาสจะอำนวยให้

ด้านการบริหารวิชาการ ประชาชนทั่วไปต้องการให้ครูตั้งใจสอน ตั้งใจทำงาน และปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมแก่วัยของเด็ก ต้องการให้มีการปรับปรุงหลักสูตร โดยให้ครูเข้าร่วมในการร่างหลักสูตร และต้องการให้บรรจู้วิชาชีพประจำท้องถิ่นเข้าไปด้วย

ผลการเรียนของเด็ก โรงเรียนจะต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ นักเรียนที่เรียนว่าต้องการให้ได้รับการสอนซ่อมเสริมจากครู การสอนต้องเน้นการอ่านและการพูด

ด้านการบริหารบุคลากร กลุ่มนี้ต้องการให้ผู้บริหารได้เอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ครูและเจ้าหน้าที่ทางการศึกษา และผู้บริหารจะต้องกดดันให้ครูได้ทำงานอย่างจริงจัง อีกทั้งจะต้องพยายามส่งเสริมและจัดอบรมครูให้มีความรู้ใหม่ๆ ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการสมัยใหม่เสมอ นอกจากนั้นการวางแผนนโยบายของโรงเรียนจะต้องกระทำร่วมกันระหว่าง ประชาชน ครู ผู้บริหาร ส่วนโรงเรียนในชนบทห่างไกลที่กำลังขาดอัตรากำลังครูนั้น จะต้องรีบดำเนินการแก้ไขโดยด่วนด้วย

ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ประชาชนทั่วไปต้องการให้โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อนักเรียนในท้องถิ่นมากขึ้น แต่จะต้องเป็นกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อเด็กและชุมชนนั้น ๆ ผู้นำในท้องถิ่นต้องเข้าร่วมหรือให้ความร่วมมือด้วย โรงเรียนควรจะสนับสนุนให้มีสภานักเรียนขึ้นในโรงเรียน สำหรับกิจกรรมที่จะจัดขึ้นนั้น จะต้องให้ประชาชนมีโอกาสอย่างเต็มที่ที่จะเข้าร่วมได้ด้วยความสะดวกและง่ายดาย

ด้านการบริหารธุรการ การเงินและบริการ กลุ่มประชาชนทั่วไปต้องการจะให้ มีเจ้าหน้าที่ด้านธุรการขึ้นในโรงเรียนโดยตรง ไม่อยากให้ครูไปทำงานธุรการ งบประมาณสำหรับข้อวัสดุอุปกรณ์ควรจ่ายให้โรงเรียนจัดซื้อเอง โดยมีประชาชนเป็นกรรมการรวม รายรับรายจ่ายของโรงเรียนควรแจ้งให้ประชาชนทราบเป็นประจำ และควรมีหลักฐานการเงินตามแบบของทางราชการ นอกจากนี้กลุ่มนี้ยังต้องการให้โรงเรียนจัดบริการห้องสมุด จัดค่าน้ำอาหารและสุข บริการทุนการศึกษา จัดที่พักผ่อนหย่อนใจขึ้นในโรงเรียน และโรงเรียนต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนที่ไปใช้บริการของโรงเรียน ด้วยความจริงใจด้วย

ตอนที่ ๓ การวิเคราะห์เปรียบเทียบการร้อยละของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา กลุ่มประชาชนทั่วไป กับกลุ่มประชากรทั้งหมด

ตาราง ๑๐ แสดงการร้อยละของบทบาทและความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม และกลุ่มประชากรทั้งหมด เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาขนาดทั้ง ๕ ด้าน

ประมวลบทบาทความต้องการ	การร้อยละของความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง				
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ก.	ปช.ท.	ประชากรทั้งหมด
๑. ให้ครูบาพ เพื่อแนะนำชี้แจงเรื่องราวการเรียนการสอนของเด็กในปกครองของท่าน	๗๗.๕๐	๘๓.๒๑	๗๕.๗๒	๗๕.๓๐	๗๘.๑๙
๒. มีส่วนร่วมมือนำในการทำงานและเสียสละเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียนในหมู่บ้านของท่าน	๗๘.๗๕	๗๕.๒๘	๗๑.๗๘	๘๐.๖๐	๗๗.๙๐
๓. ให้โรงเรียนจัดงานเพื่อรักษาประเพณีท้องถิ่น เช่น ลอยกระทง สงกรานต์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วมควย	๘๓.๗๕	๘๓.๒๑	๘๔.๑๗	๗๘.๘๘	๗๘.๖๕
๔. ให้ประชาชนเข้าประชุมร่วมกับคณะครูเพื่อนำข้อตกลงในที่ประชุมไปดำเนินการปรับปรุงโรงเรียน	๗๗.๕๐	๘๕.๓๕	๘๑.๙๑	๗๒.๕๗	๘๓.๒๔
๕. ให้โรงเรียนเปิดสอนและฝึกฝนอาชีพแก่ประชาชนและเด็กนอกเวลาเรียน	๘๑.๒๕	๗๘.๘๒	๗๕.๖๓	๗๕.๓๐	๗๖.๕๖
๖. ให้โรงเรียนเชิญบุคคลภายนอกในท้องถิ่นที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพบางอย่าง มาแนะนำเพื่อนบ้าน	๘๕.๐๐	๘๐.๗๑	๗๖.๗๑	๗๗.๕๒	๗๘.๓๓

การาง : ๑๐ (ต่อ)

ประมวสพทพาทควมทงการ	การอยดะของความทงการของกุ่มทัวอยาง				
	สส.จ.	สส.ท.	กค.ก.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๘. ให้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิด ประโยชน์แกส่วนรวมในท้องถิ่น	๔๖.๒๕	๔๒.๑๔	๓๗.๘๐	๔๐.๓๔	๔๐.๕๓
๘. ใหโรงเรียนจัดสอนและฝึกฝนประชาชน ในท้องถิ่นใหสามารถอ่านออกเขียนได้คิ บั้งขึ้น	๔๓.๕๐	๔๔.๙๒	๔๖.๕๓	๔๓.๕๓	๔๓.๕๘
๙. ใหคณะครูเลือกคณะกรรมการศึกษาของ โรงเรียนขึ้นเองโดยไมตองขอความคิ เห็นจากประชาชน	๓๗.๕๐	๕๓.๕๐	๕๓.๕๓	๔๘.๙๓	๕๒.๒๓
๑๐. รวมมือทโรงเรียนในการชวยเหลือ เด็กยากจนและเด็กพิการ	๔๓.๓๕	๔๓.๕๓	๓๓.๕๓	๔๐.๖๐	๔๑.๑๕
๑๑. เสียสละเงินส่วนตัวเพื่อชอยาเก็บไวท โรงเรียนสำหรับบริการนักเรียนที่เจ็บ ป่วย	๓๗.๕๐	๓๓.๒๑	๖๘.๕๘	๔๓.๕๓	๓๔.๐๖
๑๒. แจงใหครูทราบเมือเท็นนักเรียนทำผิด ระเบียบของโรงเรียน	๕๓.๕๐	๔๘.๒๔	๔๔.๑๐	๔๒.๔๒	๔๕.๑๒
๑๓. ใหโรงเรียนดำเนินการทางๆตามความ ตองการของชุมชน	๔๑.๒๕	๔๓.๒๑	๓๘.๓๒	๓๔.๐๓	๔๐.๕๘
๑๔. รวมมือท คณะครู เพื่อชักชวนเพื่อนบ้าน เมือมีการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน ..	๔๑.๒๕	๔๔.๙๒	๔๓.๓๘	๔๔.๖๐	๔๓.๐๓
๑๕. เป็นกรรมการในการจัดงานของโรง เรียน	๓๘.๓๕	๓๑.๕๒	๓๓.๙๓	๓๐.๙๐	๓๒.๒๓

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวลบทบาทความต่องการ	การยอดละของความต่องการของกุดมค้วอยาง				
	สส.จ.	สส.ค.	กก.ก.	ปฐ.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๑๖. รวมพิจารณาเลือกวิชาเรียนที่เปิดสอนนักเรียนประถมศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น	๔๑.๒๕	๓๖.๐๓	๓๗.๘๐	๓๕.๐๐	๓๖.๘๔
๑๗. ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ เมื่อโรงเรียนจะนำเด็กไปทัศนศึกษา (ทัศนศึกษา)	๘๑.๒๕	๖๔.๒๘	๖๔.๗๔	๖๔.๓๔	๖๔.๐๔
๑๘. ให้ความร่วมมือเพื่อกวดขันให้เด็กรักษาสุขภาพของตัวเองที่บ้าน และทำควมสะอาดบ้านตามที่โรงเรียนได้อบรมสั่งสอน	๔๓.๗๕	๔๓.๕๗	๔๔.๖๕	๔๑.๒๗	๔๓.๘๒
๑๙. ให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้ เพียงอย่างเดียว	๔๘.๗๕	๔๗.๑๔	๕๑.๒๓	๔๖.๒๑	๔๗.๘๗
๒๐. ให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนและความประพฤติของเด็กให้ท่านทราบทุกระยะ ..	๔๓.๗๕	๔๔.๕๗	๔๒.๐๔	๔๔.๐๔	๔๔.๐๕
๒๑. ร่วมมือกับคณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ ทำการบ้านและทำงานตามที่ครูมอบหมาย	๔๕.๐๐	๔๔.๗๒	๔๗.๑๒	๔๗.๒๗	๔๔.๐๑
๒๒. ให้โรงเรียนจัดประชุม เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน	๔๖.๒๕	๔๑.๔๒	๓๕.๐๒	๓๘.๖๓	๓๘.๗๐
๒๓. ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน	๓๓.๗๕	๖๔.๒๑	๓๑.๗๘	๖๔.๒๔	๖๔.๔๔
๒๔. ให้ความร่วมมือทกทางโรงเรียนโดยการบริจาคเงิน เพื่อซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียน	๓๖.๒๕	๓๕.๐๐	๖๖.๕๗	๓๒.๗๒	๓๑.๗๒

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประเภท ภาวะความต้องการ	การอยุ่ของความต้องการ ของกลุ่มตัวอย่าง				
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ก.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๒๕. ให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อเปิดโรงเรียน ศึกษาผู้ใหญ่ในท้องถิ่นของท่าน.....	๕๒.๕๐	๗๗.๕๐	๗๙.๘๐	๗๙.๒๗	๗๗.๗๖
๒๖. ให้โรงเรียนมีส่วนร่วมช่วยเหลือ ประชาชนโดย เผยแพร่ความรู้ให้แก่ในประชาชน.....	๙๓.๕๐	๘๔.๖๔	๘๕.๗๕	๘๔.๘๔	๘๔.๘๘
๒๗. ให้ครูในโรงเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับ วิธีสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียน การสอนให้ดีขึ้น	๘๕.๐๐	๘๗.๑๔	๘๑.๕๐	๘๘.๐๓	๘๘.๑๖
๒๘. มีส่วนรวมในการจัดหาอุปกรณ์ประกอบการ เรียนการสอนให้แก่โรงเรียน.....	๘๓.๗๘	๗๘.๗๑	๗๑.๒๓	๗๔.๓๘	๗๔.๓๖
๒๙. ให้ทางโรงเรียนทำการทดสอบนักเรียนให้มาก กว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	๗๕.๑๐	๗๔.๒๘	๗๖.๗๑	๗๖.๐๕	๗๕.๘๑
๓๐. ให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษามาตรวจเยี่ยม โรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน มากกว่าที่ เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....	๘๒.๔๐	๘๔.๒๘	๘๖.๐๕	๘๔.๘๔	๘๕.๔๘
๓๑. มีส่วนรวมในการจัดหาเงินอุดหนุนให้ เหมาะสมกับโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน.....	๘๕.๐๐	๘๑.๗๕	๘๑.๐๗	๗๔.๐๗	๗๘.๗๐
๓๒. มีส่วนร่วมจัดหาเงินเพื่อการโยกย้ายและสั เปลี่ยนครูในโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน.....	๘๘.๗๘	๗๑.๗๘	๖๗.๓๑	๖๔.๖๘	๖๘.๔๔
๓๓. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคล ที่จะเป็นครูใหญ่ของโรงเรียนในท้องถิ่น ของท่าน.....	๘๕.๐๐	๗๕.๗๑	๘๑.๗๖	๖๗.๔๔	๗๕.๖๘

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวลบทบาทความต้องการ	การอยุ่และความต้องการของกรมตัวอย่าง				
	สส.จ.	สส.ค.	กก.ก.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๓๔. ให้ทางโรงเรียนแนะนำครูที่บรรจุใหม่ให้ ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จัก.....	๔๔.๗๕	๔๗.๘๕	๔๓.๕๖	๔๑.๐๖	๔๓.๕๓
๓๕. ร่วมมือกับครูใหญ่ในการสอดส่องดูแลความประพฤติ และการทำงานของครู - ภารโรง....	๕๑.๓๕	๔๓.๕๒	๗๕.๘๘	๗๓.๐๓	๗๗.๐๓
๓๖. มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ของครู เพื่อให้ครูในท้องถิ่นของท่านได้รับ ความยุติธรรม.....	๔๑.๒๕	๗๐.๗๑	๗๑.๒๓	๗๐.๔๕	๗๑.๓๓
๓๗. ให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งกรรมการ ศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง.....	๔๖.๒๕	๔๖.๕๐	๗๔.๗๘	๗๑.๐๖	๗๕.๒๕
๓๘. ให้ทางโรงเรียนทำโทษนักเรียนที่ทำความ ผิดร้ายแรงโดยการเขียนตี.....	๖๗.๕๐	๖๔.๖๔	๖๗.๘๔	๖๖.๓๖	๖๖.๔๔
๓๙. ให้ครูที่จะบรรจุใหม่เป็นบุคคลในท้องถิ่น ของท่าน.....	๔๕.๐๐	๔๕.๗๑	๔๔.๘๓	๗๖.๘๑	๔๔.๒๒
๔๐. ให้ประชาชนมีส่วนในการคัดเลือกบุคคลที่ จะดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหมวดการศึกษา หัวหน้าส่วนการศึกษา ศึกษาธิการอำเภอ และศึกษาธิการจังหวัด.....	๗๑.๒๕	๗๑.๕๒	๗๑.๕๐	๖๖.๖๖	๖๙.๑๖
๔๑. ให้หัวหน้าหมวดการศึกษา หัวหน้าส่วนการ ศึกษา ศึกษาธิการอำเภอ ศึกษาธิการ จังหวัดเป็นบุคคลในจังหวัดของท่าน.....	๗๑.๒๕	๗๔.๒๔	๗๔.๑๗	๗๕.๑๕	๗๖.๘๒
๔๒. ให้ครูหรือครูใหญ่ไปเรียนต่อเพื่อให้มีวุฒิ และความรู้สูงขึ้น.....	๔๒.๕๐	๔๔.๖๔	๔๓.๐๑	๔๒.๑๒	๔๒.๔๔

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวลพบาพความตองการ	การอยละของความตองการของกลุมตัวอยาง				
	สส.จ.	สส.ค.	กก.ศ.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๔๓. ช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจร ผู้ร้าย.....	๘๘.๓๕	๙๐.๐๐	๘๘.๓๖	๘๖.๒๑	๘๓.๓๙
๔๔. ช่วยเหลือครูให้มีที่พักอาศัยและให้กำลังใจใน การทำงาน.....	๙๑.๒๕	๘๓.๘๕	๘๕.๓๕	๘๔.๑๕	๘๖.๒๐
๔๕. ให้ความร่วมมือเพื่อแก้ไขและปรับปรุงซ่อม 葺ห้องในการดำเนินงานของโรงเรียน.....	๙๒.๕๐	๘๒.๑๔	๘๔.๒๐	๘๐.๓๕	๘๒.๘๘
๔๖. ครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับ คนทั่วไป.....	๙๒.๕๖	๙๓.๙๓	๘๙.๕๘	๘๘.๘๘	๙๐.๑๐
๔๗. ครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานานและมีความรู้ เกี่ยวกับงานในหน้าที่เป็นอย่างดี.....	๘๖.๒๕	๙๐.๓๑	๘๓.๑๒	๙๐.๑๕	๘๙.๒๔
๔๘. ให้นักเรียนในปกครองของท่านเข้าร่วมในกิจ กรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น.....	๙๐.๐๐	๘๓.๙๒	๘๘.๙๓	๘๕.๓๕	๘๘.๔๑
๔๙. มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวินัยของโรง เรียนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ.....	๘๖.๒๕	๘๐.๓๑	๙๙.๕๕	๙๔.๐๐	๙๓.๓๙
๕๐. ให้โรงเรียนจัดสอนวิชาลูกเสือ อนุคาชาค ในโรงเรียนอย่างจริงจัง.....	๘๕.๐๐	๙๓.๔๐	๙๓.๙๓	๙๔.๘๔	๙๕.๓๔
๕๑. จงทุนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อเปิดร้านขาย เครื่องเขียนเครื่องใช้แก่นักเรียนในราคาถูกลง.....	๘๖.๒๕	๙๖.๔๒	๙๓.๙๓	๙๓.๖๓	๙๔.๙๕
๕๒. ชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์บังคับให้เข้า เรียน ใค่นำเด็กเหล่านั้นไปเข้าเรียนตาม กำหนด.....	๙๓.๓๕	๙๑.๐๓	๘๘.๘๓	๘๖.๘๑	๘๓.๓๒

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวลพบาความตองการ	การอยละของความตองการของกลุมตัวอยาง				
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ส.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๕๓. รวมมือกับทางโรงเรียนจัดงานวันสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่นเพื่อให้เด็กยัคนันในคำจลนทองศาสนา.....	๘๔.๙๕	๘๔.๕๙	๘๖.๕๙	๘๓.๓๓	๘๕.๕๕
๕๔. ให้ทุนช่วยเหลือเด็กยากจนแต่ตั้งใจเรียนตามกัรทธาของท่าน.....	๘๕.๐๐	๘๐.๓๕	๙๒.๘๙	๙๙.๔๙	๙๙.๔๙
๕๕. ให้โรงเรียนชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในภายหน้าตามทีเด็กตองการ.	๙๐.๐๐	๘๕.๐๐	๘๙.๓๙	๘๕.๙๐	๘๖.๓๕
๕๖. ให้ความรวมมือในการแจ่งสำรวจเด็กเขารเรียนก่อนโรงเรียนเปิดหลายๆเดือน	๘๖.๒๕	๘๙.๕๐	๘๐.๘๒	๙๘.๓๓	๘๑.๒๙
๕๗. มีส่วนสนับสนุนในการนำเด็กมารับการตรวจและป้องกันโรคซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น.....	๔๑.๒๕	๘๔.๒๘	๘๕.๒๐	๘๕.๘๕	๘๖.๒๐
๕๘. มีส่วนรวมในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆทีเกิดขึ้นกับนักเรียน.....	๘๖.๒๕	๘๒.๑๕	๙๘.๔๐	๙๘.๐๓	๙๙.๕๖
๕๙. เกียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัดขายอาหารกลางวันราคาถูกลงในโรงเรียน	๙๓.๙๕	๙๒.๘๕	๖๖.๘๕	๙๐.๐๐	๖๙.๔๖
๖๐. ใ้ให้นักเรียนเลือกตั้งกรรมการนักเรียน (สภานักเรียน) เพื่อช่วยเหลืองานต่างๆของโรงเรียน.....	๘๖.๒๕	๙๖.๐๙	๙๙.๕๐	๙๓.๔๘	๙๔.๒๒
๖๑. แนะนำพ่อแม่ของเด็กให้แจ่งแกทางโรงเรียนก่อนนำเด็กไปเรียนโรงเรียนอื่น.....	๘๔.๐๐	๘๒.๘๕	๘๒.๑๔	๙๘.๑๘	๘๐.๕๙

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวลบทความความต้องการ	การยลของความต้องการของกลุ่มตัวอย่าง				
	สส.จ.	สส.ต.	กก.ก.	ปช.ท.	ประชากรทั้งหมด
๖๒. ให้เลิกล้มการคัดสำเนาทะเบียนบ้านเพื่อประกอบหลักฐานในการเรียนต่อของเด็กที่จบป.๔และป.๙.....	๘๑.๒๕	๗๔.๒๘	๗๔.๒๘	๘๔.๖๔	๗๒.๔๔
๖๓. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน.....	๘๖.๒๕	๘๔.๖๔	๘๒.๑๔	๗๖.๓๗	๘๑.๔๘
๖๔. ให้ประชาชนได้รับทราบถึงงานต่างๆที่ทางโรงเรียนได้จัดทำในรอบปี.....	๘๑.๒๕	๘๔.๖๔	๘๒.๑๓	๗๖.๓๗	๗๒.๑๒
๖๕. มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนจัดตั้งสมาคมครูผู้ปกครองและสมาคมศิษย์เก่า.....	๘๑.๒๕	๗๑.๗๘	๖๖.๓๐	๗๓.๑๘	๗๑.๕๕
๖๖. มีส่วนร่วมจัดงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือการศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น.....	๘๗.๕๐	๘๐.๓๕	๗๔.๘๔	๗๗.๘๖	๗๘.๔๑
๖๗. เป็นกรรมการควบคุมการจัดซื้อสิ่งของเครื่องใช้และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน.....	๘๒.๕๐	๗๘.๒๑	๗๖.๑๖	๗๑.๖๖	๗๔.๘๐
๖๘. ให้จัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยตรง.....	๘๐.๐๐	๘๔.๒๘	๘๐.๕๔	๗๖.๒๗	๘๐.๖๘
๖๙. มีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุด เพื่อให้เป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ของนักเรียนและประชาชน.....	๘๑.๒๕	๘๗.๕๐	๘๐.๐๐	๘๓.๔๘	๘๓.๘๒
๗๐. มีส่วนร่วมกับครูในการพิจารณาของบประมาณสำหรับโรงเรียน.....	๘๗.๔๐	๘๑.๕๒	๗๘.๔๐	๗๒.๒๗	๗๖.๗๕

ตาราง ๑๐ (ต่อ)

ประมวสพทาความทองการ	การอยละของความทองการของกรุมตัวอยาง				
	สส.จ.	สส.ท.	กก.ก.	ปช.ท.	ประชากร ทั้งหมด
๗๑. เสียเงนนำรุงการศีกษาเพิ่มขึ้น ถ้าหาก นักเรียนได้รับผลประโยชน์ จากโรงเรียนมาก กว่าเดิม.....	๗๖.๒๕	๗๐.๐๐	๖๓.๒๔	๖๗.๔๗	๖๗.๖๕
๗๒. รวมมือกับทางโรงเรียนในการซ่อมแซมรักษา อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน.....	๗๗.๕๐	๘๑.๗๔	๗๔.๐๘	๗๗.๗๒	๗๘.๔๘
๗๓. ให้ทางโรงเรียนนำเด็กและประชาชนไป ทัศนัาจร นอกสถานที่ในวันหยุดราชการ.....	๖๔.๐๐	๖๐.๓๕	๔๔.๔๔	๖๑.๖๖	๖๑.๐๑
๗๔. รวมมือกับ คณะครูและนักเรียนจัดสถานที่สำหรับ พักผ่อนหย่อนใจภายในบริเวณโรงเรียนหรือ ในท้องถิ่น.....	๗๘.๗๕	๗๖.๔๒	๗๐.๔๕	๗๑.๐๖	๗๒.๕๖
๗๕. รวมมือกับ คณะครูจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน และจัดแข่งขันกีฬาประชาชนทุกปี.....	๘๓.๗๕	๘๒.๕๐	๗๔.๒๔	๗๘.๖๓	๗๘.๕๕

จากตาราง ๑๐ แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ที่บ่งชี้บทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาลของแต่ละกลุ่ม กับกลุ่มประชากรทั้งหมด ซึ่งกลุ่ม ประชากรทั้งหมดได้ให้อันดับความสำคัญของความต้องการจากมากที่สุดไปหาน้อยดังนี้

อันดับที่ ๑ มีความต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับคนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๐

อันดับที่ ๒ ต้องการครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานาน และมีความรู้เกี่ยวกับงานใน หน้าที่เป็นเอกาเกศ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๒๔

อันดับที่ ๓ ต้องการให้ครูในโรงเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ เพื่อ นำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ ๔๖.๐๖

อันดับที่ ๔ ต้องการให้ครูที่จะบรรจุใหม่เป็นบุคคลในท้องถิ่นนั้น คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๒๒

อันดับที่ ๕ ต้องการช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๙๔

สำหรับสิ่งที่ต้องการน้อยที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้

๑. ให้ครูสอนนักเรียนด้านวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๘๙

๒. ให้คณะครูเลือกกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเองโดยไม่ต้องขอความ คิดเห็นจากประชาชน คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๒๙

๓. ให้ทางโรงเรียนนำเด็กและประชาชนไปทัศนศึกษา (ทัศนศึกษา) นอก สถานที่ในวันหยุดราชการ คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๐๑

๔. ให้ทางโรงเรียนทำโทษนักเรียนที่กระทำความผิดร้ายแรงโดยการเขียน ตี คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๔๔

๕. เสียจะเงินบำรุงการศึกษาเพิ่มอีก ถ้าหากนักเรียนได้รับผลประโยชน์ จากโรงเรียนมากกว่าเดิม คิดเป็นร้อยละ ๖๙.๖๔

ตอนที่ ๔

การวิเคราะห์เปรียบเทียบแบบพหุและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
 ประชาบาล ระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษาและ
 กลุ่มประชาชนทั่วไป

การศึกษาครั้งนี้เป็นการทดสอบดูว่า กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล
 กลุ่มกรรมการศึกษาและกลุ่มประชาชนทั่วไป มีแบบพหุและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร
 การศึกษาประชาบาล แตกต่างกันหรือไม่ โดยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบความแปรปรวนของ
 แบบพหุและความต้องการ รวมทั้งทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารบุคลากร ด้านการบริหารกิจการนักเรียน และด้าน
 การบริหารธุรการ การเงินและบริการ ดังแสดงในตาราง ๑๑

ตาราง ๑๑ แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของแบบพหุและความต้องการ เกี่ยว
 กับการบริหารการศึกษาประชาบาล ระหว่าง กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด
 กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป

แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F
ระหว่างกลุ่ม	๓	๑๕๔๓๑.๒๓	๕๑๔๓.๗๔	๔.๘๖**
ภายในกลุ่ม	๒๓๓	๓๑๔๔๓๐.๖๖	๑๓๔๓.๘๘	
รวม	๒๓๖	๓๒๙๘๖๑.๘๙		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

จากตาราง ๑๑ ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน พบว่า บทบาทและความต้องการ
 เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาระชาบาล ของสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาตำบล กรรมการศึกษา
 และประชาชนทั่วไป มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($F_1 = ๔.๔๖$,
 $P < .๐๑$)

เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร
 การศึกษาประชาบาล เป็นรายตัว แยกแยะตามกลุ่มตัวอย่างด้วย Studentized Range Statistic
 ปรากฏผลลัพธ์การดังต่อไปนี้

ตาราง ๑๒ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย บทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาเทศบาล ระหว่างกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษา และกลุ่มประชาชนทั่วไป

กลุ่ม	กาเฉลี่ย	ปช.ท. ๒๘๖.๔๘	กก.ศ. ๒๙๐.๖๒	สส.ท. ๒๘๙.๐๘	สส.จ. ๓๑๔.๗๕
ประชาชนทั่วไป	๒๘๖.๔๘	—	๓.๖๔	๑๒.๕๖	๒๘.๒๓ **
กรรมการศึกษา	๒๙๐.๖๒	—	—	๔.๕๒	๒๘.๖๓ **
สมาชิกสภาตำบล	๒๘๙.๐๘	—	—	—	๑๕.๗๑
สมาชิกสภาจังหวัด	๓๑๔.๗๕	—	—	—	—

		$r = ๒$	$r = ๓$	$r = ๔$
	$q . ๕๕ (r, ๒๗๓)$	๒.๔๗	๓.๓๑	๓.๖๓
$\sqrt{\frac{MS}{error/\bar{n}}}$	$q . ๕๕ (r, ๒๗๓)$	๑๕.๐๓	๑๘.๐๐	๑๕.๗๔
	$q . ๕๕ (r, ๒๗๓)$	๓.๖๔	๔.๑๒	๔.๔๐
$\sqrt{\frac{MS}{error/\bar{n}}}$	$q . ๕๕ (r, ๒๗๓)$	๑๕.๗๕	๒๒.๔๐	๒๓.๕๓

** มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .๐๑

จากตาราง ๑๒ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แจกแจงตามกลุ่มตัวอย่างปรากฏว่า

๑. บทบาทและความต้องการของประชาชนกับกรรมาธิการศึกษา เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($q = ๓.๖๕$)
๒. บทบาทและความต้องการของประชาชนกับสมาชิกสภาตำบล เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($q = ๑๒.๕๖$)
๓. บทบาทและความต้องการของประชาชนกับสมาชิกสภาจังหวัด เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
($q = ๒๔.๒๗, P < .๐๑$)
๔. บทบาทและความต้องการของกรรมาธิการศึกษา กับสมาชิกสภาตำบล เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($q = ๔.๙๒$)
๕. บทบาทและความต้องการของกรรมาธิการศึกษา กับสมาชิกสภาจังหวัด เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑
($q = ๒๔.๖๓, P < .๐๑$)
๖. บทบาทและความต้องการของสมาชิกสภาตำบลกับสมาชิกสภาจังหวัด เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
($q = ๑๕.๙๑$)

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และขอเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาว่าชุมชนบึงหมากและความต้องการอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ในด้านต่างๆคือ ความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหารวิชาการ การบริหารบุคลากร การบริหารกิจการ นักเรียน การบริหารธุรการ การเงินและบริการ อีกทั้งจะศึกษาเปรียบเทียบว่าบทบาท และความต้องการของกลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาตำบล กรรมการเฝ้าและประชาชน ทั่วไป มีความต้องการแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการบริหารโรงเรียนประชาบาลในโอกาสต่อไป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตจังหวัด สงขลา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกสภาจังหวัด ๒๔ คน สมาชิกสภาตำบล ๑๐๐ คน กรรมการ ศึกษา ๑๐๐ คน และประชาชนทั่วไป ๑๗๐ คน รวม ๔๐๐ คน

การรวบรวมข้อมูล

กระทำโดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยดัดแปลงจากแบบสอบถามของ คาวเรือง รัตนิน และเกียรติศักดิ์ นาคะประสิทธิ์ ประกอบด้วยความรู้และแนวทางจากหนังสือ เอกสาร และผลการวิจัยในประเทศ ต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยผ่านทางหัวหน้าหมวดการศึกษา และนายอำเภอทุกอำเภอ และไปรับแบบสอบถามคืนจากอำเภอต่างๆด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ได้รับคืนมามีจำนวน ๒๙๙ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๓๔

การจัดกระทำกับข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เป็นขั้นๆดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูลตรวจสอบ เอาเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์
๒. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้
๓. หาค่าเฉลี่ยของค่าคะแนนในแต่ละข้อคำถาม ของแต่ละกลุ่ม จำแนกตามลักษณะการบริหารการศึกษา ๕ ด้าน
๔. รวบรวมความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายเปิด โดยแยกตามกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบ
๕. วิเคราะห์หาค่าความต้องการ เป็นคำร้อยละ เปรียบเทียบ เป็นรายข้อคำถามระหว่างกลุ่มต่างๆทั้ง ๔ กลุ่ม และกลุ่มประชากรทั้งหมด
๖. วิเคราะห์เปรียบเทียบและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ระหว่างกลุ่มต่างๆทั้ง ๔ กลุ่ม โดยใช้ F-test และ Studentized q Statistic

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สรุปได้เป็น ๔ ตอน

ตอนที่ ๑ การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละข้อคำถามตามกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการบริหาร ๕ ด้านดังนี้

๑.๑ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาตำบล มีความต้องการ เติบโตขึ้นเรื่อยๆตามลำดับ คือ ต้องการให้ครูและทางโรงเรียนทราบ เพื่อเห็นเด็กกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน ต้องการช่วยเหลือเด็กยากจนและเด็กพิการ

กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการร่วมมือกับคณะครู ผู้ปกครอง ในการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน และต้องการให้โรงเรียนจัดสอนฝึกฝนประชาชนให้อ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น เรียงตามลำดับ ส่วนกลุ่มประชาชนทั่วไป ต้องการให้โรงเรียนจัดสอนฝึกฝนประชาชนให้อ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น เป็นอันดับที่ ๑ รองลงมาต้องการร่วมมือกันพัฒนา -

โรงเรียนและหมู่บ้าน แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไปเห็นด้วยที่จะให้คณะครู
 ได้ออกกระบวนการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

๑.๒ ด้านการบริหารวิชาการ

กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัดและกลุ่มสมาชิกสภาตำบล ต้องการหาวิธีการร่วมกับ
 ครูเพื่อให้เด็กได้สนใจการเรียนมากขึ้น มากเป็นอันดับที่ ๑ เช่นเดียวกัน ส่วนอันดับรอง
 ลงมานั้น สมาชิกสภาจังหวัดต้องการกวาดล้างค่านิยม และให้แจ้งผลการเรียนของเด็ก
 ในรูปปกครองทราบเป็นประจำ ส่วนสมาชิกสภาตำบลต้องการให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนให้
 ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว สำหรับกลุ่มกรรมการศึกษาและกลุ่มประชาชนทั่วไป
 มีความต้องการให้ครูไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ มาปรับปรุงการสอน และหาวิธี
 การร่วมกับครู เพื่อให้เด็กสนใจการเรียนยิ่งขึ้น ตามลำดับ และทั้งสองกลุ่มก็ไปมีความประสงค์
 ที่จะให้โรงเรียนหรือครู สอนเน้นหนักแต่ด้านวิชาการเพียงอย่างเดียว

๑.๓ ด้านการบริหารบุคลากร

กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด ต้องการร่วมพิจารณาเลือกครูมาสอนได้เฉพาะสม
 กับโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่น ต้องการให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษามาตรวจเยี่ยมโรงเรียนให้
 บ่อยครั้งขึ้น และยินดีร่วมมือแก้ปัญหาที่โรงเรียน โดยเฉพาะครูใหญ่ต้องเป็นคนที่มีคุณลักษณะ
 ท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับประชาชน เรียงตามลำดับ

ส่วนกลุ่มสมาชิกสภาตำบลและกรรมการศึกษา มีความต้องการเช่นเดียวกัน
 คือ ต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับประชาชนมากที่สุด ส่วนอันดับรอง
 ลงมานั้นต้องการช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย ส่วนการเมียนต์นักเรียน
 นั้น กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาตำบลและกรรมการศึกษา ไม่พึงประสงค์จะให้กระ
 ทำเช่นนั้น

สำหรับกลุ่มประชาชนทั่วไป ต้องการครูใหญ่ที่มีความชำนาญงานในหน้าที่
 เป็นอย่างมากที่สุด รองลงมาต้องการครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นกันเองกับประชาชน
 ทั่วไป ส่วนการมีส่วนร่วมพิจารณาโยกย้ายและสับเปลี่ยนครูในท้องถิ่นของคนนั้น มีความต้อง
 การจะเขารวมน้อยที่สุด

๑.๔ การบริหารงานกิจการนักเรียน

กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบลและกลุ่มประชาชนทั่วไป มีความต้องการเช่นเดียวกัน คือ ต้องการช่วยชี้แจงเพื่อนบ้านเกี่ยวกับการนำบุตรไปสมัครเข้าเรียนมากที่สุด รองลงมาสมาชิกสภาจังหวัดและสมาชิกสภาตำบล ต้องการสนับสนุนที่จะนำเด็กมารับการตรวจสุขภาพซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น แต่ประชาชนต้องการให้โรงเรียนช่วยชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในอนาคตทางที่เด็กต้องการ ส่วนความต้องการอันดับสุดท้าย คือ การเสียสละเงินเป็นทุนสำหรับจัดอาหารกลางวันขายในราคาถูกในโรงเรียน

๑.๕ การบริการด้านธุรการ การเงินและบริการ

กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด มีความต้องการมากที่สุด คือ ให้โรงเรียนแจ้งผลงานที่ทำในรอบปีให้ประชาชนทราบ และต้องการร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดตั้งห้องสมุดบริการนักเรียนและประชาชน รองลงมาต้องการให้จัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่นโดยตรง ส่วนสมาชิกสภาตำบลและกรรมการศึกษา ต้องการร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดตั้งห้องสมุดบริการนักเรียนและประชาชน เบื้องต้นแรก รองลงมาต้องการให้ประชาชนร่วมเป็นกรรมการควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียนเช่นเดียวกันทั้ง ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษาและกลุ่มประชาชนทั่วไป

เป็นที่น่าสังเกตว่ากลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม ไม่เห็นด้วยกับการนำเด็กและประชาชนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ในวันหยุดราชการ

ตอนที่ ๒ บรมวลปัญหา ข้อสรุป อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ตามที่กลุ่มตัวอย่างเสนอมาโดยเสรี สรุปได้ดังนี้

๒.๑ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย จะต้องหาวิธีการต่างๆให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนให้มากขึ้นเท่าที่จะทำได้ ทางด้านวิชาการกลุ่มนี้เห็นว่าโรงเรียนยังขาดความรับผิดชอบ จะต้องทบทวนการเรียนการสอน ในวิธีการสอนใหม่ๆ ไม่ควรสอนแต่วิชาการอย่างเดียว ควรเพิ่มด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมเขาไปด้วย แต่จะต้องให้เหมาะสมกับระดับชั้นของเด็ก สำหรับด้านการบริหารบุคลากรนั้น ผู้บริหารจะต้องออกตรวจเยี่ยมโรงเรียน สร้างความ-

สัมพันธ์กับครูให้มากขึ้น ควรเพิ่มครูให้สอดคล้องกับห้องเรียนและนักเรียน เอาใจใส่
 ต่อการปฏิบัติงานของครู การโยกย้ายหรือพิจารณาความดีความชอบ ควรทำในรูป
 ของคณะกรรมการ ทางด้านกิจการนักเรียนต้องการให้ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมให้
 มากขึ้น และเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อเด็กและสังคมโดยตรง การจัดกิจกรรม
 ต้องร่วมกันจัดหลายฝ่าย ทางราชการควรสนับสนุนเรื่องการเงินตามความจำเป็น
 ส่วนทางด้านงานธุรการ การเงินและบริการนั้น เห็นว่ารัฐบาลและองค์การบริหาร
 ส่วนจังหวัดควรเพิ่มงบประมาณสำหรับการศึกษาประชาบาลให้มากขึ้น การเงินของ
 โรงเรียนต้องมีหลักฐานให้ตรวจสอบได้ การบริการที่โรงเรียนจัดให้แก่ชุมชนยังน้อย
 มาก บางแห่งแทบจะไม่เปิดเลยนอกจากการเรียนการสอน จึงเห็นว่าควรได้รับการ
 ปรับปรุงโดยรวดเร็วและอย่างจริงจัง

๒.๒ กลุ่มสมาชิกสภาตำบล ให้เห็นว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนกับชุมชนยังน้อย จึงต้องแก้ไขโดยให้ประชาชนเข้าร่วมในกิจการต่างๆ
 ที่โรงเรียนจัดขึ้น ให้มีการประชุมผู้ปกครองประจำปี แจ้งผลงานของโรงเรียนให้
 ประชาชนทราบ ให้ครูออกเยี่ยมเยียนประชาชน ด้านการบริหารวิชาการนั้นต้องการ
 ให้โรงเรียนได้เน้นการสอนวิชาชีพให้มากขึ้น มีครูด้านนี้โดยตรง การสอนควรเน้น
 การอ่าน สอนให้เกิดความคิดมากกว่าความจำ ด้านการบริหารบุคลากร ต้องการ
 ให้ผู้บริหารได้ควบคุมการทำงานของโรงเรียน ของครู ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นกว่าปัจจุบัน
 แต่ครูใหญ่ควรให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือกด้วย ครูควรได้รับการอบรมวิธีสอน
 และความรู้ใหม่อยู่เสมอ สำหรับการบริหารกิจการนักเรียน ผู้ปกครองต้องการทราบ
 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแต่ละประเภท การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องให้ผู้ปกครองได้
 เข้าร่วมด้วย รัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องสนับสนุนในด้านการเงิน ส่วน
 การบริหารงานธุรการการเงินและบริการ ต้องการให้โรงเรียนได้แจ้งให้ประชาชน
 ทราบถึงสิ่งที่จะต้องปฏิบัติแก่กันระหว่างโรงเรียนกับประชาชนให้แจ่มแจ้ง ประมาณต้อง
 การเข้าร่วมเป็นกรรมการในกิจการต่างๆของโรงเรียน การบริการต่างๆที่จะให้แก่ประ
 ชานนั้นควรจัดให้มากกว่าปัจจุบัน แต่การจัดทำโครงการใดๆจะต้องปรึกษาหารือกับ
 ประชาชนเสียก่อน

๒.๓ กลุ่มกรรมการศึกษา ให้ขอคิดเห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นยังน้อยมาก เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีขึ้นโรงเรียนควรจะได้ชี้แจงเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวกับการศึกษาให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อจะได้เห็นความสำคัญของการศึกษา ผู้ปกครอง ครู นักเรียนควรจะได้รวมกันทำพิธีทางศาสนาในท้องถิ่น วัดกับโรงเรียน ต้องสัมพันธ์กันใกล้ชิดมากขึ้น การบริหารวิชาการ ต้องการให้สอนวิชาดีในท้องถิ่นและวิชาที่เด็กสนใจ ครูต้องตั้งใจสอนตรงเวลา สอนตามหลักสูตร หลักสูตรต้องเปลี่ยนแปลงให้ทันกาลสมัย โดยให้ครูเข้าร่วมในการร่างหลักสูตร โรงเรียนต้องแจ้งผลการเรียนให้ผู้ปกครองทราบเป็นประจำ ส่วนการบริหารบุคลากรนั้น ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ศึกษารวมผลและความเสมอภาคกับครูทุกคน ผู้บริหารต้องมีความรู้ทางการบริหารเป็นอย่างดี และควรได้รับเลือกจากครูในเขตพื้นที่นั้นๆ อีกทั้งจะต้องเป็นคนที่เอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน หาทางช่วยเหลือให้ครูมีสวัสดิการความเป็นอยู่ดีขึ้น ถ้าเภอและจังหวัดควรมีสภาการศึกษาของตน ซึ่งเกิดมาจากประชาชนที่ทรงคุณวุฒิ เพื่อคอยควบคุมการบริหารการศึกษาโดยตรง อัตราครูจะต้องสอดคล้องกับจำนวนนักเรียนและห้องเรียน งานการบริหารกิจการนักเรียน เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเชิญประชาชนเข้าร่วมด้วย มีการรายงานผลงานหลังจัดกิจกรรมให้ประชาชนทราบทุกครั้ง กิจกรรมที่จัดจะต้องให้ประโยชน์แก่เด็กโดยตรง การเงินควรได้รับความช่วยเหลือจากทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือรัฐบาล สำหรับการบริหารธุรการ การเงินและบริวาร ต้องการให้เร่งงบประมาณในการจัดการศึกษาประชาบาลให้มากขึ้น การเงินของโรงเรียนควรเป็นหลักฐาตามระเบียบการเงิน พร้อมทั้งจะแจ้งให้ประชาชนทราบได้ทุกระยะ การทำงานดวงเวลา หรือการไปราชการของครูใหญ่ ครู ควรได้รับเงินค่าตอบแทน การบริการต่างๆที่โรงเรียนให้แก่ชุมชนยังมีน้อยเกินไป ควรเพิ่มบริการต่างๆขึ้นโดยเร็ว เช่น ห้องสมุด บริการหาทุน การใช้อาคารสถานที่และอื่นๆของโรงเรียน

๒.๔ กลุ่มประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังมีน้อย จะต้องรีบปรับปรุงแก้ไข โดยพยายามเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมในการดำเนินงานต่างๆของโรงเรียน ในมากที่สุดในทุกๆด้าน เช่น การวางแผนนโยบาย การประชุม การพัฒนา ให้ครูออกเยี่ยมเยียนประชาชน

เป็นกันเองกับประชาชน การร่วมกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับวัดอย่างใกล้ชิด สำหรับการบริหารด้านวิชาการ ต้องการให้ครูตั้งใจทำงาน ตั้งใจสอน ปรับปรุงการสอน ปรับปรุงหลักสูตรวิธีสอน การแจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้ปกครองทราบ การสอนซ่อมเสริม การสอนควรเน้นการอ่านและการพูดให้มากเป็นพิเศษ การบริหารด้านบุคลากร นั้น มีความประสงค์จะให้ผู้บริหาร ได้เอาใจใส่และให้กำลังใจแก่ครูและเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาโดยความจริงใจ พร้อมทั้งจะต้องกวาดล้างการทำงานของบุคลากรให้มากขึ้น พยายามให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนและความรู้ใหม่ๆ เป็นประจำ การวางโครงการหรือนโยบายใดๆ ควรปรึกษาร่วมกันกับบุคคลหลายๆ ฝ่าย การบริหารกิจการนักเรียน ต้องจัดให้บ่อยครั้งแต่ต้องเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์แก่เด็กมากที่สุด โรงเรียนควรสนับสนุนให้มีสภานักเรียนขึ้นในโรงเรียน การจัดกิจกรรมแต่ละครั้งต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมอย่างสะดวก ส่วนการบริหารด้านธุรการ การเงินและบริหารนั้น ต้องการให้ชี้ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการโดยตรง ไม่ควรใช้ครูทำงานธุรการ ขบวนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ควรมอบให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียน และโรงเรียนควรตัดสินใจจัดซื้อเอง โดยมีประชาชนร่วมเป็นกรรมการ หลักฐานการเงินต้องจัดทำให้เรียบร้อย เป็นปัจจุบัน การบริการด้านห้องสมุด การสาธารณะสุข ที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจ การบริการจัดหาทุนเพื่อการศึกษาแก่เด็กที่เรียนดีแต่ยากจน สิ่งเหล่านี้ควรจะได้กระทำอย่างจริงจัง

ตอนที่ ๓ วิเคราะห์เปรียบเทียบหาการรอยละของคำตอบในแต่ละข้อคำถาม ของแต่ละกลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม กับกลุ่มประชากรทั้งหมด

กลุ่มประชากรทั้งหมดได้ให้กันด้วย ความสำคัญของความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา คือ กลุ่มประชากรส่วนใหญ่กว่าร้อยละ ๘๐ เห็นพ้องตรงกันว่า ครูใหญ่ โรงเรียนประชาบาลควรเป็นผู้ที่คนในท้องถิ่นนับถือ และเป็นกันเองกับประชาชนทั่วไป นอกจากนี้ยังต้องการครูใหญ่ที่ชำนาญงาน มีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่เป็นอย่างดี และต้องการให้ครูในโรงเรียนไปรับ การอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนและความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ

สำหรับสิ่งที่กลุ่มประชากร ไม่พึงประสงค์นั้น เรียงตามลำดับจากน้อยที่สุดคือ

ไม่ต้องการให้ครูสอนนักเรียนด้านวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยัง ไม่ต้องการให้ คณะครู เลือกรับ การศึกษาขึ้นเอง โดยไม่ปรึกษาประชาชน และไม่ต้องการให้ทาง โรงเรียน นำเด็กและประชาชนไปทัศนศึกษาสถานที่ในวันหยุดราชการ

ตอนที่ ๔ การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ของ กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม พบว่า

กลุ่มตัวอย่างทั้ง ๔ กลุ่ม มีบทบาทและความต้องการ แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($F = ๔.๔๖, P < .๐๑$) แสดงว่าบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ระหว่าง กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กลุ่มกรรมการศึกษาและกลุ่มประชาชนทั่วไป มีความแตกต่างกัน

เมื่อทดสอบเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของบทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล พบว่า

- ๔.๑ กลุ่มประชาชน กับ กลุ่มกรรมการศึกษา แตกต่าง กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($q = ๓.๖๔$)
- ๔.๒ กลุ่มประชาชน กับ กลุ่มสมาชิกสภาตำบล แตกต่าง กันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($q = ๑๒.๕๖$)
- ๔.๓ กลุ่มประชาชน กับ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($q = ๒๔.๒๓, P < .๐๑$)
- ๔.๔ กลุ่มกรรมการศึกษา กับ กลุ่มสมาชิกสภาตำบล แตกต่าง กันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ($q = ๔.๕๒$)
- ๔.๕ กลุ่มกรรมการศึกษา กับ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .๐๑ ($q = ๒๔.๖๓, P < .๐๑$)
- ๔.๖ กลุ่มสมาชิกสภาตำบล กับ กลุ่มสมาชิกสภาจังหวัด แตกต่าง กันอย่าง ไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ($q = ๑๕.๗๑$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาพบาพและความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ซึ่งได้สรุปผลการวิจัยถึงความต้องการ เกี่ยวกับการบริหารการศึกษาทั้ง ๕ ด้าน ปรากฏว่า

งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ยังมีน้อย ชุมชนมีความต้องการอย่างยิ่งที่จะเข้าไปสัมพันธ์กับโรงเรียน โดยการเข้าร่วมประชุมวางแผนโครงการ วางนโยบาย เพื่อกระทำกิจกรรมร่วมกัน แต่ในขณะนี้โรงเรียนและผู้บริหารการศึกษายังขาดความเข้าใจในขอบเขตของการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในเรื่องที่จะต้องสัมพันธ์กับชุมชน จึงยังมิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมตามความต้องการได้ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ เช่น โรงเรียนไม่ได้เชิญผู้ปกครองมาประชุมชี้แจงเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียน ครูไม่มีโอกาสพบปะผู้ปกครองเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับนักเรียน โรงเรียนไม่ค่อยได้จัดกิจกรรมที่จะให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วม โรงเรียนไม่ได้ร่วมกับหน่วยราชการอื่นในการบริการประชาชน ไม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนใช้อาคารสถานที่ของโรงเรียน เพื่อประกอบกิจกรรมตามความจำเป็น เพราะโรงเรียนยังขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จะอำนวยความสะดวกทั้งยังขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย จึงทำให้โรงเรียนกับชุมชนเกิดช่องว่างต่อกัน และอีกประการหนึ่งประชาชนยังได้รับการศึกษาต่ำ ประกอบกับฐานะทางเศรษฐกิจอยู่ในระดับต่ำ เทรนด์จึงกำลังลอยตัวสูงขึ้นประชาชนปรับตัวไม่ทัน จึงขาดการเอาใจใส่ต่อโรงเรียน ซึ่งสิ่งต่างๆดังกล่าวมานี้เป็นสาเหตุที่ทำให้โรงเรียนกับชุมชน มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

จากการวิเคราะห์งานด้านบริหารวิชาการ ปรากฏว่า งานด้านนี้โรงเรียนปฏิบัติได้ดีพอสมควร แต่ชุมชนยังมีความต้องการที่จะให้ทางโรงเรียนได้ปรับปรุงยกระดับการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ใช้วิธีสอนใหม่ๆ หลักสูตรควรจะมีการปรับปรุงให้ทันสมัย และทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน การสอนควรเน้นวิชาชีพ สอนให้เกิดความคิด ไม่ควรเน้นด้านความจำเพียงอย่างเดียว โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาจะต้องเน้นการอ่านการพูดให้มากด้วย เพราะเป็นพื้นฐานในการเรียนหรือศึกษาหาความรู้ต่อไปในอนาคต อย่างไรก็ตามปัญหาทางด้านการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา

ในชนบทยังมีอีกมาก เช่น โรงเรียนชกอุปถัมภ์การสอน ไม่มีครูสอนวิชาชีวะโดยตรง นักเรียนขาดเรียนมากเพราะต้องช่วยเหลือผู้ปกครองทำงาน ความรู้ที่เด็กได้รับจากโรงเรียนไม่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริงๆ ครูไม่ค่อยได้รับการอบรมทางวิชาการ เพราะขาดงบประมาณและขาดการส่งเสริมจากฝ่ายบริหาร ขาดความช่วยเหลือจากฝ่ายศึกษานิเทศก์ องค์การบริหารส่วนจังหวัดไม่มีศึกษานิเทศก์ของตนเอง ประกอบกับโรงเรียนทั่วไปขาดการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรภายในโรงเรียน

จากการวิเคราะห์งานด้านบริหารบุคลากร ปรากฏว่าโรงเรียนประมาณนี้มีปัญหาเกี่ยวกับจำนวนครูไม่พอกับชั้นเรียน หรือครูไม่สอดคล้องกับนักเรียน ครูถูกให้ไปช่วยราชการให้ทำงานธุรการเสียเป็นจำนวนมาก ทำให้อัตราการขาดครูสูงขึ้นเรื่อยๆ ผู้บริหารไม่ค่อยเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนเท่าที่ควร ขาดการออกตรวจเยี่ยมโรงเรียนและเยี่ยมเยียนครู ครูขาดขวัญในการทำงาน ขาดสวัสดิการที่ควรจะได้รับ ขาดความปลอดภัย ไขว่ความมั่นใจในการทำงาน เพราะโรงเรียนไม่ได้มีบทบาทและไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในด้านการวางนโยบาย เกี่ยวกับการคัดเลือก บรรจุ แต่งตั้ง โอนย้าย ให้ครูให้โทษแก่บุคลากรในโรงเรียน การพิจารณาความดีความชอบยังขาดหลักเกณฑ์และความยุติธรรม ผู้บริหารและครูใหญ่ได้รับการฝึกอบรมทักษะในการบริหารการศึกษาน้อย ทั้งนี้ยังปรากฏว่าไม่มีการเตรียมผู้บริหารหรือครูใหญ่ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งหน้าที่การงานอีกด้วย จึงทำให้การปฏิบัติงานเกิดความผิดพลาด งานไม่บรรลุเป้าหมายตามนโยบายที่วางไว้ ผู้ร่วมงานหรือครูและประชาชนจึงมิได้ให้ความไว้วางใจ

จากการวิเคราะห์งานด้านการบริหารกิจการนักเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านนี้น้อย หากมีบ้างก็จำกัดกันในวงแคบ เฉพาะครูและนักเรียนเท่านั้น ผู้ปกครองหรือประชาชนไม่ค่อยมีโอกาสได้เข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากว่าโรงเรียนไม่ได้ชี้แจงให้ประชาชนทราบถึงความสำคัญ และความจำเป็นของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจการนักเรียน และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่เด็ก ประชาชนบางกลุ่มไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญ จึงไม่ได้เข้าร่วม ประชาชนส่วนใหญ่ที่สนใจกิจกรรมนักเรียนและมีความต้องการอยากจะเข้าร่วมด้วย มีความประสงค์จะให้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้บ่อยครั้ง โดยจะต้องรวบกันจัดหลายๆฝ่าย การเข้าร่วมของประชาชนไม่ถาวร

จะให้ให้มีวิธีทองมากมายนัก ส่วนปัญหาและอุปสรรคบางอย่างก็ยังมีอยู่ ได้แก่การเสียสละเงินเพื่อดำเนินกิจการดังกล่าว ประชาชนไม่ค่อยได้ให้ความช่วยเหลือมากนัก ทั้งนี้เพราะประชาชนในชนบทยากจน ฉะนั้นจึงต้องให้ทางราชการหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด ได้พิจารณาให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินให้มากขึ้น เพราะจากการวิจัยของ เดกิงศักดิ์ พันโน (๒๕๐๔ : ๑๔๔ - ๑๕๒) พบว่าประชาชนยินดีเสียสละแรงงานถึง ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ส่วนอีก ๒๐ เปอร์เซ็นต์ จะเป็นการเสียสละเงินและวัสดุ

จากการวิเคราะห์งานด้านธุรการ การเงินและบริการ ปรากฏว่า โรงเรียนประชาบาลส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานในด้านนี้พอสมควร แต่ด้านระเบียบการเงิน พัสดุ การทำทะเบียน และสถิติต่างๆ ตลอดจนการติดต่อรับส่งเอกสารและหนังสือราชการก็หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่สะดวก เพราะโรงเรียนไม่มีเจ้าหน้าที่ฝ่ายธุรการโดยตรง ครูจะต้องแบ่งเวลาที่สอนนักเรียนมาทำงานธุรการ จึงทำให้หนังสือออกมาไม่เป็นที่น่าพอใจ และประกอบกับโรงเรียนประชาบาลตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่ห่างไกล การคมนาคมยังไม่สะดวกทั่วถึง การส่งข่าวและรับข่าวสารจึงล่าช้ากว่าที่ควร สำหรับการจัดเก็บรักษาเอกสารและหนังสือราชการนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดสถานที่สำหรับจัดเก็บ และประกอบกับครูยังขาดความรู้ในเรื่องงานธุรการและงานสารบรรณ เพราะขาดการอบรมเพิ่มเติม โรงเรียนได้รับงบประมาณหมวดค่าใช้สอยน้อยมาก หรืออาจจะกล่าวได้ว่าไม่มีเลยก็ได้ การควบคุมการก่อสร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียนของครูใหญ่ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เนื่องจากครูใหญ่ยังไม่ค่อยมีความรู้เกี่ยวกับงานด้านนี้มากนัก ประชาชนไม่มีสิทธิ์ในการเข้าร่วมเป็นกรรมการควบคุมการจ้าง ครูไปคอยได้รับ เงินค่าตอบแทนสำหรับการดำเนินงานลงเวลา หรือการไปราชการตามคำสั่งของทางราชการ โรงเรียนยังไม่สามารถให้บริการต่างๆ แก่ชุมชนตามที่ชุมชนต้องการได้ เพราะขาดงบประมาณและขาดการสนับสนุนจากรัฐบาลหรือองค์การบริหารส่วนจังหวัด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด ควรจะได้ปรับปรุงเอาใจใส่ต่อโรงเรียน
 ประชาบาลในสังกัดให้มากขึ้น และให้ตรงตามเจตนารมณ์ในค่านิยมพาหนะและความต้องการ
 ของประชาชน เช่น จัดเพิ่มงบประมาณด้านอาคารสถานที่และเครื่องอำนวยความสะดวกใน
 โรงเรียน เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาระดับ
 วัตถุประสงค์ของครูให้เพียงพอจำนวนนักเรียนและความต้องการของโรงเรียน จัดอ
 รมิให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในด้านต่างๆ ให้มากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านที่
 เกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร เทคนิควิธีสอนใหม่ๆ หาวส์ดูอุปกรณ์ทางการศึกษาให้แก่
 โรงเรียนตามความต้องการ โดยให้โรงเรียนเป็นผู้เสนอขงบประมาณ และสิ่งที่ต้องการขึ้น
 มาเอง การแต่งตั้งผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีคณะกรรมการชุดหนึ่ง ซึ่งแต่งตั้งโดยองค์
 การบริหารส่วนจังหวัด สำหรับพิจารณาถึงความรู้ความสามารถและความเหมาะสมกับตำแหน่ง
 นั้นที่ ปีใช้แต่งตั้งขึ้นโดยการพิจารณาของบุคคลในบุคคลหนึ่งเพียงคนเดียว ส่วนด้านการ
 วิจารณ์ความดีความชอบ ควรได้มีการพิจารณาจากหลายฝ่าย หรือจากการพิจารณาของ
 บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย บิฉะนั้นแล้วการเลื่อนเงินเดือนขึ้นจะไม่ถูกทางข้อเท็จจริง
 อันจะทำให้ขาดความยุติธรรมได้ง่าย (สกุล อินทโสภณ, ๒๕๑๑ : ๑๔๑ - ๑๔๘) การ
 เชื้อสวัสดิการด้านที่พักอาศัย เงินค่าตอบแทนเกี่ยวกับเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะค่าที่พัก ควร
 จะให้ได้รับตามสิทธิที่ควรจะได้ตามระเบียบ ไม่ควรมีการตัดทอนแต่อย่างใด การจัดอบรม
 คัมภีร์แต่ละครั้งจะต้องตั้งงบประมาณให้เพียงพอ ด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ต้องกระทำโดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน
 ระหว่างทางราชการกับประชาชน โรงเรียนกับชุมชน เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า
 ร่วมในกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด สร้างความตระหนักในตัวครูและผู้บริหารให้
 เกิดขึ้นแก่ประชาชน จัดหาอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ประชุมปัจเจกและ
 แลกเปลี่ยนเกี่ยวกับความสำคัญทางการศึกษาให้ประชาชนได้ทราบ เพื่อความเข้าใจตรง
 กัน คณะกรรมการศึกษาของโรงเรียนควรมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในเขตที่
 โรงเรียนตั้งอยู่ไม่ควรมาจากการเสนอชื่อ เพื่อขอแต่งตั้ง โดยคณะครูเพียงฝ่ายเดียว
 การควบคุมการก่อสร้างภายในโรงเรียนและการจ้าง ควรให้ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจ

ในท้องถิ่นนั้นรวมเป็นกรรมการด้วย เพราะคำพิงสมาชิกสภาจังหวัดเพียงคนเดียวหรือ ๒ คน ไม่สามารถจะควบคุมได้ทั่วถึง นอกจากนี้การปรับปรุงด้านวิชาการ การเรียนการสอน การวัดผล การนิเทศการศึกษา องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจะได้มีเจ้าหน้าที่เฝ้าการณ์นี้ขึ้นโดยเฉพาะ ไม่ควรนำครูไปช่วยทำงานแทนดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพราะจะทำให้ อัตราค่าจ้างครูในโรงเรียนยิ่งขาดมากขึ้น การเรียนการสอนจะไม่ได้ผลเท่าที่ควรจะได้ และอีกประการหนึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจะให้การสนับสนุนเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้า วิทยุหาการปฏิบัติงาน ของโรงเรียนประชาบาลเพิ่มขึ้น เพื่อจะได้นำมาเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแก้ไขให้บรรลุจุดหมาย

๒. ผู้บริหารการศึกษา ควรจะได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและ ยุติธรรม ตามนโยบายที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ และประชาชนจะต้องคอยสอดส่องดูแลให้โรงเรียนได้บริหารงานทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน ด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการ การเงินและ บริการ ด้วยความตั้งใจ คอยสนับสนุนช่วยเหลือให้บริการแก่โรงเรียนตามความจำเป็น มากน้อย สร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและครูรวมงานทุกฝ่าย ให้กระชับแน่นยิ่งขึ้น เป็นสำคัญ โดยการจัดสัมมนาารวมกันระหว่างผู้บริหารและครูรวมงานในระดับต่างๆอย่างทั่วถึง และบ่อยครั้ง เพื่อร่วมกันแก้ปัญหา วางนโยบายและแนวทางการปฏิบัติให้สอดคล้อง ตรงกันทุกฝ่าย นอกจากนั้นผู้บริหารจะต้องคอยเอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข ของครูรวมงาน อย่างใกล้ชิดและทั่วถึง ตลอดจนต้องคอยให้คำแนะนำส่งเสริมอาชีพราษฎรอย่างจริงจัง ตามความสามารถ การทำงานและการตัดสินใจควรให้หลักประชาธิปไตย มีคณะกรรมการ คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษาไม่พยายามถือความคิดเห็นส่วนตัว เป็นสำคัญจนเกินไป

อีกประการหนึ่งผู้บริหารในแต่ละระดับ ควรจะให้มีการพิจารณาโดยตรง ตาม ตำแหน่งและหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติงานในแต่ละชั้น สำหรับผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อน นั้น ควรจะแก้ไขโดยการให้ความรู้หรือให้ไปรับการศึกษาเพิ่มเติมอยู่เป็นประจำ เพื่อจะได้มีความรู้ความเข้าใจทันตามเหตุการณ์ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทาง การศึกษาศึกษาใหม่อยู่เสมอ เพราะเท่าที่ผ่านมาจากการวิจัยของ สกส. อินทุโสภณ (๒๕๑๑ : ๑๔๑ - ๑๕๗) พบว่า ผู้บังคับบัญชาไม่สนใจเรื่องของการสอน ไม่ให้ความ

ว่ากันในงานสอน สอนใจแต่การปูบ่มเพาะให้ครูที่ทำงานในด้านอื่นมากกว่า

๓. ครูใหญ่ ควรจะได้รับการอบรมสัมมนาให้เห็นถึงปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษา ตลอดจนแนวนโยบายการดำเนินงานในโรงเรียน และการแก้ไขปัญหาต่างๆ อันจะเป็นเครื่องเตือนสติให้พึงระลึกไว้เสมอว่า โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการบริหารงาน ซึ่งจะต้องสร้างความสัมพันธ์ให้เกื้อกูลและสอดคล้อง กับบทบาทและความต้องการของชุมชน แต่ละท้องถิ่น ซึ่งแตกต่างกันตามลักษณะทางภูมิศาสตร์และวัฒนธรรมประจำถิ่น จะต้องพยายามใช้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และมีความสนใจในแต่ละชุมชน ให้เข้ามาร่วมเป็นกรรมการรับผิดชอบในการวางแผนนโยบาย โครงการ หรือกำหนดทิศทางการทำงานของโรงเรียน เพื่อบริการชุมชน นอกจากนั้นยังจะต้องนำเอาทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้อย่างระมัดระวัง ประหยัดแต่ให้ได้ประโยชน์มากที่สุด ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ

วิญญู สาทร (๒๕๑๖ : ๔๔๐ - ๔๔๑) สำหรับความสัมพันธ์ภายในโรงเรียนระหว่าง ครูใหญ่ ครู นักเรียน และประชาชนตลอดถึงเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาทุกระดับ จะต้องสร้างให้เกิดขึ้นโดยการปรึกษาหารือและประชุมร่วมกันเป็นประจำ เพื่อจะได้ระดมสรรพกำลังทั้งหลายมาร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันพัฒนาและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ซึ่งมีคุณค่าทางการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่เด็กและสังคมส่วนรวม อีกทั้งจะต้องสร้างความสามัคคี สร้างขวัญในการทำงาน ส่งเสริมวิธีทำงานและการปกครองในแนวประชาธิปไตยให้เกิดขึ้น โดยจะต้องยอมรับมติของที่ประชุม ถึงแม้ว่าจะขัดกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของตนเองก็ตาม เพราะจะเป็นหนทางนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของโรงเรียน หมู่คณะ และตนเอง ในที่สุด

๔. ครู ควรจะได้ทำงานเพื่องาน อุทิศเวลาและชีวิตเพื่อเด็กและสังคม การสอนจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ไม่ควรยึดตำราเป็นหลักสูตร ศึกษาหลักสูตรในชั้นหรือประโยคที่ตนสอนให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อน และจะต้องพยายามชวนชวหาโอกาสไปเข้ารับการอบรมทางวิชาการให้มากยิ่งขึ้น ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมทางวิชาชีพครูให้สูงขึ้นเรื่อยๆ ครูจะต้องเป็นผู้นำทางความคิด กล้าแสดงออก กล้าพูดกล้าทำ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เด็ก ครูต้องเป็นกันเองกับประชาชนทั่วไป หากมีโอกาสควรจะได้ไปเยี่ยมเยียนผู้ปกครองให้บ่อยครั้ง

พยายามรวมกิจกรรมกับทางโรงเรียน วัด ทองถิ่น ในงานพิธีทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ
ครูต้อง เป็นผู้นำทองถิ่น และพยายามถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่ประชาชนอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

๑. โรงเรียนต้องให้การช่วยเหลือแก่เด็กยากจนและเด็กพิการ โดยขอความร่วมมือจากประชาชน องค์การและมูลนิธิต่าง ๆ เช่น มูลนิธิอาหารกลางวัน มูลนิธิช่วยเหลือเด็กยากจน
๒. โรงเรียนควรสอนวิชาชีพใหม่มากขึ้นกว่าปัจจุบัน ส่วนองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้น ควรจะได้บรรจุครูสำหรับสอนวิชาชีพให้แก่โรงเรียนตามความจำเป็น
๓. องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจะได้จัดส่ง เจ้าหน้าที่ทางการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ ออกตรวจเยี่ยมโรงเรียนเป็นประจำ
๔. ครูใหญ่จะต้อง เป็นบุคคลที่คนในทองถิ่นนับถือ และเป็นกันเองกับประชาชนในทองถิ่นนั้น ๆ
๕. โรงเรียนจะต้องแจ้งผลการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมที่โรงเรียนได้กระทำในรอบปี ให้ประชาชนทราบเป็นประจำทุกปี
๖. การนำนักเรียนและประชาชนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ในวันหยุดราชการนั้น เป็นสิ่งที่ประชาชนมีความต้องการในระดับต่ำ จึงไม่ควรสนับสนุน
๗. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนจะจัดขึ้น ควรจะได้รับความเห็นชอบจากประชาชน เพื่อประชาชนจะได้เข้าร่วมในกิจกรรมนั้นได้มากขึ้น
๘. โรงเรียนควรจะได้จัดสอนพิเศษแก่ประชาชนในทองถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้อ่านออกเขียนได้ยิ่งขึ้น ซึ่งอาจใช้เวลาหลังเลิกเรียนหรือวันหยุดราชการ โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอน
๙. การแต่งตั้งกรรมการศึกษา ต้องให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคัดเลือก ไม่ควรจะให้ครูเป็นผู้เลือกเพียงฝ่ายเดียว และองค์การบริหารส่วนจังหวัดต้องสนับสนุนส่งเสริมให้คณะกรรมการศึกษา ได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อโรงเรียนให้มากขึ้น โดยการจัดกิจกรรมให้ความรู้โดยทั่วถึง
๑๐. การทำโหม่นนักเรียนโดยการ เขียนดี เป็นสิ่งที่ประชาชนไม่พึงปรารถนา ควรหลีกเลี่ยง
หาวิธีอื่นทดแทน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เอกสาร เพื่อกำหนดกรอบวิธีจัดการศึกษา เอกสารอัครสำเนา
๒๕๑๗, หน้า ๑๖/๑ - ๑๖/๒.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน รายงานการศึกษาเบื้องต้นเรื่องระบบการบริหาร
การประถมศึกษาของไทย เอกสารอัครสำเนา ๒๕๑๗, หน้า ๙๐.
- จันทร์ธานี สงวนนาม งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดในภาคกลาง วิทยานิพนธ์ คม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๔,
๑๔๔ หน้า.
- ชาอุมรงค์ หิรัญรามเดช ปัญหาการบริหารการศึกษาประชาชนของประเทศไทย เอกสาร
วิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗, หน้า ๙๐ - ๙๐.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง การบริหารงานบุคคลในภาครัฐกิจ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรุงเทพมหานคร ๒๕๑๗, ๒๑๖ หน้า.
- ดาวเรือง รัตนิน งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญ กระทรวง
ศึกษาธิการ ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ
๒๕๑๔, ๔๖ หน้า.
- เกกิงศักดิ์ พัทธโน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการศึกษาประชาชน ปรินุณานิพนธ์
พัฒนบริหารศาสตร์มหาบัณฑิตทางรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
๒๕๑๔, ๑๔๕ หน้า.
- ทรงศักดิ์ ศรีกาฬสินธุ์ "การบริหารงานด้านวิชาการ" การบริหารการศึกษาและประชากร
ศึกษา รายงานการสัมมนา วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม ๒๕๑๖, ๑๒๙ หน้า
- ชญ์ แสงศักดิ์ และ ช่าง บัวศรี ทฤษฎีและแนวคิดในการจัดและบริหารการศึกษา
โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ พระนคร ๒๕๐๙, ๑๒๑ หน้า.

ธนุ แสงทักดิ์ ทฤษฎีและแนวคิดในการพัฒนาประเทศ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ ๒๕๐๘, ๘๓๒ หน้า.

ธรรมบุญ ตันตะเตบีย ร.ต. การวิเคราะห์การบริหารการศึกษาประชาบาล ในหน้าที่ของ
องค์การบริหารส่วนจังหวัด วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๑๔, หน้า ๑๘๖ - ๑๘๘.

ขำรง บัวศรี หลักการศึกษ แพร่พิทยา พระนคร ๒๕๐๖, หน้า ๕๑.

นาฏเจดีย์ว สุมาวงศ์ "ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน" รายงานการวิจัย เรื่อง
การบริหาร การศึกษาและประชากรศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษามหาสารคาม
๒๕๑๖, ๑๒๔ หน้า.

นาฏเจดีย์ว สุมาวงศ์ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การบริหาร การศึกษาและ
ประชากรศึกษา จินตมณฑการพิมพ์ กาศสินธุ์ ๒๕๑๗, ๑๒๔ หน้า.

ประยูร อาษานาม การศึกษาความความคิดเห็นของครูประถมศึกษาและอาจารย์ในสถาบันการ
ฝึกหัดครู เกี่ยวกับความมุ่งหมายของการประถมศึกษา วิทยานิพนธ์ปริ ญาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๑, ๘๔ หน้า.

ปรีดา เชื้อตระกูล งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในภาค
กลาง ปริญยานิพนธ์ ฅบ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘.

พนัฒ หันนาคินทร์ หลักการบริหารโรงเรียน โรงพิมพ์วัฒนาพานิช พระนคร ๒๕๑๓,
๒๗๒ หน้า.

ไพฑูริย์ รำเรียน ลักษณะสังคมและการปกครองของไทย ไทยวัฒนาพานิช กรุงเทพมหานคร
๒๕๑๗, ๒๑๘ หน้า.

เพ็ญศรี วายวานนท์ "การบริหารบุคคล" วิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล โรงพิมพ์
สวนทองถิ่น พระนคร ๒๕๑๕, หน้า ๒๔๕.

วิบูลย์ สาธร บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด โรงพิมพ์การศาสนา พระนคร ๒๕๑๒,
หน้า ๗.

วิทยุโย สาร หลักการบริหารการศึกษา โรงพิมพ์พัฒนาพานิช พระนคร ๒๔๑๔, ๕๔๐ หน้า.

วิทยุโย สาร หลักบริหารการศึกษา สำนักพิมพ์พัฒนาพานิช กรุงเทพฯ ๒ ๒๕๑๖,
๖๔๕ หน้า.

มงคล ศรีไพรวรรณ สนั่น อินทรประเสริฐ และนำทรัพย์ จันทน์หอม คู่มือบริหารโรงเรียน
ชุมชน โรงพิมพ์สามมิตร พระนคร ๒๕๑๕, ๔๐๕ หน้า.

มหาดไทย, กระทรวง กรมการปกครอง "การจัดการศึกษาประชาบาล" เอกสารทางวิชา
การการฝึกอบรณนายอำเภอและปลัดอำเภอเป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ โรงพิมพ์
สวนทองถิ่น พระนคร ๒๕๑๑, ๒๐๒ หน้า.

มหาดไทย, กระทรวง กรมการปกครอง รายงานผลงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาประชาบาล
โรงพิมพ์สวนทองถิ่น พระนคร ๒๕๑๒, หน้า ๑๕ - ๒๓.

มหาดไทย, กระทรวง กรมการปกครอง การจัดการศึกษาโดยท้องถิ่น โรงพิมพ์สวนทองถิ่น
พระนคร ๒๕๑๓, ๘๑ หน้า.

ระปัด สีสวรรณ "หลักการบริหารโรงเรียน" ประมวลบทความการบริหารโรงเรียน
โรงพิมพ์ส่งเสริมอาชีพ พระนคร ๒๕๐๔,

รายงานคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา แนวทางปฏิรูปการศึกษาสำหรับรัฐบาล
ในอนาคต โรงพิมพ์ในเต็คโปรดักชั่น พระนคร ๒๕๑๔, หน้า ๑๘ - ๑๙.

ละม้ายมาศ สรศักดิ์ การสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความต้องการพื้นฐานทาง
จิตใจและปฏิกิริยาของเยาวชนไทยและญี่ปุ่น วิทยานิพนธ์วิทยาลัยวิชาการศึกษา
อัสสัมนา ๒๕๑๒, ๔๑ หน้า.

ศึกษาธิการ, กระทรวง แผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ ๓ (๒๕๑๕ - ๒๕๑๙) โรงพิมพ์
กรมการศาสนา พระนคร ๒๕๑๔, หน้า ๔๔ - ๔๕.

สกุล อินทุโสภณ การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ๒๕๑๑, หน้า ๑๔๑ - ๑๕๕.

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ วิทยาศาสตร์สังคม โรงพิมพ์คุรุสภา ๒๕๑๖, ๓๐๐ หน้า.

สวพงศ์ เกษมสิน การบริหาร โรงพิมพ์ไทยพัฒนาการพิมพ์ ชนบุรี ๒๕๑๓, หน้า ๑๓ - ๒๔.

สม เสง์ เกษมสิน การบริหารงานบุคคลแผนใหม่ ไทโยวัฒนาพานิช ๒๕๑๖, ๕๓๑ หน้า.

สมัคร หนูโพโรจน์ เรือโท งานบริหารการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคใต้ วิทยานิพนธ์ปริณิญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๘, ๒๖๑ หน้า.

สุรา จันทรเอม และ สุรางค์ จันทรเอม จิตวิทยาเด็ก วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร มป.ป., ๒๑๙ หน้า.

สุรัตน์ ศิลปอนันต์ "งานบริหารครูใหญ่" ปิตุภูมิ ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑๙ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๖.

~~สุวิธ~~ แก้วเกตุ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปริณิญา นิตย กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพฯ ๒๕๑๘, หน้า ๖๙ - ๙๐.

เสนาะ ดีเยาว์ การบริหารบุคคล โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พระนคร ๒๕๑๖, หน้า ๓.

อมร รักษาสัตย์ และ ไสริจ สุจริตกุล "การบริหารงานบุคคลแผนใหม่" การบริหารงานบุคคลในประเทศไทย โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พระนคร ๒๕๑๔, หน้า ๓

อานนต์ อากาภิรมณ์ มนุษย์กับสังคม สังคมและวัฒนธรรม โรงพิมพ์บำรุงนุกุลกิจ ๒๕๑๕, ๒๔๙ หน้า.

เอกวิทย์ ฆ.กลาง "การบริหารงานวิชาการ" รายงานการประชุมผู้ตรวจการศึกษาระดับ ศึกษาธิการจังหวัด โรงพิมพ์คุรุสภา พระนคร ๒๕๑๕, หน้า ๑๑๓.

- Becerra, Gloria Vega, "Role Perceptions of Administrators and Community Representatives in Participatory Decision Making" Dissertation Abstracts Vol.34 No.11,1974.
- Bruce, Wilkins Louis, "The Role of the Elementary Principal in School Community Relation" Dissertation Abstracts Vol. 32 No.11, 1971.
- Cambell, Roald F., Introduction to Educational Administration, Allun and Bacon Inc. 1972, 461 pp.
- Ernest, R. Hilgard, Introduction to Psychology, Harcourt, Brace & World, Inc., 1962, pp.125-126.
- Ferguson, George A., Statistical Analysis in Psychology and Education, McGraw-Hill Book Company, New York, 1971.
- Guilford, J.P., Personality, McGraw-Hill Book Co., Inc, New York,1959; 566 pp.
- Javis, Oscar T., and Pounds, Haskin, Organizing Supervising and Administering Elementary School, Parker Publishing co., New York, 1969.
- Lingquist, Everett F., Design and Analysis of Experiments in Psychology and Education, Houghton Mifflin Company, 1960.
- Smith, Jane Elizabeth, "The Role of Citizens Committees in the Planning and Development of the Centennial Educational Park in Plymouth, Michigan" Dissertation Abstracts, Vol.32 No.5 1971.

Stahl, O. Glenn, Public Personnel Administration, New York,
Harper & Row, Publishers, 1962.

Stoops, Emery., and Marks, James R., Elementary School
Supervision, Allyn and Bacon, Inc. 1965, 369 pp.

Teewan, Richard C., Motivation, McGraw-Hill Book Co., Inc.,
New York, 1967, 55 pp.

Toshio, Yatsushio, Some Aspects of Village Life in Northeast
Thailand, Usom, Bangkok (Mimeo) 1963, p.6.

Winer, B.J., statistical Principles in Experimental Design,
McGraw-Hill Book Company, New York, 1962.

ภาคผนวก ๑

(สำเนา)

ที่ สร.พม. ๑๐๐๑/๔๒๒๔

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๘ ธันวาคม ๒๕๑๔

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

ด้วย นายสนอง สุวรรณวงศ์ นิสิตปริญญาโท ปีที่ ๒ สาขาการบริหารและวางแผนการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังเขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง "บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" ในการนี้ผู้เขียนประสงค์จะขอความอนุเคราะห์ในเรื่องต่อไปนี้

๑. ขอเข้าถึงแบบสอบถามที่ประชุมประจำเดือนของนายอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษา ในที่ประชุมประจำเดือนธันวาคม ๒๕๑๔

๒. ขอหนังสือจากจังหวัดถึงนายอำเภอ และหัวหน้าหมวดการศึกษา เพื่อขอความระวึกในการส่งแบบสอบถามและรวบรวมแบบสอบถามกลับคืน เพื่อรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์

มหาวิทยาลัยจึงเรียนมาเพื่อขออนุเคราะห์ในเรื่องดังกล่าวข้างต้น ให้แก่นายสนอง สุวรรณวงศ์ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาคืบ ตามแต่จะเห็นสมควร

มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

ละม้ายมาศ ทรัพย์ศักดิ์

สำนักงานอธิการบดี

(ศาสตราจารย์ ละม้ายมาศ ทรัพย์ศักดิ์)

โทร. ๔๒๒๕๖๕

รองอธิการบดีทำการแทนอธิการบดี

(สำเนา)

ที่ จ.สง.๐๔/๓๕๔๓

ศาลากลางจังหวัดสงขลา

๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

เรียน หัวหน้าส่วนอำเภอทุกอำเภอ ,

ควมมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ส่งนายสนอง สุวรรณวงศ์ นิสิตปริญญาโท ปีที่ ๒ สาขาบริหารและวางแผนการศึกษา ซึ่งกำลังเขียนวิทยานิพนธ์ เรื่อง "บทบาทและความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" และขอความร่วมมือจากอำเภอได้ให้ความสะดวกในการชี้แจงแบบสอบถามที่ประชุมประจำเดือนของอำเภอ ประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๑๘ นี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและให้ความอนุเคราะห์ตามที่เห็นสมควร

ขอแสดงความนับถือ

เจริญจิตต์ ณ สงขลา

(นายเจริญจิตต์ ณ สงขลา)

ปลัดจังหวัดรักษาราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา

ส่วนการศึกษา

โทร. ๓๑๑๑๑๓

ពាក្យស្នើសុំ ២

ภาควิชาการบริหารและวางแผนการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๐ ธันวาคม ๒๕๑๔

เรียน ท่านผู้ทบทวนแบบสอบ ถวาทที่เคารพอย่างสูง

ด้วยข้าพเจ้า เป็นนิสิตปริญญาโท ภาควิชาการบริหารและวางแผนการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ขณะนี้ได้ผ่านการสอบต่างๆเรียบร้อยแล้ว และกำลังทำการวิจัย เรื่อง "บทบาทและความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษา ประชาบาล ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา" สำหรับเขียนวิทยานิพนธ์ เพื่อที่จะนำผลของการวิจัยเสนอผู้บริหารการศึกษาโรงเรียนประชาบาลให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามและแสดงความคิดเห็นส่วนตัว เกี่ยวกับความต้องการของท่านเอง ตามแบบสอบถามที่แนบมาด้วยแล้ว

การตอบแบบสอบถามด้วยความคิดเห็นส่วนตัว และด้วยความบริสุทธิ์ใจของท่านครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลไว้เป็นความลับ ซึ่งจะไม่กระทบกระเทือนต่อการประกอบอาชีพของท่านแต่อย่างใด จึงขอความกรุณาจากท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(นายสนอง สุวรรณวงศ์)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้วิจัย

แบบสำรวจเพื่อการวิจัย

สำหรับทำวิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหาร การศึกษา

เรื่อง

บทบาทและความต่องเกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาลของ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา

แบบสอบถามเรื่อง

"บทบาทและความต้องการ เกี่ยวกับการบริหาร การศึกษาประชาบาล"

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ มี ๓ ตอน

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว

ตอนที่ ๒ ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการบริหารโรงเรียนประชาบาล

ตอนที่ ๓ ความคิดเห็นส่วนตัวของผู้ตอบ แบบสอบถาม

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนตัว

โปรดเติมเครื่องหมาย ✓ หรือข้อความเกี่ยวกับตัวของท่านเองลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

๑. เพศ ชาย..... หญิง..... อายุ.....ปี
๒. สถานภาพทางการสมรส โสด..... สมรส.....
๓. สถานที่อยู่ ตำบล..... อำเภอ.....
๔. อาชีพ ทำนา..... ทำสวน..... ประมง..... ก่อสร้าง.....
รับราชการ..... เลี้ยงสัตว์..... คื่นๆไปกระนู.....
๕. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง

☐ ต่ำกว่า ๕๐๐ บาท	☐ ๕๐๑ - ๑๐๐๐ บาท
☐ ๑๐๐๑ - ๑๕๐๐ บาท	☐ ๑๕๐๑ - ๒๐๐๐ บาท
☐ ๒๐๐๑ - ๒๕๐๐ บาท	☐ ๒๕๐๑ - ๓๐๐๐ บาท
☐ ๓๐๐๑ - ๓๕๐๐ บาท	☐ มากกว่า ๓๕๐๐ บาท

ตอนที่ ๒ ความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการบริหารโรงเรียนประชาบาล

ขอให้ท่านอ่านคำถามต่อไปนี้ แล้วเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างทางขวามือตามความต้องการของท่าน โปรดดูตัวอย่างเพื่อความเข้าใจ

ตัวอย่าง

(๑) ท่านมีความต้องการที่จะให้โรงเรียนโกสุมาน

ของท่านเปิดสอนถึงชั้น ป. ๙

สมมติว่าท่านมีความต้องการมากที่สุดก็ทำเครื่องหมายดังตัวอย่างข้างบน แต่ถ้าท่านมีความต้องการน้อย ก็ขีดเครื่องหมาย (✓) ดังตัวอย่างข้างล่าง

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
✓				

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
			✓	

.....

ท่านมีความต้องการ เกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

๑. ให้ครูมาพบ เพื่อแนะนำชี้แจงเรื่องราวการเรียนการสอนของเด็กในปกครองของท่าน.....
๒. มีส่วนร่วมมือในการทำงานและเสียสละเงินเพื่อพัฒนาโรงเรียนในหมู่บ้านของท่าน.....
๓. ให้โรงเรียนจัดงานเพื่อรักษาประเพณีท้องถิ่น เช่น ฉลองกระทง สงกรานต์ เป็นต้น เพื่อให้ประชาชนเข้าร่วม.....
๔. ให้ประชาชนเขาประชุมร่วมกับคณะครู เพื่อนำข้อตกลงในที่ประชุมไปดำเนินการปรับปรุงโรงเรียน.....
๕. ให้โรงเรียนเปิดสอนและฝึกฝนอาชีพแก่ประชาชนและเด็กนอกเวลาเรียน.....
๖. ให้โรงเรียนเชิญบุคคลบางคนในท้องถิ่น ที่มีความสามารถในการประกอบอาชีพบางอย่าง มาแนะนำเพื่อหมู่บ้าน.....
๗. ให้อาคารสถานที่ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมในท้องถิ่น.....

ท่านมีความต้องการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๑๘. ให้โรงเรียนจัดสอนและฝึกฝนประชาชนในท้องถิ่น					
๑๙. ให้สามารถอ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น.....					
๒๐. ให้คณะครู เลือกคณะกรรมการการศึกษาของโรงเรียน					
ขึ้นเองโดยไม่ต้องขอความคิดเห็นจากประชาชน.....					
๒๑. ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการช่วยเหลือเด็กยาก					
จนและเด็กพิการ.....					
๒๒. เสียสละเงินส่วนตัว เพื่อซื้อยา แก้วไว้ที่โรงเรียน					
สำหรับบริการนักเรียนที่เจ็บป่วย.....					
๒๓. แจ้งให้ครูทราบ เมื่อเห็นนักเรียนทำผิดระเบียบของ					
โรงเรียน.....					
๒๔. ให้โรงเรียนดำเนินการต่างๆตามความต้องการ					
ของชุมชน.....					
๒๕. ร่วมมือกับ คณะครู เพื่อชักชวน เพื่อนบ้าน เมื่อมีการ					
พัฒนาโรงเรียนและพัฒนาหมู่บ้าน.....					
๒๖. เป็นกรรมการในการจัดงานของโรงเรียน.....					
๒๗. ร่วมพิจารณาเลือกวิชา เรียนที่ เปิดสอนนักเรียน					
ประถมศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น.....					
๒๘. ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือ เมื่อโรงเรียนจะ					
นำเด็กไปทัศนajari (ทัศนศึกษา).....					
๒๙. ให้ความร่วมมือเพื่อกดดันให้เด็กรักษาสุขภาพของ					
ตัวเองที่บ้าน และทำความสะอาดบ้านตามที่ตั้ง					
โรงเรียนได้อบรมสั่งสอน.....					
๓๐. ให้ครูสอนเด็กด้านวิชาความรู้เพียงอย่างเดียว...					
๓๑. ให้โรงเรียนแจ้งผลการเรียนและความประพฤติ					
ของเด็กให้ท่านทราบทุกครั้ง.....					

ท่านมีความต้องการ

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

๒๑. ร่วมมือกับ คณะครู เพื่อหาวิธีให้เด็กสนใจในการอ่านหนังสือ ทำการบ้านและทำงานตามที่ครูมอบหมาย.
๒๒. ให้โรงเรียนจัดประชุมเพื่อชี้แจงเกี่ยวกับการเรียนการสอนในปัจจุบัน.....
๒๓. ให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดสิ่งที่จะให้เด็กเรียนในโรงเรียน.....
๒๔. ให้ความร่วมมือต่อทางโรงเรียนโดยการบริจาคเงิน เพื่อซื้อหนังสือเข้าห้องสมุดของโรงเรียน...
๒๕. ให้โรงเรียนดำเนินการเพื่อเปิดโรงเรียนศึกษาผู้ใหญ่ในท้องถิ่นของท่าน.....
๒๖. ให้โรงเรียนมีส่วนช่วยเหลือประชาชนโดยเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆที่เป็นประโยชน์
๒๗. ให้ครูในโรงเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับวิธีสอนใหม่ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
๒๘. มีส่วนร่วมในการจัดหาอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนให้แก่โรงเรียน.....
๒๙. ให้ทางโรงเรียนทำการทดสอบนักเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน.....
๓๐. ให้เจ้าหน้าที่ทางการศึกษามาตรวจเยี่ยมโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน..
๓๑. มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกครูมาสอนให้เหมาะสมกับโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน.....
๓๒. มีส่วนร่วมพิจารณา เมื่อมีการโยกย้ายและสับเปลี่ยนครูในโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน.....

ท่านมีความต้องการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๓๓. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่จะเป็นครูใหญ่ของโรงเรียนในท้องถิ่นของท่าน.....					
๓๔. ให้ทางโรงเรียนแนะนำครูที่บรรจุมาใหม่ให้ประชาชนในท้องถิ่นใคร่จึก.....					
๓๕. รวมมือกับครูใหญ่ในการสอคล้องดูแลความประพฤติและการทำงานของครู - ภารโรง					
๓๖. มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนของครูเพื่อให้ครูในท้องถิ่นของท่านได้รับความยุติธรรม..					
๓๗. ให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกตั้งกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง.....					
๓๘. ให้ทางโรงเรียนทำโชนักเรียนที่ทำความผิดร้ายแรงโดยการเขียนตี					
๓๙. ได้ครูที่บรรจุใหม่เป็นบุคคลในท้องถิ่นของท่าน...					
๔๐. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดเลือกบุคคลที่จะดำรงตำแหน่ง หัวหน้าหมวดการศึกษา, หัวหน้าส่วนการศึกษา, ศึกษาธิการอำเภอ, และศึกษาธิการจังหวัด.					
๔๑. ให้หัวหน้าหมวดการศึกษา, หัวหน้าส่วนการศึกษา, ศึกษาธิการอำเภอ, ศึกษาธิการจังหวัด, เป็นบุคคลในจังหวัดของท่าน.....					
๔๒. ให้ครูหรือครูใหญ่ไปเรียนต่อเพื่อให้มีวุฒิและความรู้สูงขึ้น.....					
๔๓. ช่วยเหลือครูให้ได้รับความปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย.					
๔๔. ช่วยเหลือครูให้มีที่พักอาศัยและให้กำลังใจในการทำงาน.....					
๔๕. ให้ความร่วมมือเพื่อแก้ไขและปรับปรุงขอบกพร่องในการดำเนินงานของโรงเรียน					

ด้านความต้องการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๔๖. ครูใหญ่ที่คนในท้องถิ่นนับถือและเป็นที่รักของตัวเองกับคนทั่วไป.....					
๔๗. ครูใหญ่ที่เป็นคนทำงานมานานและมีความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่เป็นอย่างดี.....					
๔๘. ให้นักเรียนในปกครองของท่านเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่ทางโรงเรียนจัดขึ้น.....					
๔๙. มีส่วนร่วมในการกำหนดระเบียบวินัยของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติ.....					
๕๐. ให้โรงเรียนจัดสอนวิชาลูกเสือ อนุภาค ในโรงเรียนอย่างจริงจัง.....					
๕๑. ลงทุนร่วมกับทางโรงเรียนเพื่อเปิดร้านขายเครื่องเขียน เครื่องใช้แก่นักเรียนในราคาถูก.....					
๕๒. ชี้แจงเพื่อนบ้านที่มีลูกถึงเกณฑ์บังคับให้เขาเรียนโค่นำเด็กเหล่านั้นไปเข้าเรียนตามกำหนด.....					
๕๓. ร่วมมือกับทางโรงเรียนจัดงานวันสำคัญทางศาสนาในท้องถิ่น เพื่อให้เด็กยึดมั่นในคำสอนของศาสนา.....					
๕๔. ให้ทุนช่วยเหลือเด็กยากจนแต่ตั้งใจเรียน ตามศรัทธาของท่าน.....					
๕๕. ให้โรงเรียนชี้แนะแนวทางให้เด็กเรียนเพื่อประกอบอาชีพในภายหน้าตามที่เด็กต้องการ.....					
๕๖. ให้ความร่วมมือในการแจ้งสำรวจเด็กเข้าเรียนก่อนโรงเรียนเปิดหลายๆเดือน.....					
๕๗. มีส่วนสนับสนุนในการนำเด็กมารับการตรวจและป้องกันโรคซึ่งทางโรงเรียนจัดขึ้น.....					
๕๘. มีส่วนร่วมในการช่วยแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับนักเรียน.....					

น้ำหนักความต้องการ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
๕๕. เสียสละเงินเพื่อเป็นทุนของโรงเรียนสำหรับจัด					
ขายอาหารกลางวันราคาถูกในโรงเรียน.....					
๖๐. ให้นักเรียนเลือกกรรมการนักเรียน(สภานักเรียน)					
เพื่อช่วยเหลืองานต่างๆของโรงเรียน.....					
๖๑. แนะนำพ่อแม่ของเด็กให้แจ้งแก่ทางโรงเรียนก่อน					
นำเด็กไปเรียนโรงเรียนอื่น.....					
๖๒. ได้เลือกกรรมการคัดค้านาเหาะเบียนบ้านเพื่อประกอบ					
หลักฐานในการเรียนต่อของเด็กที่จบ ป.๕และป.๖					
๖๓. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการควบคุมดูแลการก่					
สร้างอาคารสถานที่ในโรงเรียน.....					
๖๔. ให้ประชาชนได้รับทราบถึงงานต่างๆที่ทางโรงเรียน					
ได้จัดทำในรอบปี.....					
๖๕. มีส่วนรวบกับทางโรงเรียนจัดตั้งสมาคมครู - ผู้ปกครอง					
และสภาคบศิษย์ เกา.....					
๖๖. มีส่วนรวบจัดงานเพื่อหาเงินช่วยเหลือการจัดการ					
ศึกษาของโรงเรียนในท้องถิ่น.....					
๖๗. เป็นกรรมการควบคุมการจัดซื้อสิ่งของเครื่องใช้					
และการซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน.....					
๖๘. ให้จัดการศึกษาเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดย					
ตรง.....					
๖๙. มีส่วนรวบกับทางโรงเรียนในการจัดตั้งห้องสมุด					
เพื่อให้เป็นแหล่งสำหรับหาความรู้ของนักเรียน					
และประชาชน.....					
๗๐. เสียเงินบำรุงการศึกษาเพิ่มขึ้น ถ้าหากนักเรียน					
ได้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนมากกว่าเดิม..					

ท่านมีความต้องการ

๙๑. เสียเงินบำรุงการศึกษาเพิ่มขึ้น ถ้าหากนักเรียน
ได้รับผลประโยชน์จากโรงเรียนมากกว่าเดิม...
๙๒. ร่วมมือกับทางโรงเรียนในการซ่อมแซมรักษาอา
าคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน.....
๙๓. ให้ทางโรงเรียนนำเด็กและประชาชนไปทัศนอา
(ทัศนศึกษา)นอกสถานที่ในวันหยุดราชการ.....
๙๔. ร่วมมือกับ คณะครูและนักเรียนจัดสถานที่สำหรับพัก
ผ่อนหย่อนใจภายในบริเวณโรงเรียนหรือในทอง
ถิ่น.....
๙๕. ร่วมมือกับ คณะครูจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนและ
จัดการแข่งขันกีฬาประชาชนทุกปี.....

มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะอื่นๆ

๑. ความสัมพันธ์หรือเกี่ยวของระหว่างประชาชนกับโรงเรียน.....
.....
.....
.....
๒. การเรียนการสอนของโรงเรียนและนักเรียน
๓. การทำงานของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

๔. คำนึงถึงนักเรียนหรือการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อบริการนักเรียน.

.....

.....

.....

๕. คำนึงถึงการการเงิน และการบริการแก่ชุมชน
.....

.....

.....

.....

.....

oooooooooooooooooooo